

รายงานการวิจัย

การวางระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครู
และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

รองศาสตราจารย์วิรเพชร พงศ์อาจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ชาญวิชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวณิชัย

อาจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล

อาจารย์เดือน แพงวังทอง

อาจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน

โดยความร่วมมือระหว่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ๓

2547

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์วิราพร	พงศ์อาจารย์
คณะผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อาจารย์เดือน อาจารย์ชญาณิช อาจารย์ดร. สุขแก้ว	ชาญวิชัย อิงคะสุวณิชย์ แพงวังทอง ศศิวิมล คำสอน
ปี	2547	

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครู ในเขตพื้นที่เป้าหมายที่ทำการวิจัย ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนคร) ตำบลมะต๋อง อำเภอพรหมพิราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการ การออกแบบระบบการพัฒนาและระบบการติดตามประเมินผล การดำเนินการพัฒนา และการติดตามประเมินผลการพัฒนา

คณะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development) ที่เน้นการปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการ PDCA คือมีการวางแผน นำไปปฏิบัติ ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติ นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข มีการนิเทศติดตามประเมินผลแบบ "กัลยาณมิตรนิเทศ" โดยพัฒนาใน 6 กิจกรรม คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ การเขียนรายงานการจัดการเรียนรู้และการทำแฟ้มสะสมงาน และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและเชิดชูเกียรติ

ผลการดำเนินการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการพัฒนาครูและโรงเรียนมีปัญหาด้านผลผลิต กล่าวคือ นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักที่สำคัญอยู่ในระดับต่ำ ขาดความสนใจใฝ่รู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสืบเนื่องมาจากปัญหาด้าน ครูผู้สอนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง การประเมินผลยังไม่เป็นไปตามสภาพจริง และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้ ครูยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ และการพัฒนายังไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู ไม่มีแผนในการพัฒนาครูที่ชัดเจน ขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

2. การวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาจัดทำคู่ขนานกับการพัฒนาครู โดยใช้กระบวนการ PDCA ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ การทบทวนข้อเขียน การตรวจสอบผลงาน มีการประเมินตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง ทั้งระยะก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา จัดสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน ให้ครูประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน ร่วมงาน ผู้บริหาร และวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงครม

3. ผลการดำเนินการพัฒนาครู

3.1 หลังการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีขึ้น มีความก้าวหน้าสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด

3.2 ครูสามารถเขียนโครงการพัฒนาการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีองค์ประกอบครบทุกหัวข้อ และมีความเป็นไปได้ในครานำไปปฏิบัติจริง แต่ยังคงขาดรายละเอียดในบางหัวข้อ

3.3 ครูทุกคนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดวิธีสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ส่วนการออกแบบกิจกรรมยังไม่ค่อยเป็นไปตามขั้นตอนของวิธีสอน และยังคงขาดการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม การจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของผู้เรียนยังค่อนข้างน้อย ครูสามารถกำหนดวิธีการวัดผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ยังไม่หลากหลายและไม่ประเมินตามสภาพจริง

3.4 ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับดี มีการกระตุ้น ให้คำแนะนำ และเสริมแรง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล แต่วิธีการจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย และการให้ผู้เรียนฝึกคิด ปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยังน้อย ครูใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน แต่สื่อที่ใช้ยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม ด้านการประเมินผล เน้นการประเมินด้าน

ความรู้และการปฏิบัติแต่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และขาดการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการประเมิน

3.5 การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครู เป็นไปตามรูปแบบและกรอบที่กำหนดให้ แต่ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์หลังเคราะห์ การสะท้อนความคิดยังไม่ลึกซึ้งชัดเจน ขาดเหตุผลและรายละเอียดสนับสนุน

3.6 ผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ภาคภูมิใจในผลงาน และเกิดความมั่นใจในการทำงานยิ่งขึ้น

การสะท้อนผลการพัฒนา ครูส่วนใหญ่มีความพอใจที่ได้เข้าร่วมโครงการ และเห็นว่าวิทยากร เอกสาร สื่อการเรียนรู้ และสถานที่จัดอบรมดีมาก การอบรมทำให้ได้เทคนิคและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ควรมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ

4. ประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผล ครูมีความรู้สึกที่ดีต่อระบบการติดตามประเมินผล และเห็นว่าทำให้เกิดความกระตือรือร้น ได้รับการพัฒนา ได้ประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันทำงาน และเห็นว่า ผลการพัฒนาคูครั้งนี้นำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการมีระบบการติดตามประเมินที่ชัดเจนในทุกชั้นตอน แสดงว่าระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูมีความสัมฤทธิ์ผล บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

Abstract

Project Title : The Research of Laying Monitorial and Evaluational System in Teachers and Educational Personnels Developing for Learning Process Reforming.

Research Team : Associate Professor Wiraporn Pongajarn
, Assistant Professor Apivant Chanvichai
Assistant Professor On-anong Ingkasuwanih
Tuan Pangwangtong
Chayanit Sasiwimol
Sukkeaw Kamsorn

Year : B.E. 2004.

The Purposes :

The purposes of this research were to study situations and problems on teacher development, to develop teachers in learning process and to develop a monitorial and evaluational system. The focussed area was Banpasak School (Tosapon Anusorn), Matong Subdistrict, Prompiram District, Phitsanulok Province. The study divided into 4 steps : preparing, designing development and evaluational system, developing process, monitorial and evaluation by PAR technique.

The researchers developed teachers in learning process with School Based Development by PDCA process consisted of Plan, Do, Check and Action. There was friendly supervising during the 6 activities : learning activity by child centered learning, writing program for learning development, writing learning management plan, bringing learning management to action, reporting learning management in the file and showing the fulfillment by exhibition.

The results of the study :

1. The school had product problems about low learning achievement, lacked of learning habits, and short of creative thinking. These problems were caused by the teachers were unable to manage learning activities to students able to learn really. The teachers did not reform teaching to be a child centered style at all. Evaluation was out of real situations and

did not convey to improve learning. Most teachers were undevelopment on learning management . The teacher development was done under their needs. Administration was without following up for supervising for improvement.

2. The monitorial and evaluational system paralleled on teacher development by PDCA cycle , operated by various autentic assessment ; observing , interviewing, testing, assignment checking. These methods the teachers were checked by themselves, by colleagues, by their bosses and by the faciltors from Pibulsongkram Rajabhat University. They were evaluated connectionally **before,during**, and after the study. There was **fogus** group discussion to shared all steakholdes' opinions.

3. The results of development

3.1 After training child centered learning topic the teachers' knowledge was improved and progressed ,related to the criterion.

3.2 Assessment on writing project for learning development, teachers could write projects related to objects, had complete elements and feasibled in operation but lacked of details.

3.3 Assessment on learning management planning, teachers could choose teaching method related to substances, but the teaching steps were unrelatedly. Learning plans were all related to objectives but the details were unclear. Objectives were writhen rightly,cleariy and completely , related to learning expectations. Offering the learners participated in learning design, learning medias and learning conclution were still less. Evaluation techniques were still unvarious and unauthentic assessment.

3.4 Assessment on learning management , most of teachers were good in learning active manangement. The students were facilated, advised, and reinforced. They were active to learn, but were less to be trained with various training methods. There were many good group activities made the students worked well in both group and individual activities. There were many practical trainings but less creation training. The teachers used materials related the ages, but the materials were not relate activities.

3.5 Assessment on writing learning management reports and portfolio, They were able to write learning management reports and portfolio recording in the frame, but lacked of analysis and synthesis. reflecting and evaluation themselves were not profound, clear, reasonable and detailed.

3.6 Assessment on organizing exhibition ,Most of the teachers exchanged their learning. They were active and proud of their successful jobs.

From the seminar, the teachers could feedback to the development program. Most of them were satisfied with the project which were good in facilitators, documents, materials and training room. They changed their teaching activities with child centered learning, but wanted several learning management plans.

4. The efficiency of the monitorial and evaluational system, most of them were good attitudes in the monitorial and evaluational system, because it made them activated, developed, evaluated themselves, evaluated colleagues, helped each others. The monitorial and evaluational system made the sustainable development, accomplished and achieved the aims of the projects.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Pibulsongkram Rajabhat University

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม” เป็นชุดโครงการที่ 7 ของชุดโครงการวิจัย และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2547 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

งานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อาทิ อธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการทางวิชาการ และคณบดีคณะครุศาสตร์ ที่ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญฉรานุชภักดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพต ขำวีระ คณบดีคณะครุศาสตร์ ขอขอบพระคุณวิทยากรจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูอาจารย์และบุคลากรต่างๆ ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครธรรม) ตำบลมะเดื่อ อำเภอพรหมพิราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นสนามวิจัย และช่วยให้งานวิจัยดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยนักวิจัย นักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ได้ช่วยเหลือในกิจกรรมขั้นต่างๆ ในงานวิจัยให้ลุล่วงด้วยดีคณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์และความกรุณาของท่านที่กล่าวข้างต้น จึงขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	หน้า
บทที่ 1	บทนำ
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
	คำถามวิจัย
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย
	ขอบเขตของการวิจัย
	นิยามศัพท์เฉพาะ
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
	กรอบแนวคิดในการวิจัย
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	การวางระบบติดตามและประเมินผล
	แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้
	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	บริบทของโรงเรียนที่เลือกเป็นสนามวิจัย
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย
	การเลือกสนามวิจัย
	การดำเนินการวิจัย
	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ
	ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาและระบบติดตามประเมินผล
	ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินโครงการ
	ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบผลการวางระบบติดตามประเมินผล
	การวิเคราะห์ข้อมูล

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4	ผลการวิจัย	49
	ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	49
	ผลการออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล	55
	ผลการดำเนินโครงการ	61
	การตรวจสอบผลการวางระบบติดตามและประเมินผล	72
บทที่ 5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	74
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	74
	ขอบเขตของการวิจัย	74
	วิธีการดำเนินการวิจัย	75
	สรุปผลการวิจัย	75
	อภิปรายผล	80
	ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม		85
ภาคผนวก		88
	ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ / วิทยากร	89
	ภาคผนวก ข. กำหนดการจัดกิจกรรมตาม โครงการ	91
	ภาคผนวก ค. แบบประเมินที่ใช้ในโครงการ	97
	ภาคผนวก ง. ภาพกิจกรรม	113
	ภาคผนวก ฉ. รายชื่อคณะกรรมการวิจัยและรายชื่อครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย	122

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครู - อาจารย์โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จำแนกตามวุฒิการศึกษา	32
2	จำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จำแนกตามระดับชั้นและเพศ	33
3	กำหนดจุดประสงค์และตัวบ่งชี้ในการพัฒนาครู	57
4	แผนการพัฒนาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู	59
5	ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรมเรื่อง "การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ"	62
6	เทคนิควิธีสอนที่ครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	63
7	ผลการประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	65
8	ผลการประเมินการเขียนรายงานการจัดการเรียนรู้และการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	67
9	การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้	68

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2	ความร่วมมือและสนับสนุนของบุคลากรและหน่วยงานในการจัดระบบการเรียนรู้	15
3	แผนผังของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	31
4	แผนผังโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	34
5	แผนผังโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	35
6	ระบบพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)	56

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ทุกส่วนราชการต้องร่วมมือกันดำเนินงานในการพัฒนาเด็กไทย ให้เป็นผู้ที่รักการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถปรับตัวได้ และรู้ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สังคมไทยมาเป็นเวลากว่าร้อยปี จึงมีความจำเป็นต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะตอง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นโรงเรียนหนึ่งในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในพื้นที่ตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ มีสถานที่ตั้งห่างจากอำเภอบรรพตพิสัยประมาณ 32 กิโลเมตร ประชากรในพื้นที่บริการมีประมาณ 370 ครัวเรือน มีจำนวนบุคลากร 17 คน เป็นครูผู้สอน 16 คน นักการภารโรง 1 คน และมีจำนวนนักเรียน 293 คน

จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) โดยผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ผลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า สภาพของนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรับผิดชอบความมีวินัยในตนเอง ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนด้านกิริยามารยาทและด้านการพูด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดทักษะในการอ่านการเขียน การตีความ โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ และการวิเคราะห์คิดหาเหตุผล

นอกจากนี้จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ในปีการศึกษา 2545 ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง และจัดทำ SWOT ของบุคลากรในโรงเรียน พบว่า สถานศึกษามีจุดอ่อนที่ต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน ดังนี้ (โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์), 2546)

1. **ปัญหาด้านผลผลิต** ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น ระเบียบวินัย ความสนใจใฝ่รู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความมีน้ำใจ ตลอดจนสุขภาพอนามัย เช่น การขาดสารอาหาร และภาวะทุพโภชนาการ

2. **ปัญหาด้านปัจจัย** การขาดแคลนครูผู้สอนในรายวิชาที่สำคัญ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และการงานอาชีพ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และธรรมชาติของสาขาวิชาที่ขาดแคลนและไม่สามารถใช้ความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนเองสำเร็จมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

3. **ปัญหาด้านกระบวนการ** ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนเดิม ทำให้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การประเมินผลยังไม่เป็นไปตามสภาพจริง และไม่นำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้อีก

จากสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครธรรม) ที่คณะนักวิจัยได้ทำการศึกษามาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และสาเหตุของปัญหา ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน กล่าวคือ ครูยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าโรงเรียนได้พยายามจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาครูในด้านต่างๆ เช่น โครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และคุณภาพการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงการพัฒนาการวัดผลและประเมินผลที่เน้นสภาพจริง โครงการทัศนศึกษาดูงานและโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเน้นให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม (โรงเรียนบ้านป่าสัก(เทศบาลนครธรรม), 2545)

ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาก็ได้มีโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มหาวิทยาลัยราชภัฏก็เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่ง ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถไปพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดผลต่อผู้เรียน ซึ่งก็ได้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นมาหลายโครงการ ทั้งที่ได้ดำเนินการไปแล้วและกำลังดำเนินการอยู่

การจัดทำโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งโดยสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ใช้งบประมาณไปเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ว่า โครงการต่างๆ ดังกล่าว ส่งผลต่อการเรียนรู้หรือสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ไปบ้างหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดระบบการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และจริงจังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและยังไม่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับระบบการติดตามประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยและมีประสิทธิภาพ

2. ขอบเขตของพื้นที่วิจัย

พื้นที่เป้าหมายที่ดำเนินการวิจัยได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

3. ขอบเขตของเวลาที่วิจัย

ใช้เวลาในการวิจัย 8 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2547 จนถึงเดือนกันยายน 2547

4. ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัด ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) อำเภอพรหมพิราม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และคณาจารย์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบ หมายถึง องค์กรประกอบที่ได้รับการออกแบบอย่างตั้งใจ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุผลในจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

ระบบติดตามประเมินผล หมายถึง องค์กรประกอบที่ได้รับการออกแบบเพื่อพัฒนาและวางระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบ ติดตามความหมายและตัดสินใจโครงการ โดยมีการจัดการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องตลอดช่วงโครงการ และมีผลสะท้อนกลับ (Reflect) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุผลในจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนการออกแบบระบบ ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นตอนติดตามประเมินผล

ขั้นการเตรียมการ หมายถึง การเตรียมความพร้อม ซึ่งประกอบด้วย การปรับกระบวนการทัศนศึกษาบริบท วิเคราะห์สภาพปัญหา และการวางแผนดำเนินการ

ขั้นการออกแบบระบบ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ กำหนดแผนการพัฒนา และแผนการติดตามประเมินผล

ขั้นการดำเนินการ หมายถึง การดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ การตรวจสอบผลการพัฒนา และการสะท้อนผลการพัฒนา

ขั้นการติดตามประเมินผล หมายถึง การวิพากษ์ระบบ ปรับปรุงแก้ไขระบบ และสรุปผลการวางระบบติดตามและประเมินผล

การพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ปีการศึกษา 2546 - 2547

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ และมีแนวทางการดำเนินงาน เพื่อวางระบบเครือข่ายปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. ทำให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ทำการทดลอง ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) เกิดการเรียนรู้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหาร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีโอกาสเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง ในด้านการเรียนการสอน การบริหาร งานธุรการ งานกิจกรรมนักเรียน ตลอดจนการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนเสริมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้แนวทางการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการพัฒนาครู เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

5. เป็นการพัฒนาการทำงานเป็นหมู่คณะ สร้างความร่วมมือและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน หน่วยงานต้นสังกัด และบุคลากรในชุมชน ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อม จากการพัฒนาครูซึ่งจะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวัฒนธรรมในการทำงานของครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองของชุมชน

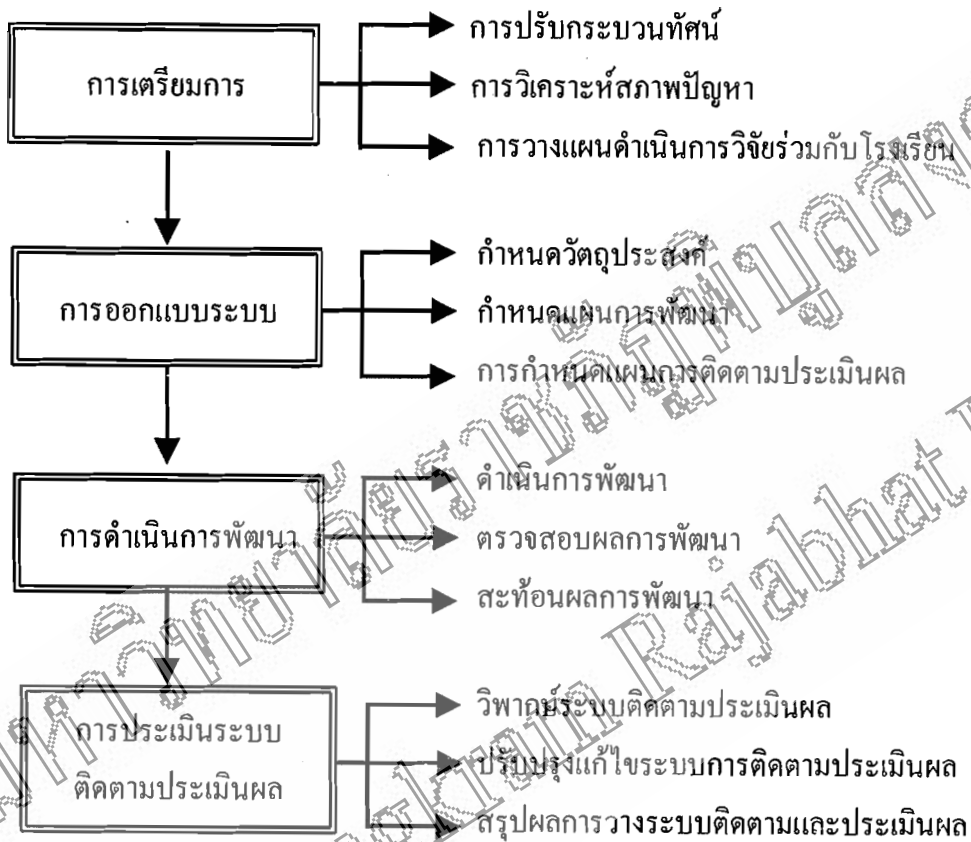
6. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ด้านทฤษฎีและองค์ความรู้ ที่ได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และเป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติโดยใช้

กระบวนการกลุ่ม เป็นแรงผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการสร้างระบบการติดตามและประเมินผลที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยขอแนะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การวางระบบติดตามและประเมินผล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้
3. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. บริบทของโรงเรียนที่เลือกเป็นสนามวิจัย

การวางระบบการติดตามและการประเมินผล

1. ความหมายของระบบ (System)

คำว่า ระบบ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ กันดังจะยกตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้
สัจด์ อุทรานันท์ (2525) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันและต่างทำหน้าที่ของตนอย่างมีระเบียบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528) ได้สรุปว่า ระบบ เป็นผลรวมของหน่วยย่อยซึ่งทำงานเป็นอิสระจากกัน แต่มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายของคำว่า ระบบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ว่า ระบบ หมายถึง กลุ่มของสิ่งซึ่งมีลักษณะประสานเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน โดยมีหลักแห่งความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันด้วยระเบียบของธรรมชาติหรือหลักเหตุผลทางวิชาการ

สำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (<http://www.qa.ku.ac.th/Niyarm.php> สืบค้น 21 ตุลาคม 2547) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ระบบและกลไกไว้ว่า หมายถึงขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยบุคลากร ทรัพยากร กฎเกณฑ์ มาตรการ แนวปฏิบัติ และปัจจัยต่างๆ เป็นกลไกให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าระบบเป็นองค์ประกอบที่ได้รับการออกแบบอย่างตั้งใจ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุผลในจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

2. ความหมายของการติดตามผล (Monitoring)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการติดตามไว้หลายท่าน ได้แก่

ฐาปนา ฉันทไพศาล และอัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ (2544) ให้ความหมายไว้ว่า การติดตามผล (Monitoring) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบหรือศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยนำเข้า (Input)

กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยการติดตามจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงการดำเนินงาน

นอกจากนี้ สุวิมล ตรีภานันท์ (2545) กล่าวว่า การติดตามกำกับงาน (Monitoring) จัดเป็นการประเมินการดำเนินโครงการในลักษณะหนึ่งแต่แตกต่างจากการประเมินประเภทอื่นตรงที่เป็นการประเมินเพื่อผลักดันให้มีการดำเนินงานไปตามแผน คือ จะมีทั้งการติดตามผล การดำเนินงาน กำกับงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้เพื่อให้ผลที่ได้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด จึงเป็นงานที่ทำความเข้าใจกับการจัดทำโครงการตั้งแต่ต้น ผลที่ได้จากการติดตามและกำกับงานสามารถใช้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจแก้ไขและปรับปรุงโครงการได้เช่นเดียวกัน ส่วนการควบคุมงาน (controlling) จะเน้นการควบคุมให้งานมีคุณภาพที่กำหนดซึ่งสามารถใช้วิธีการประเมินในระหว่างการดำเนินงานได้เช่นกัน การใช้วิธีการประเมินในการติดตามกำกับงานและควบคุมงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่เป็นชนิดของงาน ปริมาณงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม งบประมาณที่ใช้ในกิจกรรม ผลของงาน ส่วนเกณฑ์ที่ใช้สำหรับตัวชี้วัดเหล่านี้ คือ คุณภาพของงาน เป้าหมายของงาน ระยะเวลา และงบประมาณที่กำหนดในแผนโครงการนั่นเอง

จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การติดตาม (Monitoring) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการ เพื่อเป็นการผลักดันให้มีการดำเนินงานไปตามแผนที่วางไว้

3. ขอบเขตของการติดตามและประเมินผล

สุวิมล ตรีภานันท์ (2545) ให้ความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตของการติดตามและประเมินผลไว้ ดังนี้

1. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหารและฝ่ายปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่วางแผนหรือไม่
2. ติดตามและประเมินผลที่ได้จากการดำเนินงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่
3. ติดตามและประเมินผลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
4. ติดตามและประเมินผลเพื่อหาคำอธิบาย เมื่อผลที่เกิดขึ้นแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ สุวิมล ตรีภานันท์ ยังกล่าวอีกว่าการติดตามประเมินผลงาน ควรให้ครอบคลุมงาน 2 ส่วน คือ

1. การติดตามการดำเนินงานโดยการเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ ในทางปฏิบัติมักพบว่า มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดหวังเกิดขึ้น ทั้งจากการดำเนินงานและจากสภาพเหตุการณ์ที่ไม่คาดหวังเกิดขึ้น ทั้งจากการดำเนินงานและจากสภาพเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในระหว่างการดำเนินงาน ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสารสนเทศที่

ได้จากการติดตามและประเมินผล และสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงโครงการได้ทันเวลา มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า และการประเมินผลสุดท้ายของโครงการ

2. การควบคุมผลที่ได้รับ ประกอบด้วย ผลโดยตรงของโครงการและผลกระทบของโครงการ มีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินงาน คือ ผลที่ได้มักพบว่ามีผลข้างเคียงและผลที่กระจายออกไปจากที่กำหนดซึ่งมีผลต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม

4. ความหมายของการประเมินผล (Evaluation)

นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของการประเมินไว้หลายท่าน ได้แก่

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นกระบวนการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศสำหรับการตัดสินใจคุณค่าของโครงการผลิตผล กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือโปรแกรมหรือทางเลือกต่างๆ เพื่อไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้นของการประเมิน คือ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศ เพื่อตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

อุทุมพร จามรมาน (2535) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งที่วัดตามเกณฑ์ภายในและภายนอก

นิตา ชูโต นงราม เศรษฐพานิช และนิตยา ภัสสรศิริ (2536) ได้สรุปความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือโครงการ ไปปฏิบัติแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่แรกหรือไม่เพียงใด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544) ให้ความเห็นว่า การประเมินผล (Evaluation) นั้น ทางการศึกษาให้ความหมายว่า เป็นขบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินใจคุณค่า (Value Judgement) จากสิ่งที่วัดได้ จากผลการวัดผลการประเมินผลต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่า กิจกรรมการศึกษานั้นดีหรือเลวอย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด

ความหมายของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติทำให้เป็นไปตามแผน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ (Information) เพื่อนำมาตัดสินใจคุณค่า (Value Judgement) ของสิ่งที่ถูกประเมินว่า สำเร็จตามจุดประสงค์หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. ขั้นตอนของการติดตามและประเมินโครงการ

ฐาปนา ฉันทไพศาล และอังฉรา ชีวะตระกูลกิจ (2544) ให้ความเห็นว่า ขั้นตอนของการติดตามและประเมินผลโครงการ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

5.1 การประเมินก่อนการดำเนินการ (re-evaluation) เป็นการประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อ ประเมินศักยภาพและความเป็นไปได้ของโครงการก่อนที่จะเริ่มดำเนินการตามโครงการ โดยจะทำการ ประเมินทางเลือกต่างๆ ว่าทางเลือกใดที่ดีที่สุดที่จะควรนำไปดำเนินการ วิธีการหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ ประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ ก็คือ การวิเคราะห์ผลตอบแทนที่ได้เทียบกับต้นทุนที่ลงไป (Benefit – cost ratio) หรือวิธีค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value)

5.2 การประเมินขณะกำลังดำเนินงาน (On – going evaluation) เป็นการประเมินใน ขณะที่กำลังดำเนินโครงการอยู่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความก้าวหน้า และค้นหาจุดอ่อนเพื่อนำมาสู่ การแก้ไขปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นอย่างทันทั่วทั้งที่ การประเมินในระยะนี้อาจเรียกได้ดีอย่าง หนึ่งว่า การประเมินผลการปฏิบัติการ (Implementation evaluation)

5.3 การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (End – of – project evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อวัดประสิทธิผลของโครงการ โดยวัดผลลัพธ์ของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือไม่ (Effectiveness) และมีการใช้ทรัพยากรมากน้อยเพียงใด (Efficiency) นอกจากนี้การประเมิน ผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการยังศึกษาเกี่ยวกับผลที่ตามมาและผลกระทบเบื้องต้นที่เกิดขึ้นจาก โครงการ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ โครงการต่อไป

5.4 การประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ (Post – project evaluation) เป็นการประเมินผล รวมในขั้นสุดท้ายโดยสรุปถึงสภาพความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ ผลที่จะเกิดขึ้น ตามมา ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวเพื่อนำมาให้ผู้บริหารโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าโครงการนั้นควรดำเนินการต่อไปหรือควรรุติโครงการนั้นเสีย

6. ประโยชน์ของการติดตามและการประเมินผลโครงการ

การติดตามและการประเมินผลโครงการมีประโยชน์ต่อการบริหารโครงการมาก ดังความเห็นของนักการศึกษา ได้แก่

ฐาปนาวุฒิไพศาล และอังฉรา ชีวะตระกูลกิจ (2544) ให้ความเห็น ดังนี้

1. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของการทำงานมีความชัดเจน กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้เริ่มดำเนินงาน ควรได้รับการประเมินผลเสียก่อน หากมีส่วนใดที่ขาดความชัดเจนก็จะได้ให้ไปทำการปรับปรุงให้ชัดเจนเสียก่อน เพื่อที่เวลานำไปปฏิบัติ จะได้ไม่มีปัญหา

2. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์เต็มที่หรือเป็นไปอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะในการ ประเมินผลโครงการต้องมีการวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ รวมถึงทรัพยากรทุกประเภทที่ได้รับการ จัดสรรในโครงการก็ต้องใช้ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงานในโครงการ

ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นจะต้องตัดทอนลงไป ดังนั้นเท่าที่ว่าการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนโครงการอันประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักๆ คือ การริเริ่มและจัดทำโครงการ การวิเคราะห์และประเมินโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติและการประเมินผลโครงการ จะเห็นได้ว่าการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สร้างขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมาย รวมถึงชีวิตความสำเร็จของโครงการด้วย ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การติดตามและประเมินผลโครงการมีส่วนช่วยให้การวางแผนโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือดำเนินงานไปได้ด้วยดี

4. ช่วยในการควบคุมคุณภาพของงาน เพราะการติดตามและประเมินผลโครงการจะตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานทุกส่วนของโครงการอย่างมีระบบ โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือจะวิเคราะห์ถึงปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงานหรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ตลอดจนผลผลิต โดยจะทำการติดตามและประเมินผลทุกขั้นตอน เพื่อมิให้งานในส่วนใดมีปัญหาหรือไม่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อพบว่างานไม่มีคุณภาพก็จะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่างานนั้นจะได้มาตรฐานตามต้องการ จึงถือได้ว่าการติดตามและประเมินผลช่วยในการควบคุมคุณภาพของโครงการ

5. ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ เพราะการติดตามและประเมินผลจะทำให้ผู้บริหารโครงการทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในโครงการ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือจะยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนี้ผลของการประเมินโครงการยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายขององค์กรได้อีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้

1. ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้

มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความเห็นไว้ดังนี้

อัจฉรา โพธิยานนท์ (2546) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้สรุปได้ว่า ในโลกยุคใหม่นี้ ความรู้และความสามารถของคนในชาติมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะยุคการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ประชาคมการศึกษา นักคิด นักการศึกษา สถาบันทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และผู้มีหน้าที่

เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหลายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ถึงเวลาปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยทั้งชาติ ด้วยเหตุผลและความจำเป็น ดังต่อไปนี้

1. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย วัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่จะช่วยพัฒนาคนไทยเป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในครรลองแห่งความดีงาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น เคารพกฎกติกาของสังคม มีความขยัน ซื่อสัตย์ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถในการใช้ศักยภาพของสมองทั้งซีกซ้ายและขวาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน เฝ้าปัญหา สถานการณ์และแก้ปัญหาของส่วนรวม ถ้าไม่ปฏิรูปการศึกษาตรงหัวใจ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ประเทศไทยจะไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ และการปฏิรูปอื่นใด

2. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคอิเล็กทรอนิกส์ และใยแก้วนำแสงที่วิทยาการเจริญรุดหน้า ความรู้และสรรพวิทยาการเดินทางไปถึงที่ต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลและสาระความรู้ต่างๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนทุกวัยจึงต้องมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ ถึงแควล้อม ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา คือ ต้องรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารกับสากลได้ด้วย ต้องมีความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นประตูที่จะเปิดออกไปสู่โลกกว้างเพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ และรู้จักสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชีวิตของตน ครอบครัว สังคม และประชาชาติ

3. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคมไทย การปฏิรูปการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดแนวทางใหม่ให้แก่ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาจัดหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอน กรอบกฎระเบียบ คำสั่งของส่วนกลางลงเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ เช่น การจัดชั้นเรียนและตารางเรียนที่ยืดหยุ่นและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับค้นคิดเพื่อวางแผนการเรียนที่ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษาได้ร่วมกันคิด และเกื้อหนุนกันและกันเป็นต้น ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนได้พัฒนาสมอง การคิด และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หากครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว เราก็จะมีโรงเรียนดีๆ (โรงเรียนในฝัน) ครูดีๆ ที่มีศักยภาพทัดเทียมกันเกิดขึ้นเต็มแผ่นดิน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนต้อง

เริ่มต้นพัฒนาที่ตัวครู โดยต้องเริ่มที่การ “ยกเครื่อง” เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนต้องทำให้ครูอาจารย์ไทย

■ มีคุณภาพและจิตสำนึกของความเป็นครูมากๆ หรือแม้แต่สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดก็ไม่ได้แปลว่า ครูลดบทบาท หรือลดความสำคัญลง ตรงกันข้าม ครูกลับมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและศักดิ์ศรีในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่เป็นที่ยอมรับว่าได้ผลดี ก็คือ การส่งเสริมให้ครูมีประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการทำโครงการของตนเองอย่างแข็งขัน และวิเคราะห์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตนเองอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และเข้าใจวิธีทางที่จะช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ได้ โดยเข้าไปอยู่ในกระบวนการเรียนรู้เช่นเดียวกับที่ครูเองเคยมีประสบการณ์มาแล้วเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถให้คำแนะนำได้อย่างเหมาะสม

2. แนวการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

แนวการจัดการศึกษา กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

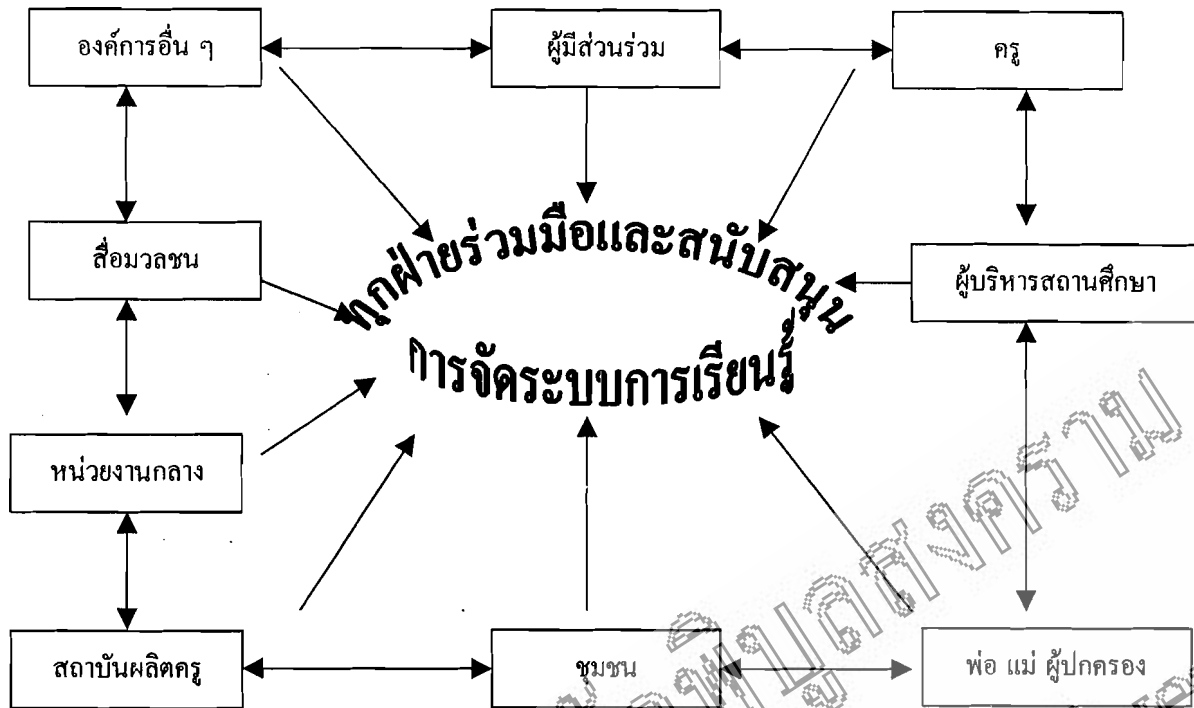
นอกจากนี้ยังกำหนดให้กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนนเพื่อการศึกษาคือต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรตาม

วัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โรงเรียน เป็นสถานที่ที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการฝึกฝน ทักษะและความรู้ซึ่งเป็นรากฐานของประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศ และโรงเรียนก็เป็นสถานที่ที่ผู้ปกครอง มุ่งหวังจะให้ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่ลูกหลาน ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่มีความจำเป็นต่อการทำงาน ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนจึงถูกมองว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและอนาคตของ ประเทศ

เพื่อตอบรับกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือจึงได้มีการปฏิรูป การศึกษาและตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่ กับหน้าที่ บทบาท และสมรรถภาพวิชาชีพครูโดยตลอด ครูต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่จากผู้สอนมาเป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้นั้นต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งครูจะรับบทบาท ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีข้อตกลงพื้นฐานว่า ครูต้องรู้จักตนเอง โดยเฉพาะความรู้เรื่องการ เรียนรู้ และเจตคติต่อการเรียนรู้เข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียน กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้บุกเบิก ทางแห่งปัญญา สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและ กิจกรรมต้องสอดคล้องกับความสนใจและความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ความสามารถในการใช้การวิจัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ รอบรู้ สามารถใช้การวิจัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเพื่อ เป็นสิ่งหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้หรือพัฒนาการเรียนการสอน

ดังนั้นทุกฝ่ายในวงการศึกษาก็ต้องช่วยกันปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้าง ให้คนมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะ ผู้เรียนในโรงเรียนทุกคนจะต้องปฏิสัมพันธ์กับครู บุคลากรการศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งระบบจึงไม่สามารถปฏิรูปเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือครูเพียงบางส่วน ดังแผนภูมิ 2

แผนภูมิ 2 ความร่วมมือและสนับสนุนของบุคลากรและหน่วยงานในการจัดการระบบการเรียนรู้

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่าการจัดการระบบการเรียนรู้ต้องได้รับการร่วมมือสนับสนุนจากทุกฝ่ายสรุปได้ ดังนี้

1. องค์กรอื่น ๆ

สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้สำคัญที่สุดในเรื่องวิชาการ ทรัพยากร บุคคล แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2. สื่อมวลชน

ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน ครู พ่อแม่ และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

3. หน่วยงานกลาง

- 3.1 กำหนดนโยบายเป้าหมายและมาตรฐานกลาง
- 3.2 กระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา ครู อาจารย์
- 3.3 ติดตามผลและประเมินผล

4. สถาบันผลิตครู

- 4.1 วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
- 4.2 เผยแพร่องค์ความรู้

4.3 ผลิตครูที่มีคุณภาพ

4.4 สนับสนุนทางวิชาการ

5. ผู้มีส่วนร่วม

5.1 การกำหนดความต้องการวางแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและประเมิน

5.2 ได้เรียนรู้ความถนัด ความสนใจ ได้ปฏิบัติจริงและเรียนรู้อย่างมีความสุข

5.3 สามารถบูรณาการความรู้เข้ากับชีวิตประจำวัน

6. ครู

6.1 รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

6.2 เตรียมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน

6.3 เป็นผู้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้

7. ผู้บริหารสถานศึกษา

7.1 มีส่วนร่วมกับผู้เรียนและครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7.2 สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

7.3 นำผลการประเมินของผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา

8. พ่อแม่ ผู้ปกครอง

8.1 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น มีส่วนร่วมกับครูและโรงเรียนในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของบุตรหลาน

8.2 ให้ความสำคัญและการเสริมแรงแก่บุตรหลานของตน

3. การปรับกระบวนการทัศน์สู่การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของครู

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เปรียบเสมือนแนวทางการพัฒนานักเรียนที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วย การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งนี้ครูจะต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ รวมทั้งมีการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ทุกสถานที่มีการประชุมความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน พัฒนานักเรียนตามศักยภาพ

ในการปฏิรูปวิธีการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาครู ให้ครูปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสอนให้เป็นผู้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) การพัฒนาครู จึงเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการศึกษา

การพัฒนาครูที่ดีจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ความคิด และพฤติกรรมการสอนของครูได้ สำหรับการพัฒนาครูที่ผ่านมาเป็นระยะเวลาอันนานเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ยึดผู้สอนเป็นสำคัญจึงจำเป็นต้องปรับให้เป็นการสอนโดยวิธีใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และฐานข้อมูลได้ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลความรู้ได้หรือเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจะสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ สามารถปฏิรูปการเรียนรู้ของทั้งโรงเรียน และสามารถส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบบรรลุผลได้

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ W.R. 2542 ได้ส่งต่อบทบาทหน้าที่ของสถาบันราชภัฏหลายประการ ดังนี้ (สำนักงานการฝึกหัดครู สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี 2544)

1. การผลิตและพัฒนาครูที่จะต้องผลิตครูดี เก่ง และมีความรู้ที่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การพัฒนาครูที่จะต้องปรับการปฏิบัติงานของครูประจำการให้สามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ W.R. 2542 ได้ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3. การวิจัยพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งจะต้องดำเนินการวิจัยค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้สามารถปรับตัวให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเป็นแหล่งผลิตองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในท้องถิ่นได้ โดยกำหนดภารกิจ ดังนี้

1. ปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนในท้องถิ่นให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้

2. ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยร่วมมือกับครูโรงเรียนและชุมชน ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (ทั้งภายในและภายนอก) ในโรงเรียนของท้องถิ่น

3. ศึกษาค้นคว้าและให้ความช่วยเหลือการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่น

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2546) ได้กำหนดกลยุทธ์และ
มาตรการในการดำเนินการ (Strategy and Procedure) ไว้ ดังนี้

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน

1.1 กลยุทธ์

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของครูและผู้บริหาร

1.2 วิธีดำเนินการ

1.2.1 จัดการฝึกอบรมครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์

1.2.2 ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานในระดับโรงเรียน

1.2.3 ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการเรียน

การสอน

1.2.4 ดำเนินงานตามแผน

1.2.5 ประเมินผล

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.1 กลยุทธ์

สร้างเพิ่มปฏิบัติการสอน

2.2 วิธีดำเนินการ

2.2.1 อบรมเชิงปฏิบัติการสอนให้กับครูและผู้บริหารเรื่องการเรียนรู้โดยยึด

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 อบรมเชิงปฏิบัติการสร้างแผนการสอน

2.2.3 ทดลองปฏิบัติการสอน

2.2.4 ประเมินผลและเผยแพร่

3. การกระตุ้นเร้าและให้ความช่วยเหลือ

3.1 กลยุทธ์

การประสานความร่วมมือตามโครงการโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ประเมินผล สรุปผลและเผยแพร่

3.2 วิธีดำเนินการ

3.2.1 นิเทศและให้คำปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3.2.2 ส่งนักศึกษาไปฝึกสอนและฝึกปฏิบัติงาน

3.2.3 สาธิตและแสดงผลงาน

3.2.4 การจัดประชุมเสนอผลงานระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

สรรค์ วรอินทร์ (มปป.) ได้นำเสนอการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ สรุปได้ดังนี้

1 ระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ ■ และพฤติกรรมการสอนได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องทำหลายๆ มิติไปพร้อมกัน จะทำเพียงมิติเดียวหรือด้านเดียวอาจไม่ได้ผลอย่างแท้จริง ดังเช่นการพัฒนาครูที่เคยทำมาแล้วในอดีตซึ่งมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่หลากหลาย และใช้งบประมาณไปจำนวนมาก ระบบการพัฒนาครูใหม่จะต้องทำ ๓ มิติไปพร้อมกัน คือ มิติด้านการพัฒนาครู มิติด้านการสนับสนุนและมิติการประเมิน และยกย่องเชิดชูเกียรติซึ่งเราอาจเรียกว่า “ระบบการพัฒนา 3 มิติ” ระบบการพัฒนาครู 3 มิตินี้ อาจรวมบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนด้วย ระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแบบ ๓ มิติประกอบด้วยมิติต่างๆ ดังนี้

1. ระบบการพัฒนาครูและบุคลากร (Development System) เป็นระบบที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากร โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริงซึ่งอาจมีวิธีการหลากหลายแต่จะเน้นให้มีการปฏิบัติจริง

2. ระบบการให้การสนับสนุนครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน (Supporting System) เป็นระบบที่ให้การช่วยเหลือครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน โดยการให้การสนับสนุนด้านแหล่งข้อมูลทรัพยากร เทคโนโลยี เทคนิควิธีและการให้คำปรึกษา ตลอดจนขวัญกำลังใจเป็นสำคัญ เช่น การให้บริการแหล่งสืบค้นข้อมูลสาระความรู้ เทคนิควิธี และการให้คำปรึกษา รวมทั้งการเข้าไปเป็นที่เคียงร่วมพัฒนาครูและบุคลากรทั้งด้านความรู้และด้านการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา

3. ระบบการประเมินผลและเชิดชูเกียรติ (Evaluation and Promotion System) เป็นระบบประเมินผล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ครูและบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น การพัฒนาครูให้ได้รับผลการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือการรวบรวมผลการดำเนินงานที่ผ่านมเพื่อให้งานวัดตอบแทนต่างๆ ที่สามารถจูงใจผู้ปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งในด้านการเชิดชูเกียรติ การเลื่อนขั้น เลื่อนระดับโดยระบบการประเมินต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จเกณฑ์มาตรฐานที่ประกาศให้ทราบทั่วกัน

ระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้ง ๓ มิติ นี้ จะเป็นระบบให้การพัฒนาครูที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนได้อย่างแท้จริง และเกิดความยั่งยืนในการพัฒนา

2. กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะเกิดผลอย่างแท้จริงต้องเป็นระบบที่ใช้กระบวนการพัฒนาที่มีการเรียนรู้ร่วมกันด้านการประชุมปฏิบัติการ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการฝึกอบรมที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ คือ

2.1 เน้นการปฏิบัติจริง (Practice Approach) หมายถึง โครงการประชุมปฏิบัติการและการฝึกอบรมจะเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ไม่เน้นแต่เฉพาะทฤษฎีเท่านั้น สามารถใช้ผลการปฏิบัติงานมาแสดงเป็นผลการเรียนรู้ได้

2.2 ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Approach) เป็นการประชุมปฏิบัติการและการฝึกอบรมที่ใช้ภาระงานในโรงเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้มาเป็นสาระการพัฒนา โดยผู้ผ่านการอบรมแล้วจะต้องปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่โรงเรียนได้

2.3 เป็นการวิจัยพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นกระบวนการพัฒนาที่ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นตัวตั้ง และวางระบบร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาหาสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนดำเนินงานการแก้ไขปัญหา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และสรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน

3. การวางระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนหรือแม้แต่โรงเรียนเองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจะต้องวางระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้ ระบบการช่วยเหลือที่สำคัญจะต้องประกอบด้วยระบบต่างๆ ดังนี้

3.1 ระบบการช่วยเหลือด้านทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นระบบการช่วยเหลือสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูและบุคลากร รวมทั้งโรงเรียนที่สามารถเข้าถึงได้ ระบบนี้อาจจัดเป็นระบบเครือข่ายหรือการเข้าถึงโดยตรงได้

3.2 ระบบการช่วยเหลือด้านเทคนิควิธีการ เป็นระบบการช่วยเหลือครูทางด้านเทคนิค วิธี ทักษะ เทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ที่ดี และกระบวนการสอนรูปแบบใหม่ ตลอดจนความรู้ใหม่ทางด้านการเรียนการสอน

3.3 ระบบการช่วยเหลือด้านแหล่งการเรียนรู้ เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนด้านระบบฐานข้อมูล และด้านระบบ IT และ ICT ที่ครูและบุคลากรสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบันนี้ครูและบุคลากรจำเป็นต้องประมวลผลสาระการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูและบุคลากรจะต้องแสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งสถาบันราชภัฏได้พัฒนาระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูที่

สะดวกและสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในรูปแบบของ Website การให้บริการแหล่งสืบค้น และการให้คำปรึกษา

3.4 ระบบการช่วยเหลือด้านวิทยุกำลังใจและสวัสดิการ วิทยุกำลังใจและได้รับสวัสดิการที่ครูและบุคลากรสามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติในฐานะปวงชนบุคคล

เนื่องจากระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูและโรงเรียน และเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา สถาบันราชภัฏจึงได้จัดทำระบบสนับสนุนครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานขึ้นในรูปแบบการเป็นที่พึ่งในการปฏิบัติงานปฏิรูปการศึกษา โดยจัดทำเป็นระบบเครือข่ายการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ผ่าน Website ของสถาบันแต่ละแห่งภายใต้ชื่อว่า "ระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา" โดยจะให้บริการข้อมูลสาระความรู้แก่ครู นักเรียน และโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ฐานข้อมูลเรื่องหลักสูตร 8 กลุ่มสาระ และ 1 กลุ่มกิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ในแต่ละกลุ่มสาระจะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสาระหลักสูตร มาตรฐานหลักสูตร แผนมโนทัศน์กลุ่มวิชาต่างๆ หลักสูตรแกนกลางและเอกสารหลักสูตรทุกประเภทที่ครูสามารถเข้าไปเลือกใช้ได้

2. หลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละกลุ่มวิชาที่คณาจารย์ของสถาบันราชภัฏได้รวบรวมและพัฒนาขึ้นโดยครบถ้วนตามความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละสถาบัน

3. ฐานข้อมูลเรื่องต่างๆ ที่ประมวลไว้ให้บริการ เช่น ฐานข้อมูลท้องถิ่น ข้อมูลเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยที่เป็นฐานข้อมูลของสำนักวิทยบริการในแต่ละสถาบัน เป็นต้น

4. เทคนิควิธีการสอนและแหล่งการฝึกอบรม

5. แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ที่สามารถเชื่อมโยงได้

6. คลินิกการศึกษาเป็นช่องทางคำถามตอบปัญหาการจัดการศึกษาผ่าน Website การเข้าถึงเพื่อบริการนี้ สามารถทำได้หลายวิธี คือ การใช้ระบบ on-line ผ่าน Internet การเข้าไปใช้บริการที่สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏทุกแห่งหรือการไปติดต่อโดยตรงกับหน่วยงานต่างๆ ของสถาบันราชภัฏทุกแห่ง เช่น คณะวิชา ศูนย์ สำนัก เป็นต้น

4. ระบบการประเมินผลและเชิดชูเกียรติ :

ระบบการประเมินผลและเชิดชูเกียรติ เป็นระบบการประเมินผลงานของครู ผู้บริหาร และโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ โดยนำผลงานที่ได้รับการประเมินมาเพื่อให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติ โดยจัดทำเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น

4.1 ระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นการประเมินผลงานของครู ผู้บริหาร และโรงเรียนอย่างเป็นระบบ แล้วนำผลงานมาคัดเลือกเพื่อให้รางวัลยกย่อง เช่น ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ผู้บริหารต้นแบบ โรงเรียนดีเด่น เป็นต้น

4.2 ระบบการเลื่อนชั้นเลื่อนระดับ เป็นการเชื่อมโยงการประเมินผลการปฏิบัติงานเข้ากับระบบการเลื่อนชั้น เลื่อนระดับ โดยจะต้องเป็นผลงานหลักในการพัฒนาเพื่อเลื่อนชั้น เลื่อนระดับ

4.3 ระบบการเทียบโอนผลการเรียน เป็นการนำเอาผลการประเมินไปเทียบผลการเรียนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ครูที่จัดทำแผนการสอนตลอดปี โดยได้ทดลองปฏิบัติงานแล้ว และผ่านการประเมินผลงานก็สามารถนำผลการประเมินนั้นไปเทียบโอนได้ 3 - 4 เครดิตในการศึกษาระดับปริญญาโทเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

5. ระบบการพัฒนาคูและบุคลากรตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

ระบบการพัฒนาคูและบุคลากรในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สรุปได้ว่าระบบการพัฒนาคูและบุคลากรได้ใช้หลักการพัฒนาคู 3 มิติ โดยมีจะมีการพัฒนาคูที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน คณะครูและผู้บริหารทั้งโรงเรียนจะต้องเข้ากระบวนการพัฒนาด้วยกระบวนการ PAR โดยมีคณะวิทยากรที่เสด็จจากมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏเข้าร่วมดำเนินการ สาระสำคัญของการพัฒนาประกอบด้วย

1. แนวคิดการพัฒนาคูและบุคลากร เป็นแนวคิดการพัฒนาตามขั้นตอนตามหลัก

" 5 ร " คือ

1. ร่วมคิดวางแผน
2. ร่วมดำเนินการ
3. ร่วมกันสรุปบทเรียน
4. ร่วมกันเรียนรู้
5. ร่วมชื่นชมผลงาน

2. ระบบหลักสูตรการพัฒนาในโรงเรียน

เนื่องจากการพัฒนาโรงเรียนในฝันจะสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้นระบบการพัฒนาคูของโรงเรียนในฝันจึงเป็นระบบการพัฒนาคูแบบ 3 มิติ โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องประเมินผลก่อนการพัฒนา จากนั้นจะเป็นการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนด้วยกระบวนการ PAR การพัฒนาทั้งโรงเรียนจะแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูผู้สอนและกลุ่มผู้บริหาร การพัฒนาคูเริ่มจากครูผู้สอนแต่ละคนต้องทำแผนปฏิบัติการสอนของตนเอง มีการจัดการเรียนรู้เรื่องสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และ 1 กลุ่มกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการจัดการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการประเมินผลจากสภาพจริง ขณะเดียวกันครูก็จะนำแผนไปดำเนินการสอนจนครบ 1 ภาคเรียน แล้วประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาต่อไป

ในทำนองเดียวกันผู้บริหารเมื่อเข้าฝึกอบรมปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และจัดทำแผนปฏิบัติการโรงเรียนแล้วก็จะไปจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะแผนส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และดำเนินการตามแผน ระหว่างนั้นจะมีการฝึกอบรมเสริมในเรื่อง SBM และ PBM เมื่อจบภาคเรียนแล้วก็จะเขียนรายงานผลการพัฒนา และสรุปผลการปฏิบัติงานต่อไป

3. ระบบการเป็นพี่เลี้ยงของสถานศึกษา ในระบบการพัฒนาโรงเรียนในฝันได้จัดให้มีระบบพี่เลี้ยงโดยสถาบันการศึกษา 1 แห่ง อาจมีโรงเรียนในฝันที่ต้องเป็นพี่เลี้ยง 1 โรงเรียน โดยสถาบันการศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงจะต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาหรือโรงเรียนเอกชนที่ประสบผลสำเร็จที่มีความพร้อมและความสามารถเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยเหลือแนะนำได้ทุกด้านตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ

4. จัดให้มีวิทยากรพัฒนาในโรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะมีวิทยากรพัฒนาประมาณ 6 คน เข้าไปร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้และทำงานร่วมกับ โรงเรียน วิทยากรเหล่านี้จะประกอบด้วย อาจารย์ในมหาวิทยาลัย 1-2 คน ศึกษานิเทศก์ 1-2 คน และครูต้นแบบหรือครูแกนนำ 1-2 คน จะเข้าไปร่วมกับคณะครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยในบางรายการอาจเป็นวิทยากรเองหรืออาจไปเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วมด้วย

5. หน่วยงานเอกชน บริษัท รัฐวิสาหกิจ ธนาคาร และองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่มีความประสงค์เป็นผู้การสนับสนุน โรงเรียนในฝัน สามารถให้การสนับสนุนด้วยทรัพยากรเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ดีอาจให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่นๆ ก็สามารถทำได้

6. การให้การสนับสนุนด้วยแหล่งการเรียนรู้ เป็นการเปิดแหล่งข้อมูลในระบบ Internet ที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้จากระบบ Website และ/ หรือเป็นข้อมูลปกติที่สามารถ Walk in เข้าไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาได้โดยตรง

7. การประเมินผลและเชิดชูเกียรติ

7.1 จัดให้มีระบบการเก็บรวบรวมผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง เช่น การสร้างแผน การพัฒนาครูจะมีระบบประเมินผลโดยการจัดประกวดแผนการสอนของครูในแต่ละเดือน ซึ่งครูแต่ละคนจะต้องนำแผนการสอนเผยแพร่บน Website ของโรงเรียน โดยจะประกวดแผนการสอนในแต่ละกลุ่มวิชาทั้ง 8 กลุ่มทุกเดือน แล้วนำผลงานแต่ละเดือนไปประกวดประจำปีโดยมีการให้รางวัลและผลตอบแทนอื่นๆ

7.2 จัดให้มีระบบการประเมินผลงานและเทียบโอนผลการเรียนเป็นหน่วยกิต

7.3 มีการประเมินผลและให้รางวัลเชิดชูเกียรติ

สถาบันราชภัฏได้พัฒนาศูนย์พัฒนาระบบบูรณาการด้วยรูปแบบ E-learning ขึ้นใน 8 ภูมิภาค เพื่อสนับสนุนโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ศูนย์ฝึกอบรมทั้ง 8 ศูนย์ ประกอบด้วย

ภาคเหนือตอนบน	ณ	สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
ภาคเหนือตอนล่าง	ณ	สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
ภาคกลาง	ณ	สถาบันราชภัฏพระนคร
ภาคตะวันออก	ณ	สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
ภาคตะวันตก	ณ	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
ภาคใต้	ณ	สถาบันราชภัฏสงขลา

แต่ละศูนย์จะมีคอมพิวเตอร์และระบบ internet ที่สามารถให้บริการได้ครั้งละ 300 คน มีห้องพัฒนาหลักสูตรแบบ E-learning และมีห้องเรียนสมรรถนะที่ใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ใช้พัฒนาครู ศูนย์ละ 1 ห้อง โดยลักษณะของหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักสูตรพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับผู้ที่ยังไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และหลักการฝึกอบรมพัฒนาครูในสาระเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระและ 1 กลุ่มกิจกรรม โดยจะเข้ามาฝึกอบรม ณ สถาบันราชภัฏที่เป็นศูนย์ หรือสถาบันราชภัฏอื่นๆ เพียง 3-5 วัน หลังจากนั้นผู้เข้าอบรมจะศึกษาได้เองที่สถานศึกษาของตนเองผ่านระบบ Internet (หากโรงเรียนใดไม่มี Internet และคอมพิวเตอร์ ผู้เข้าอบรมสามารถเข้าไปใช้บริการที่สถาบันราชภัฏได้) โดยผู้รับการฝึกอบรมจะต้องจัดทำแผนการสอนและปฏิบัติงานตามโปรแกรมการเรียนที่โรงเรียนของตนเอง จัดส่งงานผ่านระบบ Internet ไปยังสำนักวิทยบริการ โดยวิทยากรจะปรับแก้ไขเมื่อจบการฝึกอบรมแล้วก็จะมีการประเมินผล โดยดูผลงานที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน และนักเรียนแล้วจึงให้ผู้ปฏิบัติซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับระบบการประเมินผลและเชิดชูเกียรติได้ เช่น การเทียบโอนผลการเรียนในระดับต่างๆ เป็นต้น

สำนักมาตรฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development) ซึ่งหมายถึง การฝึกอบรมหรือการพัฒนาครูที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยโรงเรียนเป็นเจ้าของโครงการหรือแผนการฝึกอบรม มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เป็นการฝึกอบรมเพื่อสนองตอบต่อสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติจริงที่นำลงสู่ห้องเรียน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ระหว่างผู้ให้และผู้รับการอบรม มีการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในลักษณะ “กัลยาณมิตรนิเทศ” การอบรมใช้กระบวนการประเมินครบวงจร (PDCA) ที่ทำให้เกิดวัฏจักรของการพัฒนาครูแบบยั่งยืน

การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาครูประจำการที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประกอบด้วยหลักสำคัญ 10 ประการ ดังนี้ (พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และอรพรรณ พรสีมา อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , 2547)

1. เป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
2. เป็นการพัฒนาครูที่โรงเรียนหรือในชุมชนของโรงเรียน โดยโรงเรียนเป็นเจ้าของโครงการ
3. เป็นการพัฒนาครูหรือกลุ่มครูที่เป็นผู้นำการปฏิบัติการเรียนรู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติการเรียนรู้ ตามหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประการสำคัญต้องเป็นที่ศรัทธาและยอมรับของเพื่อนครูอย่างแท้จริง
4. เป็นการอบรมที่เกิดจากความสมัครใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มิใช่เป็นการบังคับ
5. เป็นการร่วมคิดร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน และร่วมกันพัฒนา มิใช่เป็นการบังคับ
6. เป็นวิธีการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริง ใช้สื่อและกิจกรรมประกอบการอบรม และนำสู่ห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง
7. เป็นการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง หลายๆ ครั้ง ด้วยวิธีการหลากหลาย ทั้งในลักษณะของการประชุมกลุ่ม และการพบปะเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน
8. เป็นการอบรมที่ใช้กระบวนการ PDCA คือมีการวางแผน นำไปปฏิบัติ ตรวจสอบหรือประเมินผล และนำไปปรับปรุง เพื่อวางแผนดำเนินงานเป็นวงจรพัฒนาต่อเนื่อง
9. เป็นการอบรมที่มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลเพื่อการพัฒนา โดยใช้กระบวนการ “กัลยาณมิตรนิเทศ” โดยการประเมินหลากหลายรูปแบบ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม และประเมินผลจากการฝึกอบรมของครูเครือข่ายที่เข้ารับการฝึกอบรมและประเมินผลจากผู้เรียนของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย
10. เป็นการทำหน้าที่ตามภาวะปกติของครูเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู และคุณภาพของผู้เรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , 2547) ได้ให้ปรัชญาและแนวคิดในการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ “กัลยาณมิตรนิเทศ” ว่า กระบวนการกัลยาณมิตร คือ กระบวนการประสานสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลเพื่อจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) ซึ่งทางบรรเทาทุกข์ 2) ซึ่งสุขเกษมสันต์ โดยทุกคนต่างมีเมตตาธรรม พร้อมจะชี้แนะและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระบวนการกัลยาณมิตร มุ่งองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. ให้อใจ คือการสร้างสรรค์ฯ เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาครู ผู้ให้การอบรมจึงพยายามสร้างสรรค์และความสัมพันธ์กับเพื่อนครู แจ่มความมุ่งหมาย จัดเวลา และกำหนดแผนงาน

2. ร่วมใจ คือ ผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรมร่วมกันทำงานเป็นทีม โดยการศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ มีการแนะนำ สาธิต ให้แบบอย่าง ฝึกทำแผนการสอน ฝึกสร้างสื่อการเรียนการสอน ทำวิจัยในชั้นเรียน และเรียนรู้เรื่องการวัดและประเมินผล

3. ตั้งใจ คือ ทุกคนมีความแน่วแน่ที่จะแก้ไขและปรับปรุงเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน โดยมีการทดลองปฏิบัติ ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามสื่อสาร และเยี่ยมเยียนกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

4. เปิดใจ คือ ทุกคนพร้อมยอมรับการพัฒนาตนเอง รับที่จะพบทวนการวัด ประเมินผล และข้อเสนอแนะ อาทิ การประเมินตนเอง การประเมินผลงาน การประเมินโดยกัลยาณมิตร และการประเมินพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งจะประเมินอย่างตรงไปตรงมา และยอมรับการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ได้มีผู้ทำวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก จะขอนำเสนอบางส่วนดังนี้

พิทยาภรณ์ มานะจตุ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้สู่การเป็นครูมืออาชีพของครูต้นแบบ ปี พ.ศ. 2542 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูต้นแบบ ปี พ.ศ. 2542 ของเขตพื้นที่เขต 1 ภาคเหนือตอนบน จำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ของครูต้นแบบด้านตัวผู้เรียน คือ ครูต้นแบบเห็นว่าผู้เรียนต้องเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ต้องมีการใช้กระบวนการคิดมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีโอกาสเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม เป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการเรียนรู้และพึ่งตนเองในระดับมากที่สุด สำหรับกระบวนการทัศน์ด้านคุณลักษณะของครูแนวใหม่ ครูต้นแบบเห็นว่าครูต้องมีทักษะในการใช้ปัญญาและทักษะทางสังคม สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้ มีทักษะการใช้ภาษาไทยและค้นคว้าโดยใช้ระบบสารสนเทศในระดับมากที่สุด

2. ด้านปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จของครูต้นแบบ ครูต้นแบบมีความเชื่อในระดับมากที่สุดว่าความสำเร็จในการทำงานมาจากตนเอง รองลงไป คือ มาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและองค์กร

3. ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้นแบบส่วนใหญ่ faun:: 71.43 เชื่อมมั่นและมุ่งมั่นต่อการใช้ใช้ทฤษฎีการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 92.86 กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาวิธีเรียน ให้คำปรึกษา ซักถามผู้เรียน และสร้างบรรยากาศของใจแก่ผู้เรียน

กองการวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ทำรายงาน สรุปงาน ดำเนินงาน 2 ปีกับการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ และได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานและผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมในโครงการตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการภายหลังจากการดำเนินงานตามแผนงานการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ 2 ปี (สิงหาคม 2542 - สิงหาคม 2544) โดยผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันศึกษา ข้อมูลจากทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้แทนของหน่วยงานทั้งที่มี และไม่มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 15 หน่วยงาน และสอบถามหน่วยงานระดับปฏิบัติทั่วประเทศ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครู จำนวน 1,649 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1,080 คน ครูผู้สอน 4,909 คน ผู้เรียน 74,790 คน ผู้ปกครองและเจ้าของสถานประกอบการ 66,180 คน

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานระดับนโยบาย/กรม ส่วนใหญ่กำหนดนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา รองลงมาคือ จัดกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา สำหรับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติส่วนใหญ่ใช้การจัดอบรมสัมมนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากรแกนนำเพื่อเป็นต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับสถานศึกษา

ในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ดำเนินการใน 3 ลักษณะเรียงตามลำดับ คือ

1. การสร้างและพัฒนาครูแกนนำให้เป็นต้นแบบในลักษณะกัลยาณมิตร
2. การประสานความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานในสังกัด หน่วยงานต่างสังกัด และ

หน่วยงานภาครัฐกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน

3. การนำเอาศักยภาพของบุคลากรภายในพื้นที่ของสถานศึกษามาช่วยส่งเสริม สนับสนุน

และพัฒนากิจการการศึกษา

ภายหลังจากดำเนินโครงการตามแผนปฏิรูปการเรียนรู้ได้สองปี โดยภาพรวมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานไปได้ร้อยละ 60 - 70 เทียบกับแผนที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็นที่ศึกษา พบว่า เกือบทุกประเด็นทั้งโดยภาพรวมและรายสังกัดดำเนินงานได้ ร้อยละ 60 - 79 ยกเว้น ด้านการวิจัยเพียงประเด็นเดียวที่ดำเนินงานได้เพียงร้อยละ 40 - 59

โดยภาพรวมประชาชนรับรู้เกี่ยวกับสาระการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา font. 83.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นที่ประชาชนควรรับรู้ นั้น ประชาชนรับรู้

มากกว่าร้อยละ 75 สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า โดยรวมแล้วมีส่วนร่วมร้อยละ 76.4 แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ทุกประเด็นมีส่วนร่วมมากกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นประเด็น ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอน ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงร้อยละ 39.5 - 50.1 และประเด็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประชาชนมีส่วนร่วมต่ำกว่า ร้อยละ 50

ครูผู้สอนประเมินว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนมีความสุข อยู่ในระดับ มาก และผู้เรียนประเมินตนเองว่าเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนมีความสุขอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ พบว่า ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้น ความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และความสามารถสรุปความแปลความข้อมูลได้ที่ครู ผู้สอนประเมินว่าอยู่ในระดับน้อย

ผลจากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามจากการ ศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิรูป การเรียนรู้ยังไม่เป็นธรรมชาติชัดเจน ขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี จำนวนนักเรียนต่อ ห้องมากเกินไป และครูผู้สอนเองต้องมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมากทำให้ยากต่อการดูแลและ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการศึกษาคณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ บุคลากรและครูผู้สอนอย่างจริงจังและทั่วถึง เพื่อปรับกระบวนการคิด วิธีการ ทักษะของครูผู้สอนและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญบทบาทของ ตนเอง

สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและทักษะของบุคลากร ทางการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร กรมสามัญศึกษา เทศบาล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 1,400 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับของคุณลักษณะและทักษะที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา ทั้ง 9 ด้าน ของบุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะและทักษะสูงในทุกๆ ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย คุณลักษณะด้านการเคารพในคุณค่าของผู้อื่นสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง ความเป็นผู้เสริมพลังอำนาจ ความเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการสื่อสารในการทำงานเป็นทีม ความเป็นผู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการความขัดแย้ง และความเป็นผู้สร้างสรรค์ความเป็นวิชาชีพ ตามลำดับ โดยที่คุณลักษณะความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สุวิมล ว่องวาณิช (2546) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและ ผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบประเมินภายใน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถาน

ศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อวางระบบประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานวิชาชีพครู การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การประชุมระดมความคิด การสนทนากลุ่ม การสำรวจด้วยแบบสอบถามจากประชาชนทั่วไป ครู ผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยได้นำไปประชาสัมพันธ์และนำไปใช้ในการออกแบบระบบประเมินภายใน โดยมีการทดลองใช้กับสถานศึกษานำร่องจำนวน 15 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติภาคบรรยาย สถิติภาคสรุปอ้างอิง และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพดำเนินงานที่ผ่านมายังมีการนำมาตรฐานวิชาชีพไปใช้พัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารกันน้อยทั้งในระดับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังพบว่า มาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารมีความเป็นนามธรรมซึ่งวัดและประเมินได้ยาก ระบบและวิธีการประเมินครูและผู้บริหารยังไม่น่าเชื่อถือ รวมทั้งยังขาดกลไกกำกับให้เกิดการประเมินเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผลการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้มาตรฐาน 3 ชุด ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยทั้งหมด 9 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้ สุขภาพกายและสุขภาพจิต จิตใจมุ่งมั่นและศรัทธาต่อการประกอบวิชาชีพครู ความรู้ในเนื้อหาวิชา ความรู้ในวิชาชีพครู และความรู้อื่นๆ ที่จำเป็น ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ การปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูและการวางแผนเป็นแบบอย่างที่ดี สมรรถภาพด้านการสอน สมรรถภาพด้านการบริหาร วิทยุทัศน์และภาวะผู้นำ การพัฒนาตนเอง สถานศึกษา วิชาชีพ ชุมชน/สังคม มาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารจำแนกระดับคุณภาพออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 (ควรปรับปรุง) ระดับ 2 (ขั้นต่ำยอมรับได้) ระดับ 3 (ดี) และระดับ 4 (ดีมาก) ผลการนำประชาสัมพันธ์พบว่า ผู้เข้าประชุมเห็นด้วยกับมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นในระดับค่อนข้างมาก ระบบประเมินคุณภาพภายในสำหรับการปฏิบัติงานครูและผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพ ประกอบด้วย ระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการเตรียมและพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ ระบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ระบบนิเทศ วินิจฉัย กำกับการปฏิบัติงานของครู ระบบพัฒนาครู และระบบตอบแทนครู

นอกจากนี้การจัดทำคู่มือสำหรับให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาใช้ระบบประเมินภายในที่พัฒนาขึ้น โดยมีคู่มือการเก็บข้อมูลและเครื่องมือประเมินการปฏิบัติงานของครู ผลการทดลองใช้ระบบและคู่มือดังกล่าวพบว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

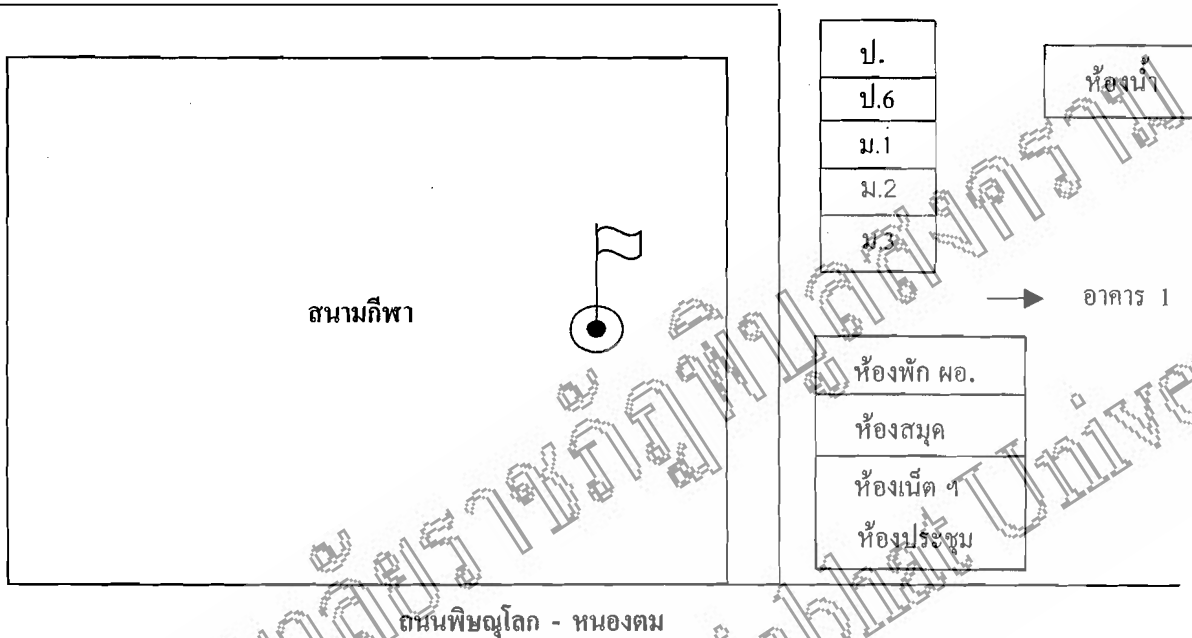
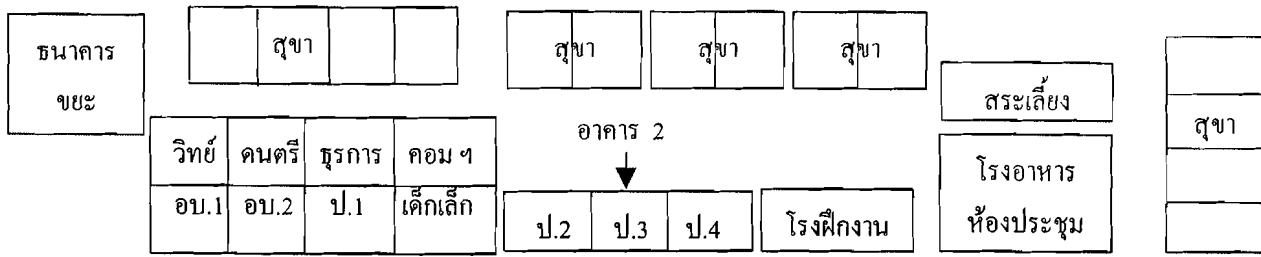
บริบทของโรงเรียนที่เลือกเป็นสนามวิจัย

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นโรงเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลกเขต 3 เปิดทำการสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตั้งอยู่ในหมู่บ้านป่าสัก หมู่ที่ 8 ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ระยะทางห่างจากอำเภอพรหมพิราม 9 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดพิษณุโลก 32 กิโลเมตร ติดกับถนนหนองตม-พิษณุโลก มีพื้นที่ทั้งสิ้น 13 ไร่ 3 งาน 48 ตารางวา มีอาคารเรียน 3 หลัง 17 ห้องเรียน มีโรงอาหาร/ห้องประชุม (ประชาชนสร้าง) 1 หลัง โรงฝึกงานแบบสามัญ 1 หลัง อาคารห้องสมุด 1 หลัง (ได้รับบริจาค) ห้องน้ำ 1 หลัง 7 ห้อง และส้วม 7 หลัง 10 ที่นั่ง ดังในแผนภูมิ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University

แผนภูมิ 3 แผนที่ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนคร)

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 บุคลากรของโรงเรียนป่าสัก (เทศบาลนคร)

โรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนคร) มีครูจำนวน 16 คน นักการภารโรง 1 คน ผู้บริหารของโรงเรียนคนปัจจุบันชื่อ นายสุเชษฐ์ เรือนก้อน เป็นผู้อำนวยการ ระดับ 8 มีวุฒิการศึกษาและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา (วิชาเอก) ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนครู – อาจารย์โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จำแนกตามวุฒิการศึกษาและสาขาวิชา

สาขาวิชาเอก	วุฒิการศึกษา			รวม
	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	อนุปริญญา	
บริหารการศึกษา	1	1	-	2
ภาษาอังกฤษ	-	1	-	1
ภาษาไทย	-	2	-	2
คณิตศาสตร์	-	1	-	1
สังคมศึกษา	-	2	-	2
ภูมิศาสตร์	-	1	-	1
แนะแนว	-	1	-	1
สุขศึกษา	-	2	-	2
ประถมศึกษา	-	2	-	2
ปฐมวัยศึกษา	-	1	-	1
พลศึกษา	-	1	-	1
รวม	1	15	-	16

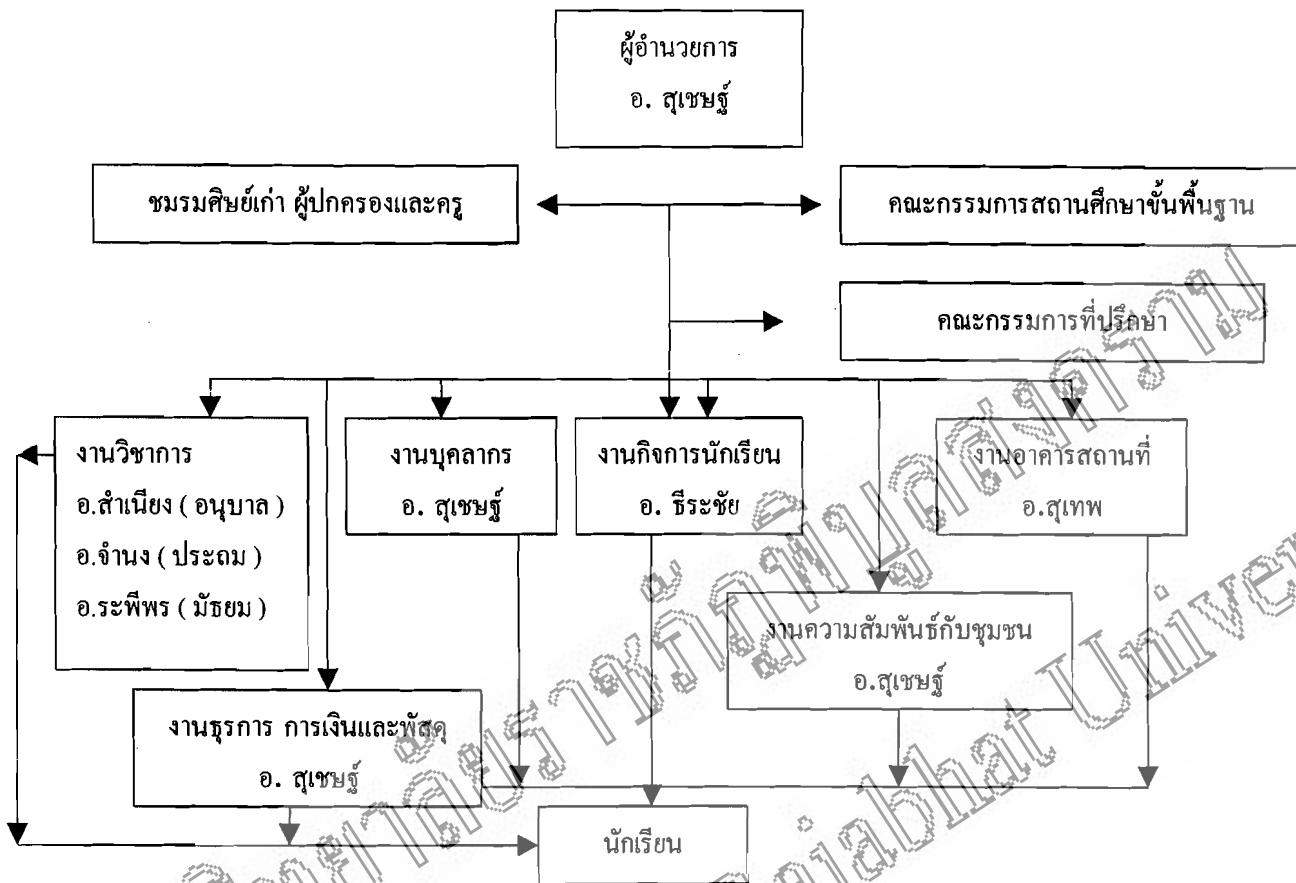
จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ทุกคนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ผู้อำนวยการของโรงเรียนสำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา และครูของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) สำเร็จในสาขาวิชาเอกหลากหลายแตกต่างกัน สาขาวิชาเอกที่ยังไม่มีครูโดยตรง ได้แก่ สาขาวิชาดนตรี- นาฏศิลป์ การงานอาชีพ และศิลปศึกษา สาขาวิชาเอกที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จำแนกตามระดับชั้นและเพศ

ชั้น	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาลปีที่ 1	1	13	15	28
อนุบาลปีที่ 2	1	17	9	26
รวม	2	30	24	54
ประถมศึกษาปีที่ 1	1	12	10	22
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	10	17	27
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	25	17	42
ประถมศึกษาปีที่ 4	1	10	12	22
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	16	14	30
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	6	8	14
รวม	6	79	78	157
มัธยมศึกษาปีที่ 1	1	12	12	24
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	15	19	34
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	13	11	24
รวม	3	40	42	82
รวมทั้งสิ้น	11	149	144	293

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จัดการศึกษาในระดับชั้นตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 293 คน มีจำนวน 11 ชั้นปี ชั้นปีละ 1 ห้องเรียนๆ ละ ประมาณ 20 - 30 คน ยกเว้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มี จำนวน 42 คน

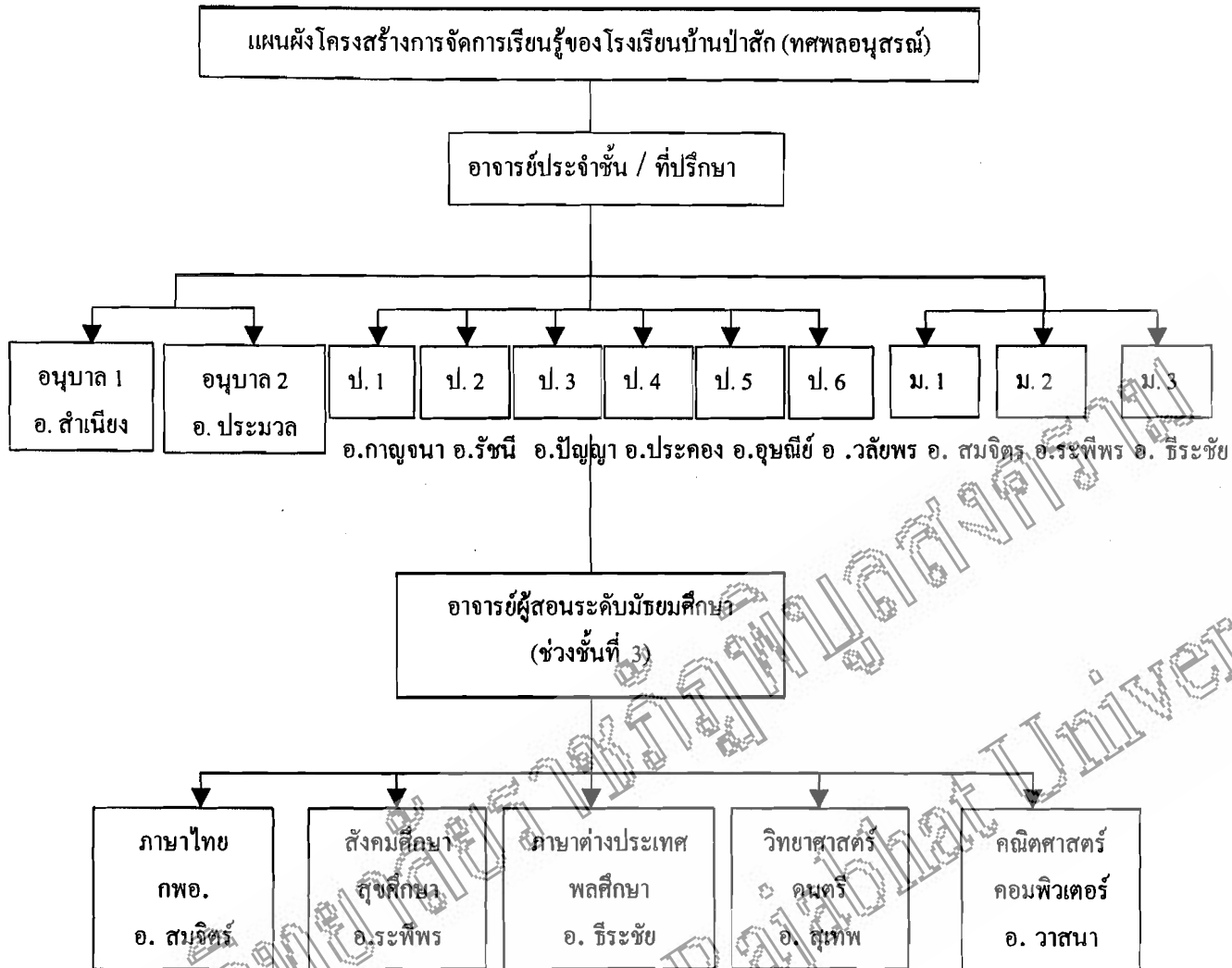
2.2 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จัดแบ่งงานบริหารออกเป็น 6 งาน ดังในแผนภูมิ 4

แผนภูมิ 4 แผนผังโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

จากแผนภูมิ 4 แสดงว่าการบริหารงานของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) แบ่งออกเป็น 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

นอกจากนี้โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ยังได้จัดแบ่งงานด้านการจัดการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ระดับ คือระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่จะสอนโดยอาจารย์ประจำชั้น ส่วนระดับมัธยมศึกษาจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้นและจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังในแผนภูมิ 5

แผนภูมิ 5 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

2.3 เกียรติคุณ และเกียรติประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) เคยได้รับรางวัลหลายประเภท และแทบทุกปีการศึกษา รางวัลที่สำคัญ ได้แก่ รางวัลพระราชทาน (2535) ชนะเลิศการประกวดกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (2535) การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน การจัดกิจกรรมอาหารกลางวันและบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน (2538) รางวัลชนะเลิศการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน(2541)

นอกจากนี้ยังมีครูอาจารย์และนักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันอีกเป็นจำนวนมาก เช่น อาจารย์สอนภาษาไทยดีเด่นระดับอำเภอ จังหวัดและกระทรวงศึกษา (2531) และอาจารย์สอนดนตรีไทยดีเด่นระดับอำเภอ ส่วนนักเรียนเคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการสร้างภาพด้วยเทคนิคการพิมพ์ภาพ การแข่งขันสวดมนต์หมู่ เป็นต้น

2.4 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาระบบบริหารและการจัดการให้มีมาตรฐาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม สร้างทีมงาน ให้ทุกคนร่วมกันทำงานด้วยความจริงใจ โดยทำงานเป็นทีม เพื่อความสำเร็จของงานมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความสำคัญที่สุด เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5 ภารกิจของโรงเรียน

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริหารและการจัดการอย่างมีระบบ
2. สร้างความตระหนัก และเจตคติให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการเป็นพลดี มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน
3. ส่งเสริมให้ข้าราชการครูพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ข้าราชการครู จัดหา พัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
5. ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. พัฒนาครูให้มีความสามารถในการปฏิบัติการเรียนรู้
7. ส่งเสริมครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
8. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ให้เป็นระบบ และสะดวกต่อการค้นหา
9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา
10. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

2.6 นโยบายของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) กำหนดนโยบายไว้ ดังนี้

ด้านคุณภาพการบริหาร พัฒนาจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยสู่มาตรฐานเร่งรัดเกณฑ์เด็กเข้าเรียนภาคบังคับ 100 % นักเรียนที่จบ ป.6 เข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาทุกคน บุคลากรทางการศึกษาร่วมทำงานเป็นทีมพัฒนาระบบการบริหารและการนิเทศภายใน

ด้านคุณภาพการเรียนการสอน จัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. สภาพของชุมชน

โรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลอนุสรณ์) ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 8 หมู่บ้านป่าสัก ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ห่างจากอำเภอพรหมพิราม ประมาณ 9 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 ตำบลวงษ์อึ่ง และหมู่ที่ 7 ตำบลมะดะตอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ หมู่ที่ 2 ตำบลมะดะตอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 10 ตำบลมะดะตอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 9 ตำบลมะดะตอง

หมู่บ้านป่าสักมีจำนวน 370 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 1,580 คน เป็นชาย 761 คน หญิง 819 คน การคมนาคมภายในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต มีไฟฟ้าของหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย

สภาพปัญหาของชุมชน ได้แก่

1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ ขาดเอกสารสิทธิที่ดิน
2. ปัญหาการผลิต การตลาด รายได้และการมีงานทำ เกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาดินและการใช้น้ำในการผลิต ด้านการตลาดไม่สามารถรองรับผลผลิตของเกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการผลิตที่ดอกเบี้ยต่ำ ผลผลิตตกต่ำราคาไม่มีความแน่นอน
3. ปัญหาน้ำกินน้ำใช้เพื่อการเกษตร น้ำดื่มสะอาดไม่เพียงพอ น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ
4. ปัญหาคุณภาพชีวิต การบริการด้านการสาธารณสุขไม่ทั่วถึง บุคลากรไม่เพียงพอและประชากรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการระงับรักษาสุขภาพของตนเอง

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา มีสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนี้ มีส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนมีปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลในเชิงบวกต่อการจัดการศึกษา ได้แก่

1. ผู้ปกครองมีความจริงใจและศรัทธาครูส่งผลให้ครูได้รับความร่วมมือในการแก้ปัญหา นักเรียนด้วยดี ให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านปัจจัยส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
2. ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ทำให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ เช่น การสวดมนต์ งานศิลปหัตถกรรม

3. ชุมชนให้การส่งเสริมกิจกรรมด้านกีฬา ส่งผลให้นักเรียนชอบเล่นกีฬา ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน

สภาพแวดล้อมบางส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา ได้แก่

1. ปัญหาการระบาดของสิ่งเสพติดในชุมชนส่งผลให้นักเรียนบางกลุ่ม มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสิ่งเสพติด

2. ชุมชนบางส่วนให้ความสำคัญในการดูแลบุตรหลานในด้านการเรียนน้อย เป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ

3. พื้นฐานการศึกษาของชุมชนบางส่วนค่อนข้างต่ำทำให้ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาจึงส่งผลให้บุตรหลานไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควรหรือศึกษาต่อค่อนข้างน้อย

4. ชุมชนบางกลุ่มมีครอบครัวที่แตกแยก ต่างแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพ ณ ถิ่นอื่น ส่งผลให้นักเรียนขาดความรักความอบอุ่น ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนเท่าที่ควร

5. ชุมชนบางส่วนขาดความรู้ทางด้านสาธารณสุข จึงส่งผลให้นักเรียน มีสุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรง

6. ชุมชนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน ส่งผลให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

7. ชุมชนบางส่วนอพยพมาจากหลายแห่ง ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ขาดความเป็นเอกภาพ ขาดความรัก ห่วงแหน เสียสละหรือทำประโยชน์เพื่อชุมชนของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเห็นแก่ตัว ขาดความมีน้ำใจ ขาดสัมมาคารวะ

8. พัฒนคติด้านการมีคู่ครองของผู้ปกครองบางส่วนเอื้อต่อ โอกาสให้เยาวชนมีคู่ครองก่อนวัยอันควร ทำให้นักเรียนบางคนแต่งงานและต้องออกโรงเรียนกลางคัน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร มีฐานะยากจน มีรายได้น้อย ไม่ค่อยส่งบุตรหลานเข้าเรียนเนื่องจากต้องใช้แรงงานบุตรหลานในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนลดลง

นักเรียนต้องช่วยเหลือครอบครัวโดยใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุด / ปีภาคเรียนไปรับจ้างหาทุนทรัพย์สนับสนุนการศึกษาของตนเอง ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างถิ่น ส่งผลให้นักเรียนขาดความรักความอบอุ่น ขาดผู้ให้คำปรึกษา ขาดผู้ให้คำสั่งสอน และแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ภาวะการว่างงานของผู้ปกครองส่งผลให้นักเรียนที่ผู้ปกครองว่างงาน ขาดแคลนเงินทุนการศึกษา และไม่ค่อยสนใจในการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจฝึกฝนหาความรู้เท่าที่ควร เพราะมีความคิดว่าเรียนไปก็ไม่ได้ประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยียังส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ กล่าวคือ องค์กร หน่วยงานในชุมชนตื่นตัวและมีความรู้ข่าวสารใหม่ๆ เผยแพร่

ให้โรงเรียนทราบเสมอ ส่งผลให้นักเรียนและโรงเรียนมีความรู้ทันสมัย ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์เสมอและมีโลกทัศน์กว้างขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกับร้านอินเทอร์เน็ตมีอยู่ในชุมชนใกล้เคียง ส่วนมากบริการให้เล่นเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าการค้นหาคำความรู้ ส่งผลให้นักเรียนใช้เวลาในการเล่นเกมนานกว่าการศึกษาคำความรู้ นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าด้านการสื่อสารมวลชน บันเทิงมีสูงขึ้น นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่จำแนกความเหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวและการเรียน ประกอบกับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ตำราเรียน ฯลฯ มีราคาแพงและไม่มีร้านจำหน่ายในชุมชน ท้องถิ่น จึงส่งผลทำให้นักเรียนไม่รักการอ่าน มีความรู้อยู่ในวงแคบ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครนครราชสีมา) สรุปได้ว่าโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครนครราชสีมา) มีสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สนับสนุนการจัดการศึกษามากกว่าเป็นอุปสรรค เช่น การได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน และองค์กรท้องถิ่น แต่ก็มีลักษณะบางอย่างที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สภาพของครอบครัวที่แตกแยก การขาดความรู้ด้านสาธารณสุข การมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การขาดความเป็นเอกภาพ การเสียสละเพื่อชุมชน ส่วนสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี และเศรษฐกิจการเมือง จะเป็นอุปสรรคมากกว่าโอกาส เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชน และผู้ประกอบการไม่คอยเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลทางลบมากกว่าทางบวก เช่น ทำให้มีการใช้เพื่อเล่นเกมมากกว่าการศึกษาคำความรู้ นักเรียนมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อสารมวลชน ขาดร้านจำหน่ายสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ และอุปกรณ์ทางการศึกษา เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยได้ดำเนินการกับโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างคณะครูอาจารย์ ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นการศึกษาวิจัยบนพื้นฐานการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลการทำงานในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในแต่ละขั้นตอนให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเลือกสนามวิจัย

โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะที่ควรเป็นสนามวิจัย เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบการบริการและอยู่ในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และเป็นโรงเรียนหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในพื้นที่ตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนขนาดกลางที่จัดการศึกษาทุกระดับทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับการดำเนินการวิจัย คือ มีจำนวนนักเรียน 300 คน มีครูและผู้บริหารจำนวน 16 คน และนักการภารโรง 1 คน ประชาชนในพื้นที่บริการ มีจำนวนประมาณ 370 ครัวเรือน ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมากนัก และจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า โรงเรียนบ้านป่าสักเป็นโรงเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน ขาดระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับผู้บริหารมีความยินดีและมีความพร้อมในการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการเรียนการสอน ร่วมปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลการทำงานในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งร่วมวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในแต่ละขั้นตอนได้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นสนามวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ

1.1 การสร้างความสัมพันธ์และปรับกระบวนการ

คณะนักวิจัยเริ่มติดต่ออย่างไม่เป็นทางการกับโรงเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการวิจัยทางโรงเรียนตอบรับและยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย จากนั้นได้ทำหนังสือราชการและเดินทางไปยังโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546 โดยในเวลา 08.30 - 12.00 น. ได้ประชุมร่วมกับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน รวมจำนวน 104 คน เพื่อนำคณะผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ สาระสำคัญของโครงการวิจัย และรูปแบบวิธีดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อปรับกระบวนการ สร้างความเข้าใจ และชี้ให้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งได้แก่ ธรรมนูญโรงเรียน แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประเมินตนเอง และรายงานการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (nun.) ในปีการศึกษา 2546

วันที่ 7 สิงหาคม 2546 เวลา 13.00-16.00 น. คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 ขึ้นไป และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม รวมจำนวน 104 คน เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ผลผลิตที่คาดหวัง และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามสภาพจริง

1.3 การวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการติดตามประเมินผล

วันที่ 12 มีนาคม 2547 เวลา 8.30-12.00 น. คณะผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวแทนนักเรียนระดับชั้นต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง รวมจำนวน 47 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู ณ ห้องสมุดของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มครูผู้สอน กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง โดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม ดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร

1. ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างไร
2. ในช่วงปีการศึกษา 2545 - 2546 ครูเคยได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และต้องการพัฒนาด้านใดบ้าง
3. โรงเรียนมีการนิเทศติดตามผลอย่างไร

กลุ่มครูผู้สอน

1. ท่านมักใช้วิธีสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างไร
2. ท่านมักประสบปัญหาการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง และแก้ปัญหาอย่างไร
3. ในช่วงปีการศึกษา 2545 - 2546 ครูเคยได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และต้องการพัฒนาด้านใดบ้าง

กลุ่มนักเรียน

1. ครูมักจะใช้วิธีสอน การจัดกิจกรรม และการวัดผลประเมินผลอย่างไรบ้าง
2. นักเรียนชอบครูประเภทใดบ้าง
3. นักเรียนมีปัญหาการเรียนการสอน ในเรื่องใดบ้าง
4. ถ้านักเรียนมีปัญหา ครูช่วยเหลือนักเรียนบ้างหรือไม่ อย่างไรบ้าง

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง

1. นักเรียนมีสิ่งที่ท่านพึงพอใจอะไรบ้าง และมีสิ่งที่ต้องการให้แก้ไขอะไรบ้าง
2. ใครบ้างที่จะช่วยให้เด็กเรียนทำในสิ่งที่ต้องการ ช่วยอย่างไร

1.4 การวางแผนดำเนินการพัฒนาครู

วันที่ 21 เมษายน 2547 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนสุธรรม) ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อสรุปของปัญหาที่ได้จากการศึกษาและการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546 และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2547 มาวางแผนดำเนินการพัฒนาครูและวางแผนการติดตามประเมินผลการพัฒนา โดยมีฐานการคิดจากผลผลิตของโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้น เพื่อสืบหาสาเหตุทั้งด้านปัจจัยและกระบวนการ จัดทำเป็นแผนผังความคิด (Mind Mapping) พิจารณาคัดเลือกปัญหาที่สำคัญที่สุด ที่ทางโรงเรียนต้องการพัฒนามากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนา วางแผนดำเนินการพัฒนา และวางระบบติดตามประเมินผล จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยของโรงเรียนร่วมกับคณะวิจัยเพื่อวางแผนดำเนินการวิจัยร่วมกัน คณะกรรมการวิจัยของโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าสายช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาและระบบการติดตามประเมินผล

ในขั้นนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบระบบการพัฒนาและระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล

คณะกรรมการวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันในวันที่ 27 มีนาคม 2547 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ ห้องวังจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล โดยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจากผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้ในขั้นเตรียมการมาอภิปรายและหาข้อสรุปเพื่อให้ได้ระบบการพัฒนาครูและระบบการติดตามประเมินผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ร่างกรอบความคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบที่คู่ขนานกันระหว่างการพัฒนาและการติดตามประเมินผล

2.1.2 ร่างระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล โดยจัดทำเป็น 2 ระบบที่คู่ขนานกัน มีการดำเนินงานตามวงจรการทำงานแบบเดมมิง (PDCA) ในทุกขั้นตอน คือการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบและประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

2.1.3 ร่างแผนพัฒนาและติดตามประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบ do วัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ กิจกรรมการพัฒนา วิธีการและเครื่องมือในการติดตามประเมินผล ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบในการพัฒนาและติดตามประเมินผล

2.2. การวิพากษ์ระบบ

วันที่ 7 พฤษภาคม 2547 ระหว่างเวลา 08.30 – 16.30 น. คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์ระบบและแผนการพัฒนาและติดตามประเมินผลครูประจำการ โดยได้เชิญ ร่องศาสตราจารย์ ดร.ลำจวน มีแจ้ง รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพต ขำวีระ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และนางเนาวรัตน์ แสงนาคศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เป็นผู้ร่วมวิพากษ์ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร และครูประจำการโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) จำนวนรวมทั้งสิ้น 16 คน ณ ห้องประชุมวังจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยนำระบบการพัฒนาและระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูที่ได้ร่างไว้ มานำเสนอในที่ประชุมและอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินโครงการ

คณะผู้วิจัยได้นำระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผลที่ออกแบบไว้ มาดำเนินการจัดกิจกรรม การพัฒนาและการติดตามผลอย่างเป็นระบบ ดังนี้

3.1 การวางแผน (Plan : P)

คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันวางแผนการพัฒนาและแผนการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู โดยกำหนดให้มีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ การเขียนรายงานการจัดการเรียนรู้และการทำเพิ่มสะสมงาน และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเชิดชูเกียรติ กำหนดระยะเวลา รายละเอียดของกิจกรรม วิทยากร การเตรียมเอกสาร สื่อประกอบการอบรม และการเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลตามตัวบ่งชี้ การกำหนดเกณฑ์การประเมินและติดตามผลในแต่ละกิจกรรม ขอบข่ายของรูปแบบการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และแนวทางการจัดทำเพิ่มสะสมงาน รวมทั้งการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งคณะผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินกิจกรรมตามระยะ 5 ระยะที่เป็นกิจกรรมหลักของโครงการ

3.2 การดำเนินการพัฒนา (Do : D)

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง หลายวิธีการ ใช้กระบวนการ PDCA คือ มีการวางแผน นำไปปฏิบัติ ตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติ นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข และมีการนิเทศติดตามประเมินผลโดยใช้กระบวนการแบบกัลยาณมิตรนิเทศ การดำเนินการพัฒนา แบ่งเป็น 6 ระยะ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2547 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีครูจากโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) เข้าอบรม

ช่วงเวลา 08.30-12.00 น. เป็นการอภิปรายกลุ่มโดยมีอาจารย์เดือน แพงวังทอง เป็นผู้ดำเนินรายการอภิปรายเพื่อปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์สวัสดิ์ จิตต์จนะ และอาจารย์พงษ์ภิญโญ ธรรมคุณ เป็นวิทยากร

ช่วงเวลา 13.00 - 16.00 น. เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ เรื่อง เทคนิควิธีสอน 8 วิธี คือ บูรณาการ ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป การใช้แผนภาพโครงสร้างความรู้ การเรียนแบบร่วมมือ บทบาทสมมติ โครงการงาน และกรณีศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มจัดกิจกรรมเรียนแบบ

ร่วมมือ และกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวัฒน์ ชาญวิชัย และอาจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล เป็นวิทยากร

ช่วงเวลา 16.00 – 17.00 น. เป็นกิจกรรมการเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโดยเลือกเทคนิควิธีสอนที่ต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวรรณิชย์ เป็นวิทยากร

3.2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในวันที่ 5

มิถุนายน 2547 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ช่วงเวลา 08.30 – 10.00 น. ครุแนะนำโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวัฒน์ ชาญวิชัย เป็นวิทยากรให้คำแนะนำ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ช่วงเวลา 10.15 – 12.00 น. เป็นกิจกรรมเรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยอาจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล เป็นวิทยากร

ช่วงเวลา 13.00 – 15.00 น. ครูฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิค วิธีสอน ส่งตัวแทนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีอาจารย์เดือน แพงวังทอง เป็นวิทยากรให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.2.3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในวันที่ 12 มิถุนายน 2547

ช่วงเวลา 08.30–10.30 น. เป็นการฝึกประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีอาจารย์เดือน แพงวังทอง เป็นวิทยากร เพื่อให้ครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินผลงานของกันและกัน และนำเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ช่วงเวลา 10.45 – 12.00 น. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเตรียม สื่อการเรียนรู้อะไรและเครื่องมือวัดผล โดยมีอาจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวัฒน์ ชาญวิชัย เป็นวิทยากรให้คำแนะนำปรับปรุงผลงาน

ช่วงเวลา 13.00–14.30 น. เป็นกิจกรรมการสร้างเครื่องมือและการสังเกต พฤติกรรมเพื่อประเมินการจัดการเรียนรู้ โดยมีอาจารย์เดือน แพงวังทอง เป็นวิทยากร

ช่วงเวลา 14.45 – 16.30 น. เป็นกิจกรรมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ทุกคน

3.2.4 การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน 2547 - 9 สิงหาคม 2547 ให้ครูทุกคนนำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมสื่อการเรียนรู้อะไรและเครื่องมือการวัดผลไปจัดการเรียนรู้ ที่โรงเรียนและชั้นเรียนของตนเอง

3.2.5 การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการจัดทำเพิ่มสะสมงาน ระหว่างวันที่ 9 สิงหาคม – 18 สิงหาคม 2547 กำหนดให้ครูทุกคนเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ และจัดทำเพิ่มสะสมงาน ณ สถานศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ครูได้ฝึกประเมินตนเองและรายงานผลให้ผู้อื่นทราบ

3.2.6 การจัดนิทรรศการแสดงผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเชิดชูเกียรติ ในวันที่ 21 สิงหาคม 2547 ณ ห้องประชุมสิริราชภัฏ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ครูได้นำผลงานที่ได้จัดทำไว้มาเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเชิดชูเกียรติโดยให้ครูที่มีผลงานดีเด่นมาเสนอผลงาน มีการวิพากษ์การจัดนิทรรศการ และการจัดทำเพิ่มสะสมงาน ชื่นชม ให้กำลังใจ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนมอบเกียรติบัตร และรางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติอีกด้วย โดยมีกำหนดการดังนี้

ช่วงเวลา 08.30 – 10.00 น. ครูทุกคนจัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชื่นชมผลงานของกันและกัน

ช่วงเวลา 10.30 – 12.00 น. เสนอผลงานดีเด่น และมอบเกียรติบัตรแก่ครูทุกคน และมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 3 คน

ช่วงเวลา 13.00 – 14.30 น. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวณิชย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มงคล ภูวิกรมย์ อาจารย์พงษ์ภิญโญ ธรรมคุณ วิพากษ์ผลงานนิทรรศการและเพิ่มสะสมงาน

ช่วงเวลา 14.45 – 17.00 น. จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสะท้อนความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู โดยมีรองศาสตราจารย์วิรุฬพร พงศ์อำจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวณิชย์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

3.3 การติดตามและประเมินผลการพัฒนา (Check : C)

คณะผู้วิจัยได้สร้างระบบการติดตามประเมินโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (PAR) กล่าวคือเป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development) โดยเป็นการพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ให้คณะครู ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการในทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา ทั้งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการจัดเวทีประชาคม เทคนิค AIC (Appreciate Influence Control) และเทคนิค FSC (Future- Search-Conference) ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และร่วมตรวจสอบประเมินผลการพัฒนา และในกระบวนการพัฒนา มีการดำเนินงานตามวงจรของเดมมิ่ง (PDCA) คือ มีการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (DO : D) การตรวจสอบและประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

ลักษณะของการประเมินเน้นการประเมินตามสภาพจริง กล่าวคือ ใช้การสังเกต สัมภาษณ์ ตรวจสอบ จากผลการปฏิบัติงานของครูในระหว่างการทำกิจกรรม และมีการอภิปรายผลการประเมินร่วมกันเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นให้เขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน จัดทำแฟ้มสะสมงาน จัดนิทรรศการแสดงผลงานและเชิญเกียรติแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น รวมทั้งมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้บริหารและครูร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อโครงการในการติดตามประเมินผลการพัฒนา มีการประเมินอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง ทั้งระยะก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนา โดยใช้กระบวนการการ “กลายามิตรนิเทศ” บุคคลที่รับผิดชอบในการพัฒนาและติดตามประเมินผล เป็นบุคคลชุดเดียวกัน มีการกำหนดให้ครูประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน และประเมินโดยผู้บริหารของโรงเรียนและจากเขตพื้นที่ ตลอดจนวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3.4 การสะท้อนผลการพัฒนา (Action : A)

คณะผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลการพัฒนา โดยนำผลการพัฒนาที่ได้จากการดำเนินการมาประมวลเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนา กับผลที่เกิดขึ้นจริงและจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้บริหารและครูร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อโครงการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบผลการวางระบบติดตามประเมินผล

4.1 การวิพากษ์ระบบติดตามประเมินผล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้บริหารและครูร่วมกันวิพากษ์ระบบติดตามประเมินผล ซึ่งจะเป็นข้อมูลไปใช้แก้ไขปรับปรุงระบบการติดตามประเมินผลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนเผยแพร่และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

4.2 การตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบติดตามและประเมินผล

คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันพิจารณาประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผลการพัฒนา โดยพิจารณาจากความสอดคล้อง ครอบคลุม ครบถ้วน ของแผนพัฒนาและแผนการติดตามประเมินผล ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดจุดประสงค์และตัวบ่งชี้ของการพัฒนา การกำหนดแผนการพัฒนาและแผนการประเมินผล การดำเนินการพัฒนาและประเมินผล และการตรวจสอบติดตามประเมินผล กิจกรรมการพัฒนา วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผลการพัฒนา และผลการพัฒนา และจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงของข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ทั้งด้านแหล่งที่มาของข้อมูล คือ กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลมีหลายกลุ่ม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ใช้ทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม และการตรวจผลการปฏิบัติงาน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์แล้วสรุปผล
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งคณะผู้วิจัยและคณะครูได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์ “การผ่าน” จุดประสงค์ให้ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ประเมินโดยมีคะแนนความก้าวหน้าร้อยละ 15 ขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และผลการวางระบบติดตามประเมินผล ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

1.1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์เอกสาร

จากการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งได้แก่ ขรรชนูญโรงเรียน แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเอง และรายงานการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (กบศ.) ในปีการศึกษา 2546 รวมทั้ง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าสัก รวมทั้งคณาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สรุปได้ว่า โรงเรียนบ้านป่าสัก มีสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1.1 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ร่าเริงแจ่มใส กล้าแสดงออก มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีกิจกรรมมารยาทงดงาม แต่งกายเรียบร้อย ตรงต่อเวลา นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพ มีกิจกรรมออกกำลังกาย เล่นกีฬา ฟีตสมาธิ ทำให้มีสุขภาพแข็งแรง รักการออกกำลังกาย ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพที่เป็นศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลาย เช่น การทำบายศรี จิบประดับกรองมาลัย ทำขนมสอดไส้ การสวดทำนองสรภัญญะ โดยผู้สอนมีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบางส่วนเป็นพระสงฆ์ ซึ่งสอดแทรกความรู้และแนวปฏิบัติของศาสนาพุทธร่วมไปด้วยในขณะสอน

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาหลักที่สำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ขาดทักษะในการอ่านและเขียน ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และการรับฟังข้อมูลข่าวสารต่างๆ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความสามารถใน

การคิดหาเหตุผล คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความมีระเบียบวินัยในตนเอง เช่น การเก็บของให้เป็น ที่ การไม่เล่นในแถว เป็นต้น

1.1.2 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีความรับผิดชอบ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ กระตือรือร้นในการทำงาน อุทิศเวลาให้กับการทำงาน ขยันขันแข็ง มีความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างดี มีวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป เหมาะสมกับวิชาที่สอน มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี เป็นคนในท้องถิ่น มีโอกาสในการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยทั่วถึงกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน และมีจำนวนต่อนักเรียนเหมาะสม(ประมาณ 1 : 20) ครูบางส่วนได้รับคัดเลือกเป็นครูแกนนำและได้รับรางวัล Teacher Award

เนื่องจากภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากทั้งในด้านการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ส่งผลให้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูบางสาขาวิชายังมีไม่เพียงพอ เช่น วิชาพลศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ครูยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ไม่ค่อยมีกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย ไม่ได้เน้นการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทั้งในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และยังไม่มีการประเมินผลตามสภาพจริง

1.1.3 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร

ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างดี มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ด้านการบริหาร เป็นคนในพื้นที่ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยการให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีโครงสร้างบริหารที่ชัดเจน ทำให้คณะครูปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง รวดเร็ว ส่งผลให้การกำกับติดตาม สรุป ประเมินผลงานโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โรงเรียนมี ห้องสมุดที่เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนได้ใช้บริการเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม สนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าทั้งด้านส่วนตัวและภาระงาน เช่น ให้โอกาสในการเข้ารับการอบรม

ควรมีการพัฒนาในเรื่องการจัดวางตัวบุคคลในการสอนและการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับวุฒิและประสบการณ์ของครู ควรให้มีการนิเทศ การติดตามผลและการประเมินผล ในเรื่องการเรียนรู้และการจัดการกิจกรรมอย่างจริงจัง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานต่อไป ควรกำหนดนโยบายให้การจัดการเรียนการสอนยึดนักเรียนเป็นสำคัญ เช่น วิธีการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน ฯลฯ ในแต่ละกลุ่มสาระต่างๆ สนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุนทรียะ

ได้แก่ ศิลปะ ดนตรี กีฬาให้มากขึ้น โดยให้ครูที่มีความรู้ความสามารถหรือความสนใจในด้านนี้มาดูแลเฉพาะหรือแสวงหาบุคลากรในท้องถิ่นมาช่วย การบริการห้องสมุด น่าจะพิจารณาจัดหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจ สอดคล้องกับความรู้และพัฒนาการของนักเรียน ให้มีที่นั่งอ่านหนังสือได้อย่างสบาย เพื่อจูงใจให้นักเรียนใช้บริการห้องสมุดมากขึ้นและควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้บริการห้องสมุด เช่น การยืมคืน การเก็บสถิติเป็นต้น ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้สื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนในด้านนิสัยรักการอ่าน การมีเป้าหมายในชีวิต การประหยัด การสำนึกสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์สังเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าสัก สรุปได้ว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านผลผลิต กล่าวคือ คุณภาพของนักเรียนซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักๆ ที่สำคัญอยู่ในระดับต่ำ ขาดความสนใจใฝ่รู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ก้าวร้าว ขาดสัมมาคารวะ ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดระเบียบวินัยในตนเอง และขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปัญหาด้านปัจจัยและกระบวนการ ได้แก่ การขาดแคลนครูที่สอนตรงตามสาขาในวิชาหลักที่สำคัญ ขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี สถานศึกษาขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนปัญหาด้านกระบวนการ ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การประเมินผลยังไม่เป็นไปตามสภาพจริง และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้ การบริหารยังขาดการนิเทศติดตามผล และประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยการสนทนากลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการติดตามประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มครูผู้สอนและกลุ่มนักเรียน ผลการสนทนากลุ่มผู้บริหาร เห็นว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มักสอนโดยการอธิบายจากหนังสือเรียนและให้ทำแบบฝึกหัด นักเรียนยังขาดการทำกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน การวัดผลประเมินผลยังใช้แบบเดิม คือ ใช้ข้อสอบเป็นหลัก ไม่มีการประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาหลักที่สำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ผลการสอบประเมินระดับชาติ พบว่า นักเรียนได้คะแนน

ต่ำมากในวิชาวิทยาศาสตร์ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ได้ฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ักเรียนเท่าที่ควร ขาดการทดลองทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่รักการอ่าน ขาดการคิดหาเหตุผล ไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงออก

ผลการสนทนากลุ่มครูผู้สอนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับวิธีสอนที่ใช้ ครูส่วนใหญ่สอนโดยการอธิบายจากหนังสือ ให้ทำแบบฝึกหัด และทำงานเป็นกลุ่ม มีการใช้เพลงประกอบบ้าง เช่น วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ฝึกการอ่านและพูด ส่วนมากไม่ค่อยมีกิจกรรมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ไม่ค่อยได้ศึกษานอกสถานที่ เมื่อถามว่าเคยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการและแบบโครงงานหรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่ายังไม่เคยได้นำมาใช้

การจัดทำแผนการสอน ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่อง การเขียนแผนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องการให้อบรมเชิงลึกเรื่องการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนำแผนมาใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ และการทำวิจัยในชั้นเรียน มีครูบางคนเคยได้รับการอบรมการวิจัยชั้นเรียนบ้างแต่ยังไม่มีการนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

ปัญหาการเรียนการสอนที่มักพบ ได้แก่ นักเรียนเรียนอ่อนวิชาต่างๆ โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ ครูมักสอนได้ไม่ครบทุกเนื้อหาตามหลักสูตรกำหนด ด้านการสอนภาษาอังกฤษนักเรียนไม่ได้ใช้ สอนไปแล้วมักจะลืม เด็กบางคนรับไม่ได้ เด็กอ่อนไวยากรณ์ และกรเขียนมาก ทั้งการสะกดคำและการเขียนเรื่อง บางคนไม่กล้าแสดงออก ซึ่งครูได้วิเคราะห์สาเหตุว่า “อาจเป็นเพราะการสอนไม่เข้าใจเด็ก” (ครูธีระชัย) วิชาภาษาไทยนักเรียนจะมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนตัวหนังสือไม่ถูกต้อง บางวิชาเนื้อหาหนัก เช่น สังคม วิทยาศาสตร์ หนังสือเรียนมีไม่ครบ บางวิชาครูไม่ค่อยถนัดในการสอน ทำให้เนื้อหาบางเรื่องถูกละเลยไป นักเรียนบางคนทำงานเข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้และไม่มีความพร้อมในการเรียน

ครูส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่ค่อยมีสื่อการสอน สื่อการสอนส่วนใหญ่มักเป็นบัตรคำและแบบฝึกหัด โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์เพียง 3 เครื่องต่อนักเรียน 20 - 30 คน เทปบันทึกเสียง มีการนำมาใช้น้อย มีการให้ใช้ห้องสมุดบ้างไม่มากนัก ในด้านการวัดผลประเมินผลครูยังคงใช้ข้อสอบและแบบฝึกหัดเป็นหลัก และครูส่วนใหญ่ยังไม่ทราบวิธีการประเมินตามสภาพจริง และไม่มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุง ซ่อมเสริมผู้เรียน ขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังไม่มีการให้เด็กจัดทำแฟ้มสะสมงาน

วิธีการแก้ปัญหการเรียนรู้อ่อนของผู้เรียน ส่วนใหญ่ครูมักใช้วิธีการสอนซ่อมเสริม เช่น การให้เรียนจากเพื่อน ทำแบบฝึกหัดเสริม มีการทดสอบเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

ผลการสนทนากลุ่มกับนักเรียน เห็นว่า ครูมักจะใช้การสอนโดยการอธิบาย และให้ทำแบบฝึกหัด ทำงานกลุ่ม ให้อ่านหนังสือหน้าห้องทีละคน ครูบางคนพาไปศึกษานอกสถานที่บ้าง เชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน เช่น พระ ให้แสดงละคร เล่นเกม ร้องเพลง สำรองแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีห้องวิทยาศาสตร์แต่ไม่ค่อยใช้ทดลอง มีคอมพิวเตอร์ 7 เครื่อง แต่ใช้ได้ 3 เครื่อง การวัดผลครูมักใช้ข้อสอบ และทำแบบฝึกหัด ครูส่วนใหญ่ใจดี ช่วยเหลือเด็ก และติดตามเยี่ยม นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและขาดเรียน

ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนส่วนใหญ่เรียนอ่อนในวิชา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์

นักเรียนชอบครูที่สอนสนุก ไม่เครียด มีเกมให้เล่น ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ให้ทำงานแล้วช่วยกันคิด ทำงานเป็นกลุ่ม ให้ออกไปพูดหน้าชั้น และชอบครูที่อธิบายได้ชัดเจน ถ้านักเรียนมีปัญหาครูมักช่วยเหลือโดยให้ทำแบบฝึกหัด อธิบายเพิ่ม ถอนซ่อมเสริม มีครูบางคนไปเยี่ยมนักเรียนที่บ้านในกรณีที่มีปัญหา เช่น การขาดเรียน

ผลการสนทนากลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ได้ให้ความเห็นว่า สิ่งที่น่าสนใจในตัวนักเรียน ได้แก่ ความตั้งใจเรียน การแต่งกายเรียบร้อย ช่วยงานบ้านดี มีน้ำใจ ประหยัด ทำงานประดิษฐ์เก่ง ชอบเล่นกีฬา ซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อชอบช่วยเหลือกัน พยายามทำการบ้านให้เสร็จ สิ่งที่ต้องให้นักเรียนปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ พฤติกรรมความก้าวร้าวไม่ค่อยเคารพผู้ใหญ่ พูดจาไม่สุภาพ จี้เกียจ ไม่ขยัน ชอบทะเลาะวิวาทกัน ไม่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ค่อยอ่านหนังสือ ไม่ทำการบ้าน ชอบเล่นเกม ประสิทธิภาพของนักเรียนที่จบจากโรงเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจในด้านวิชาการ นักเรียนส่วนใหญ่ยังเรียนอ่อน ต้องการให้นักเรียนมีอาชีพมั่นคง มีรายได้ ปลอดภัยจากยาเสพติด ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเห็นว่า ครูมักใจดี ไม่ตีเด็ก เข้าถึง ผู้ปกครองและชุมชนได้ดี แต่ควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนบ้างและควรตรงเวลาโดยมาโรงเรียน แต่เช้าให้มากขึ้น บุคคลที่ควรให้ความช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครู นอกจากนี้ผู้ปกครอง ควรเป็น ตัวอย่างที่ดี เลิกในสิ่งที่ไม่ดี เอาใจใส่และกวดขันเด็กไม่ให้เกเร เชื่อฟังพ่อแม่และช่วยเหลือพ่อแม่

จากผลการสนทนากลุ่มผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง สรุปได้ว่า นักเรียนยังมีจุดอ่อนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังคงใช้วิธีการสอนและทำการวัดผลประเมินผลแบบเดิมๆ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่หลากหลาย ขาดสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน

1.3 ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านการพัฒนาครูและการติดตามประเมินผล

จากผลการสนทนากลุ่มผู้บริหารของโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาครู พบว่าในช่วงปีการศึกษา 2545-2546 ครูทุกคนได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นอกจากนี้ผู้อำนวยการของโรงเรียนและครูที่ทำหน้าที่ธุรการเคยอบรมเกี่ยวกับ ICT ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ เรื่องการสร้าง Website ของโรงเรียนในฝัน การใช้ Internet และผู้อำนวยการและครูวิชาการ เคยไปอบรมที่เชียงใหม่เรื่องการดูแลเด็กพิเศษ ครูทุกคนได้ไปอบรม SDQ (การคัดกรองช่วยเหลือดูแลเด็ก) ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งทำ Case Study เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อยู่ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี กีฬา โดยใช้การวัดแนว ครูส่วนใหญ่สมัครเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำผลงานวิชาการ ในระหว่างปิดเทอมด้วยงบประมาณของตนเอง ผู้บริหารมีความต้องการให้ครูได้รับการพัฒนาการสอน เนื่องจากเห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน มักสอนโดยการอธิบายให้นักเรียนฟัง และอ่านจากหนังสือเรียน

การนิเทศติดตามผล ครูวิชาการของโรงเรียนกล่าวว่า จะมีการนิเทศติดตามผลการทำงานของครู โดยการซักถามปัญหาแบบไม่เป็นทางการ ประมาณภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะนิเทศในวาระที่มีการประชุมครูทั้งโรงเรียน ส่วนการติดตามผลในเรื่องที่ไปรับการพัฒนามา ยังไม่ได้ดำเนินการ ครูผู้สอนจะส่งแผนการสอนเป็นรายสัปดาห์และรายเดือนที่ผู้อำนวยการโรงเรียน แต่ไม่ได้บังคับทุกคน

ผลการสนทนากลุ่มครูผู้สอน พบว่า ในการอบรมสัมมนาด้านการสอน ส่วนใหญ่ครูมักจะสมัครไปอบรมด้วยตนเอง เช่น เรื่องการเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งจัดโดยหน่วยงานเอกชน ครูบางคนเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับ ICT ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง มีครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ เพียง 1 คนที่เคยได้รับการอบรมการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาที่ วิทยาลัยสาธาณสุขสิรินธร ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนในรายวิชาต่างๆและการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูต้องการพัฒนาเกี่ยวกับวิธีสอน การให้โอกาสพาไปทัศนศึกษาในโรงเรียนที่เด่นๆ การทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เช่น ห้องสมุด ภูมิปัญญาท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อการเรียนการสอน มีครูบางส่วนที่เคยเข้ารับการอบรมวิจัยในชั้นเรียน แต่เมื่อมาถึงโรงเรียนมักทำไม่ได้ ครูส่วนใหญ่ยังทำวิจัยไม่เป็น เห็นว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ต้องใช้สติและการคิดคำนวณมาก และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย

จากผลการสนทนากลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอนในด้านการพัฒนาครูสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาอย่างเพียงพอ และการพัฒนายังไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู ส่วนใหญ่มักไปตามที่ทางหน่วยงานต้นสังกัดจัดให้

สถานศึกษายังไม่มีแผนในการพัฒนาครูที่ชัดเจน และยังขาดการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนดำเนินการพัฒนาครู

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนบ้านป่าสัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน โดยได้นำข้อสรุปของปัญหาที่ได้จากการศึกษาและการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546 และผลการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 12 มีนาคม 2547 มาวางแผนดำเนินการพัฒนาครูและวางแผนการติดตามประเมินผลการพัฒนาโดยใช้ฐานการคิดจากปัญหาด้านผลผลิตของโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อสืบหาสาเหตุทั้งด้านปัจจัยและกระบวนการโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบและจัดทำแผนผังความคิด (Mind Mapping) สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดของนักเรียนที่ต้องการการพัฒนา ได้แก่ ปัญหาเรื่องการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ คิดหาเหตุผล การแสวงหาความรู้ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่กระตือรือร้นในการเรียนเท่าที่ควร ซึ่งมีความคิดเห็นร่วมกันว่า การพัฒนาเด็กต้องพิจารณาที่ปัจจัยและกระบวนการทุกๆ ด้าน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตัวนักเรียนเองและเพื่อนของนักเรียน แต่จากผลการประชุมเห็นว่าการวางแผนในการพัฒนาครั้งนี้ จะมุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู

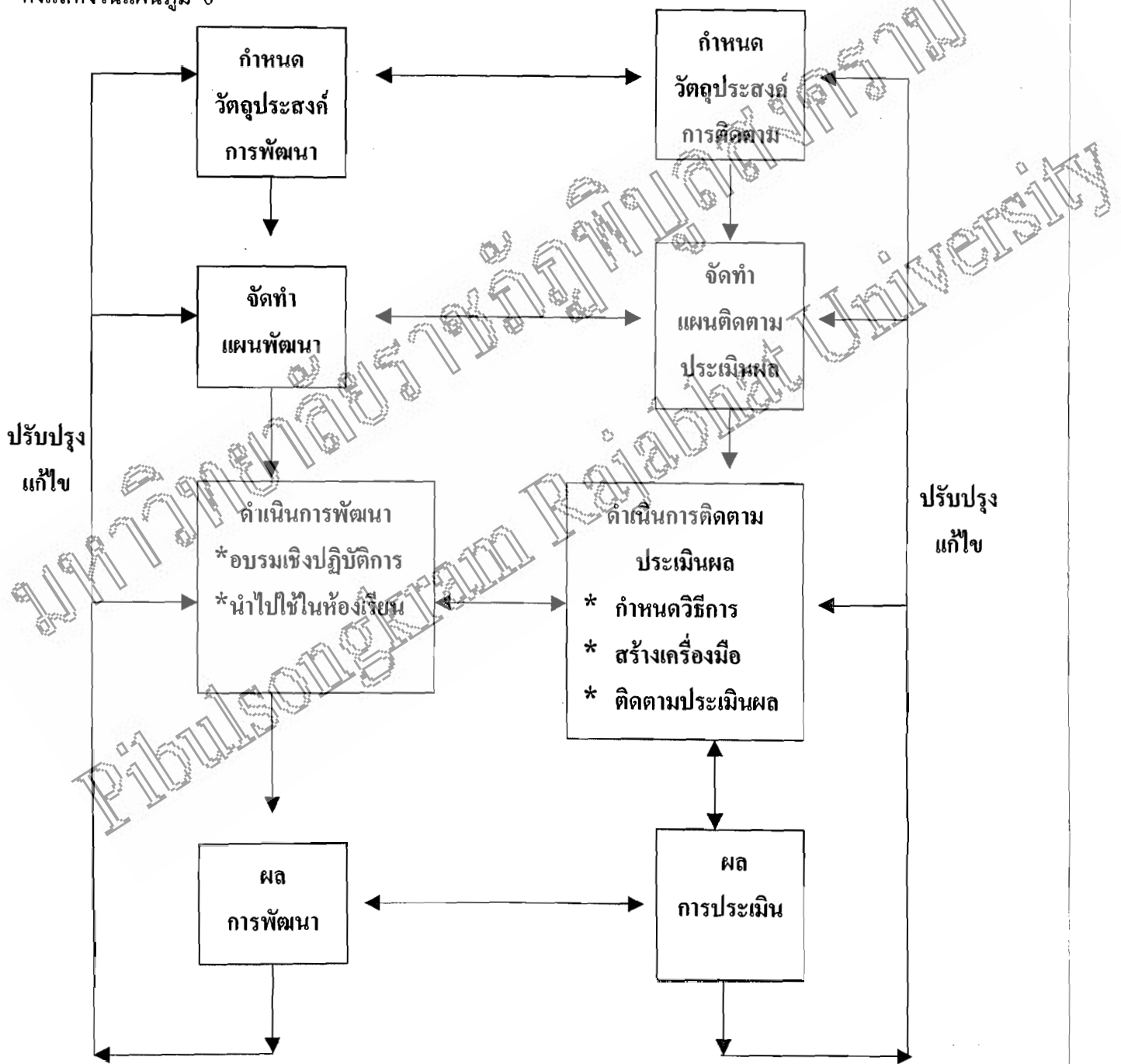
สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนว่าควรที่จะพัฒนาอะไรบ้างครูส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่เข้าใจการจัดที่แผนการสอนแบบบูรณาการ และแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมได้อย่างแท้จริง ดังนั้นผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ต้องการพัฒนาครูเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาและระบบการติดตามประเมินผล

2. ผลการออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2547 ได้ร่างระบบของการพัฒนาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ วิธีดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบ โดยจัดทำเป็น 2 ระบบที่คู่ขนานกัน มีการดำเนินงานตามวงจรการทำงานแบบเดมมิ่ง (PDCA) ในทุกขั้นตอน คือ มีการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบและประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

และจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์ระบบและแผนพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ผลการประชุมวิพากษ์ระบบได้ข้อสรุปหลายประการ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และได้พัฒนาระบบขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดให้มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ของการพัฒนา การจัดทำแผนการพัฒนาและแผนการติดตามประเมินผล การดำเนินการพัฒนา และการติดตามและการประเมินผลในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังแสดงในแผนภูมิ 6

แผนภูมิ 6 ระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครลำปาง)

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ของการพัฒนา

คณะผู้วิจัย ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ของการพัฒนาครู ดังนี้

ตาราง 3 การกำหนดจุดประสงค์และตัวบ่งชี้ในการพัฒนาครู

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา	ตัวบ่งชี้
1. เพื่อให้ครูสามารถเลือกวิธีสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกวิธีสอนได้ เหมาะสมกับเนื้อหา 2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนของเทคนิควิธีสอนที่เลือก 3. เขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่เลือกได้
2. เพื่อให้ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	<ol style="list-style-type: none"> 4. เขียนแต่ละส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ถูกต้องชัดเจน 5. เขียนแต่ละส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ สัมพันธ์ / สอดคล้องกัน 6. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับวิธีสอนที่ออกแบบไว้ 7. ระบุสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8. กำหนดวิธีการ/เครื่องมือวัดผลนักเรียนตามสภาพจริง
3. ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	<ol style="list-style-type: none"> 9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ 10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 11. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล 12. จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 13. ใช้สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน 14. ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลเหมาะสม ครอบคลุมและ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา	ตัวบ่งชี้
4. เพื่อให้ครูสามารถประเมิน สรุปล เขียนรายงาน และนำเสนอผล การจัดการเรียนรู้ได้	15. จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ได้ 16. จัดทำเพิ่มสะสมงานได้
5. เพื่อให้ครูสามารถจัดนิทรรศการ แสดงผลงานได้	17. นำผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และเพิ่มสะสมงาน มาจัดนิทรรศการได้ is. นำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้

2.2 การกำหนดแผนการพัฒนาและแผนการติดตามประเมินผล

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะผู้วิจัยร่วมกับคณะครู ได้นำวัตถุประสงค์และ
ตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้มากำหนดแผนการพัฒนาและการติดตามประเมินผล โดยการกำหนดกิจกรรมการ
พัฒนา วิธีการและเครื่องมือติดตามประเมินผล ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบในการพัฒนาและประเมิน
ea มีรายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 แผนการพัฒนาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู

วัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้	การพัฒนา	การติดตามและประเมินผล		ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
		วิธีการ	เครื่องมือ		
<p>1. เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>1.1 เลือกวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา</p> <p>1.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไป ตามขั้นตอนของ เทคนิควิธีสอนที่เลือก</p> <p>1.3 เขียน โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่เลือกได้</p>	<p>1.จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิควิธีสอนแบบต่างๆและการเขียน โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ตรวจสอบผลการเลือกวิธีสอน การออกแบบ กิจกรรมและการเขียน โครงการ</p>	<p>- แบบวิเคราะห์วิธีสอน</p> <p>- แบบวิเคราะห์ผลการออกแบบกิจกรรม</p> <p>-แบบประเมินการเขียนโครงการ</p>	22 พ.ค. 47	<p>1.วิทยากร</p> <p>2.ครูผู้สอน</p> <p>3. ผู้บริหาร</p>
<p>2. เพื่อให้ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้</p> <p>2.1 เขียนแต่ละส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน</p> <p>2.2 เขียนแต่ละส่วน ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ / สอดคล้องกัน</p> <p>2.3 เป็นแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับวิธีสอนที่ออกแบบไว้</p>	<p>2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง 2.1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>2.2การทำสื่อ / หาแหล่งการเรียนรู้</p> <p>2.3 การสร้างเครื่องมือวัดผล</p>	<p>ตรวจสอบผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเลือกสื่อการเรียนรู้ และ การเลือก เครื่องมือวัดผล</p>	<p>- แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้</p>	5,12 มี.ย. 2547	<p>1. ผู้บริหาร</p> <p>2. ครูผู้สอน</p> <p>3. วิทยากร</p>
<p>2.4 ระบุสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.5 กำหนดวิธีการ/เครื่องมือวัดผลนักเรียนตามสภาพจริง</p>					

วัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้	การพัฒนา	การติดตามและประเมินผล		ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
		วิธีการ	เครื่องมือ		
<p>3.เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้</p> <p>3.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์</p> <p>3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้</p> <p>3.3 ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล</p> <p>3.4 จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง</p> <p>3.5 ใช้สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน</p> <p>3.6 ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลเหมาะสม ครอบคลุมและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน</p>	<p>4.จัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	<p>- สังเกตการจัดการเรียนรู้</p> <p>- สัมภาษณ์นักเรียน</p> <p>- ตรวจสอบที่กผลหลังการสอน</p>	<p>- แบบประเมินการจัดการเรียนรู้</p> <p>- แบบสัมภาษณ์นักเรียน</p> <p>- แบบวิเคราะห์ผลหลังการสอน</p>	<p>14 มิ.ย.– ๑2181.2547</p>	<p>1. ครูผู้สอน</p> <p>2. ผู้บริหาร</p> <p>3. วิทยากร</p> <p>4. นักเรียน</p>
<p>4.เพื่อให้ครูสามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และเพิ่มสะสมงานได้</p> <p>4.1 จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ได้</p> <p>4.2 จัดทำเพิ่มสะสมงานได้</p>	<p>5.ฝึกปฏิบัติการจัดทำรายงานและการจัดทำเพิ่มสะสมงาน</p>	<p>- ตรวจสอบการปฏิบัติงาน</p>	<p>- แบบประเมินการรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการทำเพิ่มสะสมงาน</p>	<p>9– 18ส.ค.2547</p>	<p>1.ครูผู้สอน</p> <p>2. ผู้บริหาร</p> <p>3. วิทยากร</p>
<p>5.เพื่อให้ครูสามารถจัดนิทรรศการแสดงผลงานจัดเชิงรุกเกียรติได้</p> <p>5.1 นำผลงานการพัฒนารจัดการเรียนรู้และเพิ่มสะสมงานมาจัดนิทรรศการได้</p> <p>5.2 นำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้</p>	<p>6. จัดนิทรรศการแสดงผลงานการจัดการเรียนรู้ นำเสนอผลงานที่ดีเด่นและจัดให้รางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติ</p>	<p>- สังเกตพฤติกรรม</p> <p>- สัมภาษณ์ซักถาม</p> <p>- สนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนความรู้สึกรู้สึก</p> <p>- ให้ตอบแบบสอบถาม</p>	<p>- ประเด็นการสังเกตสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม</p> <p>- แบบสอบถาม</p>	<p>21 ส.ค. 2547</p>	<p>1.คณะผู้วิจัย</p> <p>2.ครูผู้สอน</p> <p>3.ผู้บริหาร</p> <p>4.วิทยากร</p>

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินโครงการ

3. ผลการดำเนินโครงการ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลการดำเนินงานตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1 ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการติดตามประเมินผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการสัมภาษณ์ครูที่เข้ารับการอบรม พบว่าครูขาดความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากครูมักจะได้ความรู้ที่เป็นข้อสรุปจากวิทยากร แต่ไม่มีประสบการณ์ในการฝึกให้คิดวิเคราะห์ รวมทั้งมีเวลาในการอบรมค่อนข้างจำกัด

ในเรื่องเทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะผู้วิจัยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมโดยแบ่งผู้เข้าอบรมเป็นฐาน คือ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มให้ศึกษามหาวิธีสอนกลุ่มละ 5 วิธี ผลการประเมินพบว่าครูสามารถเรียนรู้เทคนิควิธีสอนได้ทุกวิธี แต่ไม่ลึกซึ้งเพียงพอ เนื่องจากเวลาน้อย และเทคนิควิธีสอนมีมากเกินไป ทำให้ขาดการฝึกปฏิบัติและการสาธิตการสอนในบางวิธีที่จำเป็น

นอกจากนี้ได้มีการประเมินความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้โดยการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ผลการประเมิน ดังในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรมเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูที่เข้าอบรม	ก่อนการอบรม	หลังการอบรม	ความก้าวหน้า	ร้อยละความก้าวหน้า
หมายเลข 1	9	10	1	10
หมายเลข2	9	10	1	10
หมายเลข3	6	9	3	30
หมายเลข4	7	10	3	30
หมายเลข5	8	9	1	10
หมายเลข6	9	10	1	10
หมายเลข7	7	10	3	30
หมายเลข8	8	9	1	10
หมายเลข9	7	8	1	10
หมายเลข10	8	9	1	10
หมายเลข11	7	10	3	30
หมายเลข12	7	9	2	20
หมายเลข13	9	9	-	-
หมายเลข14	6	9	3	30
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	7.64	9.36	1.714	17.14
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	1.08	0.63		
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	76.43	93.57		

จาดตาราง 5 แสดงว่า ก่อนการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 76.43$) หลังการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น ($\bar{X} = 93.57$) ซึ่งมีความก้าวหน้าร้อยละ 17.14 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด (เกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 15 ขึ้นไป)

เป็นที่น่าสังเกตว่าครูบางคนได้คะแนนสูงตั้งแต่ก่อนการอบรม แสดงว่ามีครูบางส่วนที่มีความรู้เดิมคืออยู่แล้ว หรืออาจเป็นเพราะข้อสอบง่ายเกินไป และไม่ได้ถามเรื่องเทคนิควิธีสอนเท่าที่ควร

3.2 ผลการประเมินการเขียนโครงการพัฒนาการเรียนรู้

คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้ครูทุกคนเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่าครูทุกคนสามารถเขียนโครงการได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีองค์ประกอบครบทุกหัวข้อ และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง แต่ยังคงขาดรายละเอียดในบางหัวข้อ ได้แก่ ชื่อโครงการ ยังไม่ระบุชื่อเทคนิคการสอนที่จะพัฒนา การเขียนหลักการและเหตุผล ยังไม่ระบุความสำคัญและ ความจำเป็นที่ต้องพัฒนา สภาพปัญหายังไม่ชัดเจน ไม่ชี้ให้เห็นประโยชน์ของสิ่งที่จะทำและไม่สรุปว่าจะทำอะไร การเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ครูมักเขียนถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็ก ไม่สะท้อนถึงประโยชน์ในการพัฒนาของครู การเขียนหัวข้อการประเมินผลโครงการส่วนใหญ่มักขาดความชัดเจนในการระบุตัวชี้วัด วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมิน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่พบไปชี้แจงเพิ่มเติม และอภิปรายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับคณะครูที่เข้าร่วมในการอบรมครั้งต่อไป

3.3 ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

จากการเขียนโครงการดังในข้อ 3.2 ได้นำไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คนละ 3 แผนและระบุวิธีสอน 3 วิธี ผลการวิเคราะห์เนื้อหาได้แผนการจัดการเรียนรู้จำแนกตามวิธีสอน ดังในตาราง 6

ตาราง 6 เทคนิควิธีสอนที่ครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุตรณ) เลือกใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ที่	เทคนิควิธีสอน	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	รวม
1	การสอนแบบบูรณาการ	5	4	8	17
2	ศูนย์การเรียนรู้	3	4	1	8
3	การสอนแบบสาธิต	2	2	3	7
4	บทเรียนสำเร็จรูป	3	2	-	5
5	การสอนแบบสร้างแผนภาพ				
	โครงสร้างความรู้	-	1	1	2
6	การเรียนรู้แบบร่วมมือ	-	-	1	1
7	การสอนแบบโครงงาน	1	-	-	1
8	การสอนแบบบทบาทสมมติ	-	1	-	1

จากตาราง 6 พบว่า เทคนิควิธีสอนที่ครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด ได้แก่ วิธีสอนแบบบูรณาการ รองลงมา คือ ศูนย์การเรียน และการสอนแบบสาธิต และวิธีสอนที่ครูเลือกน้อยที่สุด ได้แก่ วิธีสอนแบบโครงการ การเรียนแบบร่วมมือ และการสอนแบบบทบาทสมมติ สำหรับการสอนแบบสาธิตที่มีครูส่วนหนึ่งเลือกใช้ เนื่องจากมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน ซึ่งไม่ใช่เทคนิควิธีสอนที่กำหนดไว้ในกรอบ

ผลการประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้แบบประเมินที่กำหนดขึ้นพบว่าครูทุกคนสามารถเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในด้านการเขียนสาระสำคัญของเรื่องที่สอน พบว่าครูส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 อยู่ในระดับดี มีครูบางคนยังเขียนสาระสำคัญไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีเฉพาะหัวข้อ ไม่มีรายละเอียด และบางคนยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูสามารถกำหนดวิธีสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ทุกคน ส่วนการออกแบบกิจกรรมยังไม่ค่อยเป็นไปตามขั้นตอนของวิธีสอน และยังขาดการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ ครูบางคนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ แต่ไม่ได้นำเอาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรม ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูยังจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของผู้เรียนยังค่อนข้างน้อย ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูทุกคนสามารถกำหนดวิธีการวัดผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่วิธีการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย และไม่ประเมินตามสภาพจริง

3.4 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

ครูทุกคนได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนไว้ มาจัดเตรียมสื่อและเครื่องมือวัดผล มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้ร่วมกันกำหนดแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลทั้งการประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และประเมินโดยคณะผู้วิจัย และวิทยากร จากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พบผลการจัดการเรียนรู้ของครูดังนี้

ด้านผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างที่ครูจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตือรือร้น ตั้งใจเรียน จากการพูดคุยสัมภาษณ์นักเรียน ส่วนใหญ่กล่าวว่าตอนนี้ครูมีอะไรให้ทำมากขึ้น สนุกดี แต่มีจุดอ่อนคือครูยังไม่ค่อยได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดในลักษณะต่างๆ

ด้านผู้สอน ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรม สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี มีการกระตุ้น ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน และเสริมแรงอยู่ในระดับดี มีครูเพียงบางคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ด้านสาระการเรียนรู้ ครูทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักสูตรและระดับชั้นที่สอน เนื่องจากได้มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้แล้ว

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถสอนโดยให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้ดีทุกคน แต่วิธีการจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย และการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้เองด้วยตนเองยังมีน้อย

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูทุกคนสามารถใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน แต่สื่อที่ใช้ยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม

ด้านการวัดผลประเมินผล ครูยังใช้วิธีการวัดผลไม่ค่อยเหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินด้านความรู้และการปฏิบัติ ครูยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และผู้เรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

ตาราง 7 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

ครูที่เข้าอบรม	แผนการจัดการเรียนรู้ (10 คะแนน)	การจัดการเรียนรู้ (10 คะแนน)
หมายเลข 1	9	8
หมายเลข 2	7	7
หมายเลข 3	7	9
หมายเลข 4	8	8.5
หมายเลข 5	8.5	8.5
หมายเลข 6	9	10
หมายเลข 7	8	8.5
หมายเลข 8	8	8
หมายเลข 9	9	7
หมายเลข 10	9	8
หมายเลข 11	8.5	9
หมายเลข 12	8.5	7
หมายเลข 13	7	7
หมายเลข 14	8	8.5
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	8.18	8.14
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	0.75	0.91
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	81.79	81.43

จากตาราง 7 พบว่า ครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) มีผลการประเมิน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.79 และ 81.43 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับดี

3.5. ผลการประเมินการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน คณะผู้วิจัยและคณะครูได้ร่วมกันกำหนดกรอบในการเขียนรายงานผลการจัดการ เรียนรู้ตามโครงการฯ และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ได้ผลสรุปของกรอบที่กำหนดไว้ดังปรากฏใน ภาคผนวก ครูทุกคนได้นำกรอบการรายงานผลโครงการฯ ไปเขียนรายงานและจัดทำแฟ้มสะสมงาน ในระยะเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ ผลการประเมินการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของครู ส่วนใหญ่เป็นไปตามรูปแบบและกรอบที่กำหนดให้ ยังพบจุดอ่อนบางประการ คือ การประเมินผล ผู้เรียนยังไม่ชัดเจนการเขียนยังไม่ได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์หรือการสะท้อนความถนัดในเรื่องการ วิเคราะห์ผลที่ได้จากการพัฒนาครั้งนี้ โดยยังไม่สามารถบอกได้ว่าจะนำผลการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ อย่างไรบ้าง

การจัดทำแฟ้มสะสมงานของครูทุกคนมีส่วนประกอบครบถ้วนตาม โครงสร้าง จัดเรียงเป็นระบบเหมาะสม แต่ครูยังมีจุดอ่อนในเรื่องการประเมินผลงานของตนเองและการสะท้อน ความรู้สึกจากการทำงานได้น้อย การสะท้อนยังไม่ลึกซึ้ง ชัดเจน ขาดเหตุผลและรายละเอียดสนับสนุน

3.6. ผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการที่จะสะท้อนผลของการปฏิบัติงานทุกระบบ และ คัดเลือกผลงาน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูในโรงเรียนและโรงเรียนใกล้เคียง จัดเชิดชูเกียรติโดยการ มอบเกียรติบัตรให้แก่ครูทุกคน และมอบรางวัลแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 3 คน มีนักศึกษาและ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมาร่วมชมกิจกรรมด้วย ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ภาคภูมิใจในผลงาน และเกิดความมั่นใจในการทำงานยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้ จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับคณะครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) วันที่ 21 สิงหาคม 2547 ในช่วงเวลา 14.45 – 17.00 น. หลังจากกิจกรรมการจัดนิทรรศการแสดงผล งานเสร็จสิ้น พบว่า คณะครูทุกคน มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ครูวาสนา แสดงความรู้สึกยินดีและกล่าวว่าภาคภูมิใจกับความสำเร็จของผลงาน และรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้นำเสนอผลงานต่อที่ประชุม ผลลัพธ์ที่ ได้ตามมา คือ คณะครูในโรงเรียนบ้านป่าสักมีความรักใคร่สามัคคีกันมากขึ้น ครูประมวล แสดง ความคิดเห็นว่า ตั้งใจและพยายามมากที่สุด เพราะเกรงว่าการแสดงผลงานในวันนี้จะทำให้คณะผู้วิจัย เสียหน้า ครูรัชนี กล่าวว่า เตรียมตลอดเวลา เพราะกลัวว่างานแต่ละระยะจะไม่เกิดผลตามที่คณะผู้วิจัย ต้องการ แต่วันนี้รู้สึกสบายใจมาก ครูจ่านง กล่าวว่า ทุกคนในโรงเรียนเหนื่อยมาก แต่สนุกและรู้สึก ว่า กระตือรือร้นมากขึ้น ซึ่งผลการประเมินการเขียนรายงานและการจัดทำแฟ้มสะสมงานของครู ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการประเมินการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแฟ้มสะสมงานของครู
โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

ครูที่เข้ารับการอบรม	รายงานผลการจัดการเรียนรู้ (10 คะแนน)	แฟ้มสะสมงาน (10 คะแนน)
หมายเลข 1	7	7
หมายเลข2	8	7
หมายเลข3	7	6
หมายเลข4	8	7.5
หมายเลข5	9	8
หมายเลข6	9	10
หมายเลข7	8.5	8.5
หมายเลข8	8	9
หมายเลข9	8	9
หมายเลข10	8	8
หมายเลข11	9	9
หมายเลข12	8.5	8
หมายเลข13	8	6
หมายเลข14	7	6
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	8.07	7.79
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	0.70	1.27
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	80.71	77.86

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) มีผลการประเมิน
การจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 8.07 คิดเป็นร้อยละ 80.71 ซึ่งอยู่ในระดับดี และผล
การประเมินทำแฟ้มสะสมงานมีค่าเฉลี่ย 7.79 คิดเป็นร้อยละ 77.86 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้

3.7 การสะท้อนผลการพัฒนา

3.7.1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนามากับผลที่เกิดขึ้นจริง

คณะผู้วิจัยนำผลการพัฒนาที่ได้มาประมวลเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ตามแผนการพัฒนา กับผลที่เกิดขึ้นจริง สรุปผลได้ดังในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา	ตัวบ่งชี้	ผลที่เกิดขึ้นจริง
1. เพื่อให้ครูสามารถเลือกวิธีสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	1. เลือกวิธีสอน ได้เหมาะสมกับเนื้อหา	ครูทุกคนเลือกวิธีสอน ได้เหมาะสมกับเนื้อหา
	2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นไปตามขั้นตอนของเทคนิควิธีสอนที่เลือก	ครูบางคนออกแบบกิจกรรมยังไม่ค่อยเป็นไปตามขั้นตอนของวิธีสอน
	3. เขียน โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่เลือกได้	เขียนได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ครบทุกหัวข้อแต่ขาดรายละเอียดบางหัวข้อ
2. เพื่อให้ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้	4. เขียนแต่ละส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน	เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน
	5. เขียนแต่ละส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ / สอดคล้องกัน	สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและส่วนประกอบสัมพันธ์กัน
	6. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับวิธีสอนที่ออกแบบไว้	การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้อย่างมีนัย

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา	ตัวบ่งชี้	ผลที่เกิดขึ้นจริง
	7. ระบุสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สื่อและแหล่งเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของผู้เรียนยังค่อนข้างน้อย
	8. กำหนดวิธีการ/เครื่องมือวัดผลนักเรียนตามสภาพจริง	วิธีการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย และไม่ประเมินตามสภาพจริง
3. ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์	ผู้เรียนกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน แต่ยังไม่ค่อยได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดในลักษณะต่างๆ
	10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
	11. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล	ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้ดี
	12. จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	มีการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติแต่การฝึกสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยังมีน้อย
	13. ใช้สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน	ครูทุกคนใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน แต่สื่อยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม
	14. ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลเหมาะสม ครอบคลุมและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	ใช้วิธีการวัดผลไม่ค่อยเหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินด้านความรู้และการปฏิบัติ ครูยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และผู้เรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา	ตัวบ่งชี้	ผลที่เกิดขึ้นจริง
4. เพื่อให้ครูสามารถประเมิน สรุป เขียนรายงาน และนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ได้	15. จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ได้	เขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกรอบที่กำหนดให้ แต่ยังมีจุดอ่อน คือ การประเมินผลผู้เรียนยังไม่ชัดเจน ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ หรือการสะท้อนความคิด
	16. จัดทำแฟ้มสะสมงานได้	แฟ้มสะสมงานมีส่วนประกอบครบถ้วนตามโครงสร้าง จัดเรียงเป็นระบบเหมาะสม แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องการประเมินผลงานของตนเองและการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกจากการทำงานยังไม่ชัดเจน ขาดเหตุผลและรายละเอียด
5. เพื่อให้ครูสามารถจัดนิทรรศการ แสดงผลงานได้	17. นำผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และแฟ้มสะสมงานมาจัดนิทรรศการได้	ครูนำผลงานนำผลจากการพัฒนาและแฟ้มสะสมงานมาแสดงนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
	18. นำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้	ครูรู้สึกภาคภูมิใจกับความสำเร็จของผลงาน และรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้นำเสนอผลงานต่อที่ประชุม

3.7.2. การสะท้อนความคิดเห็นจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็นต่อผลของการพัฒนาครูส่วนใหญ่มีความพอใจและตั้งใจที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ และเห็นว่าวิทยากรให้ความรู้ได้ดีมากทำให้ได้เทคนิคต่าง ๆ เอกสารที่ได้รับ สื่อการเรียนรู้ สถานที่จัดอบรมดีมาก แต่มีครูบางส่วนที่เห็นว่าควรมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่านี้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทุกอย่างพัฒนาตรงกับใจ อยากได้ตัวอย่างการเขียนแผน และให้ความรู้ที่หลากหลายยิ่งขึ้น” (ครูสมจิตร)

ด้านความรู้และประสบการณ์ต่อกิจกรรมการปรับกระบวนการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะครูเห็นว่า การปรับกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูที่เข้าร่วมโครงการกล่าวว่า การอบรมทำให้ได้เทคนิควิธีการสอนต่างๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป การเรียนแบบร่วมมือ การสอนแบบบูรณาการ ทำให้ทราบข้อดีข้อเสียของการสอนแต่ละแบบ และเลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา ได้รู้เทคนิควิธีการแก้ปัญหาที่จะสอนให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้น สามารถนำสิ่งที่อาจารย์ถ่ายทอดไปใช้กับเด็กจริงๆ ได้ผล ได้พัฒนาขึ้นมาก แต่ครูบางคนเห็นว่าเทคนิคการสอนที่ได้รับยังไม่เหมาะสมในการนำไปใช้สอนระดับอนุบาลและชั้นป.1 (ครูประมวญและ ครูกาญจนา)

ด้านการเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ครูที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่า การเขียนโครงการทำให้ทราบขั้นตอนในการเขียนว่าควรเริ่มอะไรก่อนหลัง “จากเดิมเราไม่เคยเขียนหรือเคยเขียนโครงการพัฒนาโรงเรียน แต่ไม่ใช่แบบนี้ ทำให้ได้เทคนิคขั้นตอนในการเขียนถูกต้องขึ้น” (ครู อุษณีย์)

ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ครูทุกคนสรุปร่วมกันว่าการอบรมทำให้ได้เทคนิคการเขียนแผน ทำให้เขียนแผนได้ถูกต้อง โดยการเขียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ทำให้รู้จักการเลือกเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหายิ่งขึ้น แต่มีข้อคิดเห็นที่ควรปรับปรุงบ้าง เช่น

“การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีเวลาน้อย ครูส่วนใหญ่ต้องการเขียนแผนโดยใช้เทคนิควิธีสอนแบบต่างๆ ให้ได้หลายๆ วิธี” (ครูสุเทพ)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูทุกคนกล่าวว่า การอบรมทำให้ได้เทคนิคและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ปิดฝุ่นเปลี่ยนกิจกรรม เดิมบรรยาย เปลี่ยนเป็นใช้วิธีต่างๆ เช่น การใช้ Mind Mapping ซึ่งนักเรียนชอบมาก ทำให้เด็กสรุปได้

“ได้ปรับกระบวนการสอนหลากหลาย ให้เด็กคิดและนักเรียนสนใจเรียนมากขึ้นและจำได้ มีความกระตือรือร้นสูงขึ้น” (ครูสุเทพ)

“เก็บเด็กได้ดีขึ้น เพราะมีกิจกรรมให้เด็กทำ” (ครูประมวล)

ด้านการจัดทำรายงานและเพิ่มสะสมงาน ผู้เข้าร่วมโครงการต่างก็มองเห็นประโยชน์ของการจัดทำรายงานและเพิ่มสะสมงาน ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระเบียบ ครูบางคนกล่าวว่า

“ทำให้ได้ความรู้ เก่งคอมพิวเตอร์มากขึ้น ได้ซื้อคอมพิวเตอร์มาใช้”

(ครูรพีพร)

“ได้ถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนครู เช่น การจัดทำแฟ้ม คอมพิวเตอร์”

(ครูวาสนา)

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบผลการวางระบบติดตามและประเมินผล

4. การตรวจสอบผลการวางระบบติดตามและประเมินผล

4.1 ระบบของการติดตามประเมินผล

ระบบของการติดตามประเมินการพัฒนาครูในครั้งนี้ มีการดำเนินงานตามวงจรของ เดมมิง (PDCA) กล่าวคือ มีการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (DO : D) การตรวจสอบและ ประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A) เน้นการประเมิน ตามสภาพจริง โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ ตรวจสอบจากผลการปฏิบัติงานของครู ในระหว่างการทำ กิจกรรม และมีการอภิปรายผลการประเมินร่วมกันเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ให้เขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน จัดทำแฟ้มสะสมงาน จัดนิทรรศการแสดงผลงานและจัดเชิดชูเกียรติ แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น รวมทั้งมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้บริหารและครู ร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อโครงการ เครื่องมือที่สร้างขึ้น ได้มีการศึกษาเอกสารที่ เกี่ยวข้องบนพื้นฐานของหลักวิชาการ และผ่านกรวิพากษ์ของคณะครู ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แสดงว่าคณะผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการประเมินติดตามผลการ พัฒนาที่มีประสิทธิภาพ มีการประเมินอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง ทั้งระยะก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่าง การพัฒนาและหลังการพัฒนา โดยใช้กระบวนการการ “ลัญจนามิตรนิเทศ” บุคคลที่รับผิดชอบในการ พัฒนาและติดตามประเมินผล เป็นบุคคลชุดเดียวกัน มีการกำหนดให้ครูประเมินตนเอง ประเมินโดย เพื่อนร่วมงาน และประเมินโดยผู้บริหารของโรงเรียนและจากเขตพื้นที่ ตลอดจนวิทยากรจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏด้วย ซึ่งพบว่าครูยังไม่คุ้นเคยกับการประเมินตนเองและประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมักสะท้อนความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ไม่ชัดเจนลึกซึ้งเท่าที่ควร ทำให้ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกในการ นำไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

4.2 กรวิพากษ์ระบบติดตามประเมินผล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้บริหาร และครูร่วมกันวิพากษ์ระบบติดตามประเมินผล ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีความรู้สึกที่ดีต่อระบบการ ติดตามประเมินผลจากการปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนทั้งโดยการตรวจจากชิ้นงานที่ทำ โดยกล่าวว่า การ วางระบบติดตามประเมินผลทุกขั้นตอน การออกมานิเทศติดตามผลการสอนของครูที่โรงเรียน และการ ให้ครูจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานทำให้ครูมีความสนุกสนาน กระตือรือร้นกันมากขึ้น ได้รับการ พัฒนา ได้ประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันทำงาน และเกิดผลพลอยได้อื่นๆ ได้แก่ ได้ความรักความสามัคคี เด็กก็ได้รับการพัฒนา

“ได้ประเมินซึ่งกันและกัน และครูได้ช่วยเหลือกันทำงาน” (ครูสมจิตร)

“วันที่อาจารย์จะไปประเมินการสอน ทำให้รู้สึกว่าคุณเองเป็นนักศึกษาอีกครั้งหนึ่ง”

(ครูจ่านง)

“ครูโรงเรียนอื่นใกล้เคียง เขาอิจฉาโรงเรียนบ้านป่าสักที่ได้รับการพัฒนา มีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามติดตามงานเป็นระยะและให้คำแนะนำ ทำให้ครูทุกคนเริ่มมองเห็นว่าเป็นเรื่องไม่ยาก” (ครูสมจิตร)

“รู้สึกตื่นเต้นมาก กลัวทำไม่ดี ไม่ถูกต้อง” (ครูประคอง)

“อาจารย์เอาใจใส่ จ้าใจชี้แจงให้เรา มีความรู้ ต้องขอขอบคุณในการให้ความรู้ อย่างเอื้ออาทร อาจารย์สนใจติดตามตลอด เทคนิคการสอนก็ดี” (ครูจ่านง)

“ตอนแรกๆ ก็มีงานให้ทำ การตรวจแผน ครั้งที่ 1 ก็แก้ ครั้งที่ 2 ก็แก้ ซึ่งผมทำผิดเอง ตอนหลังก็ดีขึ้น แต่ก็รู้วิธีการทำบ้างแล้ว แต่ยังไม่คล่องนัก” (ครูธีระชัย)

ผู้บริหารของโรงเรียนกล่าวว่า “การวางระบบติดตามผลการพัฒนาครูครั้งนี้ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การอบรมครั้งนี้ทำให้ครูมีความตื่นตัว กระตือรือร้นและพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการมีระบบการติดตามประเมินที่ชัดเจนในทุกชั้นตอน”

“โรงเรียนเคยส่งครูเข้ารับการอบรมมานานหลายครั้งแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จดีเท่าครั้งนี้”

“โรงเรียนสามารถนำวิธีการนี้ไปใช้กับการอบรมเรื่องอื่นๆ ต่อไป เพราะการได้เข้ามาร่วมโครงการทำให้เข้าใจระบบการทำงาน และได้ประโยชน์มาก”

“สามารถนำไปเป็นตัวอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ได้ เพราะเราเป็นโรงเรียนในฝัน มีคนมาศึกษาดูงานกันมาก”

“เราไม่อยากให้ทั้งความรู้ที่ได้รับ ต้องไปทำต่ออีก”

จากผลการประเมินการพัฒนาครูในโครงการวิจัยเชิงพัฒนาแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้นมีความสัมฤทธิ์ผลและบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่เป้าหมายที่ทำการวิจัย ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันคิดหาปัญหา สาเหตุของปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
3. เพื่อพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครู

2. ขอบเขตของพื้นที่วิจัย

พื้นที่เป้าหมายที่ดำเนินการวิจัยได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะดะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

3. ขอบเขตของเวลาที่วิจัย

ใช้เวลาในการวิจัย 8 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2547 จนถึงเดือนกันยายน 2547

4. ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัด ของโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 คณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างคณะครูอาจารย์ ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครนครศรีธรรมราช) ตำบลมะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นการศึกษาวิจัยบนพื้นฐานการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลการทำงานในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขในแต่ละขั้นตอนได้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยแบ่งวิธีดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจและปรับกระบวนการทัศน การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนและการวางแผนดำเนินการพัฒนาครู

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบ การออกแบบระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ การกำหนดจุดประสงค์ แผนพัฒนา การดำเนินการพัฒนาและการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการวิพากษ์ระบบโดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจาก มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะบดีคณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เป็นผู้ร่วมวิพากษ์ และปรับปรุงแก้ไขระบบการพัฒนาและการติดตามผลให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินโครงการ เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาและการติดตามผลอย่างเป็นระบบ โดยมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ การเขียนรายงานการจัดการเรียนรู้และการทำแฟ้มสะสมงาน และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และเชิดชูเกียรติ

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลการพัฒนา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครูประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และประเมินโดยวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีการประเมินอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง ทั้งระยะก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

โรงเรียนมีปัญหาด้านผลผลิต กล่าวคือ นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักๆ ที่สำคัญอยู่ในระดับต่ำ ขาดความสนใจใฝ่รู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดระเบียบวินัยในตนเอง และขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปัญหาด้านปัจจัยและกระบวนการ

ได้แก่ การขาดแคลนครูที่สอนตรงตามสาขาในวิชาหลักที่สำคัญ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี สถานศึกษาขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนปัญหาด้านกระบวนการ ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การประเมินผลยังไม่เป็นไปตามสภาพจริง และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้อ การบริหารยังขาดการนิเทศติดตามผล และประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านการพัฒนาครูและการติดตามประเมินผล

ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาอย่างเพียงพอ และการพัฒนายังไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู มักไปอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้ สถานศึกษายังไม่มีแผนในการพัฒนาครูที่ชัดเจน และยังขาดการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนดำเนินการพัฒนาครู

คณะผู้วิจัยร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนบ้านป่าสัก(เทศบาลนครสงขลา) ได้นำข้อสรุปของปัญหาที่ได้จากการศึกษาและการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมาวางแผนดำเนินการพัฒนาครูโดยใช้อุปกรณ์การศึกษาค้นคว้าด้านผลผลิตของโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อสืบหาสาเหตุทั้งด้านปัจจัยและกระบวนการ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าปัญหาสำคัญที่สุดของนักเรียนที่ต้องการพัฒนาได้แก่ปัญหาเรื่องการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ คิดหาเหตุผล ขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ ที่ประชุมได้ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ซึ่งมีความคิดเห็นร่วมกันว่า การวางแผนในการพัฒนาครั้งนี้ จะมุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาครูเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้และวางระบบติดตามและประเมินผล การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ

4. ผลการออกแบบระบบ

คณะผู้วิจัยร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนได้ออกแบบระบบของการพัฒนาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาครู โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ วิธีดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ โดยจัดทำเป็น 2 ระบบที่คู่ขนานกัน มีการดำเนินงานตามวงจรการทำงานแบบเดมมิ่ง (PDCA) ในทุกขั้นตอน คือ มีการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบและประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A)

5. ผลการดำเนินโครงการพัฒนาครู

จากการดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปผลได้ดังนี้

5.1 ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการติดตามประเมินผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าครูยังขาดความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเรื่องเทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการประเมินพบว่าครูสามารถเรียนรู้เทคนิควิธีสอนได้ทุกวิธี แต่ไม่ลึกซึ้งเพียงพอ เนื่องจากเวลาน้อย เทคนิควิธีสอนมีมากเกินไป ทำให้ขาดการฝึกปฏิบัติและการสาธิตการสอน ในบางวิธีที่จำเป็น

นอกจากนี้ได้มีการประเมินความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้โดยการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ผลการประเมินพบว่าก่อนการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง หลังการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น ซึ่งมีความก้าวหน้า สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 ผลการประเมินการเขียนโครงการพัฒนาการเรียนรู้อยู่

ครูทุกคนเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และสามารถเขียนโครงการได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีองค์ประกอบครบทุกหัวข้อ และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง แต่ยังขาดรายละเอียดในบางหัวข้อ ได้แก่ ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล ยังไม่ระบุความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนา สภาพปัญหายังไม่ชัดเจน ไม่ชี้ให้เห็นประโยชน์ของสิ่งที่จะทำ และไม่สรุปว่าจะทำอะไร การเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ครูมักเขียนถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็ก ไม่สะท้อนถึงประโยชน์ในการพัฒนาของครู การเขียนหัวข้อการประเมินผลโครงการส่วนใหญ่มักขาดความชัดเจนในการระบุตัวชี้วัด วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมิน

5.3 ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูพบว่าครูทุกคนสามารถเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในด้านการเขียนสาระสำคัญของเรื่องที่สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่สามารถเขียนได้ชัดเจนถูกต้อง อยู่ในระดับดี มีครูบางคนยังเขียนสาระสำคัญไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และบางคนยังไม่สอดคล้อง

กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในด้านกาหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูสามารถกำหนดวิธีสอนได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ส่วนการออกแบบกิจกรรมยังไม่ค่อยเป็นไปตามขั้นตอนของวิธีสอน และยังขาดการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูยังจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของผู้เรียนยังค่อนข้างน้อย ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูสามารถกำหนดวิธีการวัดผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่วิธีการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย และไม่ประเมินตามสภาพจริง

5.4 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู พบว่า ในระหว่างที่ครูจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมของผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตือรือร้น ตั้งใจเรียน แต่มีจุดอ่อนคือ ครูยังไม่ค่อยได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดในลักษณะต่างๆ ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรม สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับดี มีการกระตุ้น ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน และเสริมแรงอยู่ในระดับดีทุกคน มีครูเพียงบางคนที่ควรปรับปรุงแก้ไข ครูสามารถสอนโดยให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้ดีทุกคน แต่วิธีการจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย และการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยังไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างชัดเจนครูทุกคนใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน แต่สื่อที่ใช้ยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม ด้านการวัดผลประเมินผล ครูยังใช้วิธีการวัดผลไม่ค่อยเหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินด้านความรู้และการปฏิบัติ และยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และผู้เรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

5.5 ผลการประเมินการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ครูทุกคนได้นำกรอบการรายงานผลโครงการฯ ไปเขียนรายงานและจัดทำแฟ้มสะสมงานในระยะเวลาที่กำหนด 3 สัปดาห์ ผลการประเมินการเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของครูส่วนใหญ่เป็นไปตามรูปแบบและกรอบที่กำหนดให้ ยังพบจุดอ่อนบางประการ คือ การประเมินผลผู้เรียนยังไม่ชัดเจน การเขียนยังไม่ได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์หรือการสะท้อนความคิดในเรื่องการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการพัฒนาครั้งนี้ โดยยังไม่สามารถบอกได้ว่าจะนำผลการพัฒนาไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง

การจัดทำแฟ้มสะสมงานของครูทุกคนมีส่วนประกอบครบถ้วนตามโครงสร้างจัดเรียงเป็นระบบเหมาะสม แต่ครูยังมีจุดอ่อนในเรื่องการประเมินผลงานของตนเองและการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกจากการทำงานได้น้อย การสะท้อนยังไม่ลึกซึ้ง ชัดเจน ขาดเหตุผลและรายละเอียดสนับสนุน

ผลการประเมินการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และผลการประเมินการทำแฟ้มสะสมงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้

5.6 ผลการจัดนิทรรศการแสดงผลงานตามโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

เป็นการดำเนินการที่สะท้อนผลของการปฏิบัติงานทุกระบบ และคัดเลือกผลงานที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูในโรงเรียนและโรงเรียนใกล้เคียง จัดเชิดชูเกียรติโดยการมอบเกียรติบัตรให้แก่ครูทุกคน และมอบรางวัลแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 3 คน ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ภาคภูมิใจในผลงาน และเกิดความมั่นใจในการทำงานยิ่งขึ้น คณะครูทุกคน มีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส และภาคภูมิใจกับความสำเร็จของผลงาน ผลลัพธ์ที่ได้ตามมา คือ คณะครูในโรงเรียนบ้านป่าสักมีความรักใคร่สามัคคีกันมากขึ้น

6. การสะท้อนผลการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนา กับผลที่เกิดขึ้นจริง สรุปผลได้ดังนี้

6.1 ครูทุกคนเลือกวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา ครูส่วนใหญ่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนของเทคนิควิธีสอนที่เลือก เขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่เลือกได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ครบทุกหัวข้อแต่ขาดรายละเอียดบางหัวข้อ

6.2 ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและส่วนประกอบสัมพันธ์กัน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับวิธีสอนที่ออกแบบไว้ แต่การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้ และสรุปผลการเรียนรู้นั้นน้อย การกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของผู้เรียนยังค่อนข้างน้อย การกำหนดวิธีการ/เครื่องมือวัดผลนักเรียนยังไม่หลากหลาย และไม่ประเมินตามสภาพจริง

6.3 การจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน แต่ยังไม่ค่อยได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดในลักษณะต่างๆ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้ดี การจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยังมีน้อย ครูทุกคนใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน แต่สื่อยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม ครูยังใช้วิธีการวัดผลไม่ค่อยเหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินด้านความรู้และการปฏิบัติ ครูยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และผู้เรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

6.4 การจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ได้ ครูสามารถเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกรอบที่กำหนดให้ แต่ยังมีจุดอ่อน คือ การประเมินผลผู้เรียนยังไม่ชัดเจน ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์สังเคราะห์หรือการสะท้อนความคิด เพิ่มสะสมงานของครูมีส่วนประกอบครบถ้วนตามโครงสร้าง จัดเรียงเป็นระบบเหมาะสม แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องการประเมินผลงานของตนเองและการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกจากการทำงานยังไม่ชัดเจน ขาดเหตุผลและรายละเอียด

6.5 การจัดนิทรรศการ ครูทุกคนนำผลจากการพัฒนาและเพิ่มสะสมงานมาแสดง นิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของผลงาน และ เห็นว่าเป็นเกียรติที่ได้นำเสนอผลงานต่อที่ประชุม

จากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็นต่อผลของการพัฒนา ครู ส่วนใหญ่มีความพอใจและดีใจที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ และเห็นว่าวิทยากร เอกสารที่ได้รับ สื่อการเรียนรู้อ และสถานที่จัดอบรมดีมาก แต่มีครูบางส่วนที่เห็นว่าควรมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่านี้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูทุกคนกล่าวว่าการอบรมทำให้ได้ เทคนิคและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. ประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผล

ระบบการติดตามประเมินการพัฒนาครูในครั้งนี้ มีการดำเนินงานตามวงจรของเดมมิง (PDCA) กล่าวคือ มีการวางแผน (Plan : P) การดำเนินการ (Do : D) การตรวจสอบและประเมิน (Check : C) และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข (Action : A) เน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการประเมินหลากหลาย มีการประเมินอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง ทั้งระยะก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนาโดยใช้กระบวนการการ “กัลยาณมิตรนิเทศ” บุคคลที่รับผิดชอบในการพัฒนาและติดตามประเมินผล เป็นบุคคลชุดเดียวกัน มีการกำหนดให้ครูประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน และประเมินโดยผู้บริหารของโรงเรียนและจากเขตพื้นที่ ตลอดจน วิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีความรู้สึกที่ดีต่อระบบการติดตามประเมินผล โดยกล่าวว่าการวางระบบติดตามประเมินผลทุกขั้นตอน การนิเทศติดตามผลการสอนของครูที่โรงเรียน และการจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานทำให้ครูมีความสนิทสนม กระตือรือร้นกันมากขึ้น ได้รับการพัฒนา ได้ประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันทำงาน ผู้บริหารของโรงเรียนเห็นว่า การวางระบบติดตามผลการพัฒนาครูครั้งนี้ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การอบรมครั้งนี้ทำให้ครูมีความตื่นตัว กระตือรือร้นและพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการมีระบบการติดตามประเมินที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน แสดงว่าระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้น มีความสัมฤทธิ์ผล บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการศึกษา การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการใช้การวิจัยเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้

เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและจริงจังยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้เกิดปัญหาถึงผลผลิตของการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดทักษะในการอ่านและการเขียน และไม่มินิกษ์ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่ชอบการแสวงหาความรู้ ไม่ค่อยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และประเมินค่า แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาของครูผู้สอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาครูผู้สอนจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการจำเป็นของครูอย่างแท้จริง โดยอาจจะยังไม่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และเมื่อพัฒนาไปแล้วยังไม่มึระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการเรียนการสอนได้

2. ผลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า หลังการอบรมครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดีขึ้น มีความก้าวหน้า สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด ครูทุกคนเลือกวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนของเทคนิควิธีสอนที่เลือก สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ถูกต้องชัดเจน มีส่วนประกอบครบถ้วน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและส่วนประกอบสัมพันธ์กัน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับวิธีสอนที่ออกแบบไว้ แต่การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ยังมีน้อย การกำหนดสื่อ แหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดผลยังไม่หลากหลาย ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน แต่ยังไม่ค่อยได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดในลักษณะต่างๆ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลได้ดี ครูทุกคนใช้สื่อ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยังมีน้อย และสื่อยังไม่หลากหลายและไม่ค่อยสอดคล้องกับกิจกรรม ยังใช้วิธีการวัดผลที่เป็นการประเมินด้านความรู้และการปฏิบัติ ครูยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประเมินด้านคุณลักษณะ และผู้เรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมิน ครูส่วนใหญ่มีความพอใจในกิจกรรมการพัฒนาครูและเห็นว่าวิทยากร เอกสารที่ได้รับสื่อการเรียนรู้ และสถานที่จัดอบรมดีมาก และเห็นว่า การอบรมทำให้ได้เทคนิคและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีขึ้น แต่มีครูบางส่วนที่เห็นว่าควรมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ แสดงว่าผลการพัฒนาครูครั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development) เป็นการฝึกอบรมเพื่อสนองตอบต่อสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และเกิดจากความสมัครใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มิใช่เป็นการบังคับ ครูมีโอกาสร่วมคิดร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผนและร่วมกันพัฒนา วิธีการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติจริงที่นำลงสู่ห้องเรียน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ระหว่างผู้ให้และผู้รับการอบรม มีการนิเทศติดตามและประเมินผล

อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในลักษณะ “กัลยาณมิตรนิเทศ” การอบรมใช้กระบวนการประเมินครบวงจร (PDCA) ที่ทำให้เกิดวัฏจักรของการพัฒนาครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 อ้างถึงใน พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และอรพรรณ พรสีมา, 2546) อย่างไรก็ตามผลการพัฒนาครั้งนี้ ครูยังมีจุดอ่อนหลายประการที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เช่น การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน การส่งเสริมกระบวนการคิดในลักษณะต่างๆ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินตามสภาพจริง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเรื่องทีละเอียดย่อย ต้องใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย และครูยังไม่คุ้นเคยกับบทบาทใหม่ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบทบาทในการพัฒนาตนเองจึงต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาที่ยาวนานกว่านี้จึงจะเห็นผลที่ชัดเจน ยังมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาซ้ำ และใช้เวลาในการพัฒนาให้มากขึ้น และเจาะลึกในบางประเด็นเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ผลการประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผล ครูและผู้บริหารของโรงเรียนที่เป็นสนามวิจัยมีความพึงพอใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อระบบการติดตามประเมินผล โดยเห็นว่า การวางระบบติดตามประเมินผล ที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ใช้วงจรการประเมิน PDCA มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อการพัฒนา โดยใช้กระบวนการ “กัลยาณมิตรนิเทศ” มีการประเมินหลากหลายรูปแบบ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดนิทรรศการแสดงผลงาน จัดเชิงดูเกียรติคุณ ทั้งให้ครูมีความตื่นตัว กระตือรือร้นมากขึ้นและพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่ตลอดเวลา ทำให้ได้รับการพัฒนา ได้ประเมินตนเอง ประเมินซึ่งกันและกัน ได้ช่วยเหลือกันทำงาน จึงกล่าวได้ว่า การวางระบบติดตามผลการพัฒนาครูครั้งนี้ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการมีระบบการติดตามประเมินที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน แสดงว่าระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาครูที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้นมีความสัมฤทธิ์ผล บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบของการติดตามประเมินการพัฒนาครูในครั้งนี้ มีการดำเนินงานที่ควบคู่ไปกับการพัฒนา โดยให้ครูมีการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลา มีการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้นำผลงานมาแสดง นิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องอื่นๆ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสนองตอบปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ให้ครูที่เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง มีการนิเทศติดตามผล ให้นำเสนอผลงานเพื่อร่วมกันวิพากษ์และชี้แนะผลการปฏิบัติงาน ใช้วงจรการทำงานแบบเดมมิ่ง (PDCA)

1.2 ควรใช้ระบบติดตามประเมินผลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ

1.3 ในการนำระบบการติดตามประเมินผลไปใช้ในการขยายผลเพื่อพัฒนาครูต่อไป ควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขในบางประการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น มีระบบการประเมินภายในที่หลากหลายรูปแบบทั้งการประเมินโดยตนเอง เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องอื่นๆที่ใช้กระบวนการวิจัยในลักษณะเดียวกัน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องนี้ซ้ำในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เช่นเดิม เพื่อทราบว่าได้ผลในทำนองเดียวกันหรือไม่ อย่างไร

2.3 ควรมีการวิจัยว่า การวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ส่งผลให้สถานศึกษาและครูมีการพัฒนาที่ยั่งยืนเพียงใด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติวดี บุญเชื้อ. รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูทั้งโรงเรียน : ประสพการณ์จากโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546.
- ฐาปนา ฉิมไพศาล และอัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ. การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด, 2544.
- ทวิป ศิริรัศมี. การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2544.
- ธีรยุทธ พึ่งเพียร และสุยะพรหม. แผนและโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุตราไพศาล, 2544.
- นิตา ชูโต. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสารการพิมพ์, 2527.
- นิตา ชูโต นงราม เสธฐพานิช และนิตยา ภัตสรศิริ. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส, 2531.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2529.
- พิทยาภรณ์ มานะจูดิ. “กระบวนการดำเนินการปฏิรูปการเรียนของครูต้นแบบ ปี พ.ศ. 2542”. การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 10. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546.
- เขวดี วิมลย์ศรี. “การประเมินโครงการ.” ในรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 สมหวัง พิริยานววัฒน์ บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- รัตนะ บัวสนธิ. การบริหารและการประเมินโครงการ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2537.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นวนมีบุคส์พับลิเคชันพริ้นท์. 2546.
- โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์). แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2545 – 2547. โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์ ตำบลมะต้อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, 2546.
- . **ธรรมนูญโรงเรียน.** โรงเรียนบ้านป่าสัก(ทศพลอนุสรณ์ ตำบลมะต้อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, 2546.
- . **แผนปฏิบัติการประจำปี ปีงบประมาณ 2546.** โรงเรียนบ้านป่าสัก(ทศพลอนุสรณ์ ตำบลมะต้อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, 2546.

โรงเรียนบ้านป่าสัก(ทศพลอนุสรณ์). การรายงานผลการประเมินตนเอง. โรงเรียนบ้านป่าสัก
(ทศพลอนุสรณ์ ตำบลมะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, 2546.

สังัด อุทรานันท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.

สมพร แสงชัย. “การประเมินโครงการ”. ในประเมินโครงการในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. “ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา.” ใน
รวมบทความทางการประเมินโครงการ. หน้า 1 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สรรค์ วรอินทร์. ระบบการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : กลุ่มการผลิตและพัฒนาคูประสานสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา. ม.ป.ป.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก. การรายงานผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกโรงเรียนบ้านป่าสัก(ทศพลอนุสรณ์) ตำบลมะต๋อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัด
พิษณุโลก, 2546.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาคูโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. กลยุทธ์ในการปฏิรูปการศึกษาของท้องถิ่น
โดยคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของ
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2546.

. แนวทางการพัฒนาคูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, 2547.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาคูโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สำนักประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. “นิยามการประกันคุณภาพ”. [ออนไลน์]. เข้าถึง
ได้จาก <http://www.qa.ku.ac.th/Niyarm.php> สืบค้น 21 ตุลาคม 2547.

สุวิมล ตีรกานันท์. การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2545.

สุวิมล ห่องวานิช. “การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบ
ประเมินภายใน.” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 16 (4) 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2546). 604.

อังฉรา โพธิยานนท์. การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :

กลุ่มการผลิตและพัฒนาครู สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546.

อินทร์ ศรีคุณ. การประเมินผลการศึกษา. นครราชสีมา : วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2532.

อุทุมพร จามรมาน. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พันธ์, 2535.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ / วิทยากร
Pibulsongkram Rajabhat University

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ / วิทยากร
การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผล
การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

*****

ผู้ทรงคุณวุฒิ / วิทยากร

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สำราญ มีแจ้ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญญา นุชภักดิ์ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุมพต ขำวีระ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สวัสดิ์ จิตต์จนะ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มงคล ภูวภิรมย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวณิษ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ชาญวิชัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
8. อาจารย์พงษ์ภิญโญ ธรรมคุณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
9. อาจารย์เตือน แผงวังทอง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
10. อาจารย์ชญาณีย์ ศศิวิมล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

*****

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
กำหนดการจัดกิจกรรมตามโครงการ

เวทีวิพากษ์

แผนพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม 2547

ณ ห้องวังจันทน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
09.00 – 09.30 น.	ชี้แจงการจัดเวทีวิพากษ์
09.30 – 10.30 น.	นำเสนอ (ร่าง) แผนพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครู
10.30 – 10.45 U.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	วิพากษ์แผนพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครู
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	ปรับแผนพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาครู
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.30 น.	วางแผน เตรียมการพัฒนาและติดตามประเมินผล ปิดการประชุม

*****

กำหนดการเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
วันเสาร์ที่ 22 พฤษภาคม 2547
ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

- 08.00 – 08.30 Od. ลงทะเบียน รับเอกสาร
- 08.30 – 09.30 **๗** ปรับกระบวนทัศน์เรื่อง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ
 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (อ.พงษ์ภิญโญ)
- 09.30 – 10.30 Od. กำหนดตัวบ่งชี้ / พฤติกรรมของครูและนักเรียน
 ด้านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (อ.เดือน)
- 10.30 – 10.45 U. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 Od. วิเคราะห์แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวบ่งชี้ (ผศ.สวัสดี)
- 12.00 – 13.00 U. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 U. เทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ผศ.อภิวัฒน์)
- ศูนย์การเรียนรู้
  - บทบาทสมมติ
  - กรณีศึกษา
  - แผนภาพโครงสร้างความรู้
  - บทเรียนสำเร็จรูป
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 16.00 U. เทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ต่อ) (อ.ชญาณิชจุ)
- การเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอร์
  - โครงการงาน
  - บูรณาการ
  - แก้ปัญหา
  - อภิปราย
- 16.00 – 16.30 น. การเขียนโครงการพัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิควิธีสอน (ผศ.อรอนงค์)

*****

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วันที่ 5 มิถุนายน 2547

ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
08.30 – 09.30 น.	นำเสนอโครงการพัฒนาการสอน
09.30 – 10.30 น.	ทบทวนแนวคิด เทคนิคการจัดการเรี ู้ตามวิธีการที่เลือก
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	ออกแผนผังกิจกรรมตามวิธีที่ ออก
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	นำเสนอแผนการออกแ่งกิจกรรมตามวิธีที่เลือก
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.00 น.	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการเตรียมการสอนตามแผน
16.00 – 16.30 น.	สรุปผล อภิปรายทวไป

*****

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Rajabhat University

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง การจัดการเรียนรู้และรายงานผลการจัดการเรียนรู้

วันที่ 12 มิถุนายน 2547

ณ ศูนย์ฝึกอบรมครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
09.00 – 09.30 น.	ประเมิน โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
09.30 – 10.30 น.	ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 13.45 น.	การเตรียมการจัดการเรียนรู้ตามแผน
13.45 – 14.30 น.	การสังเกตการจัดการเรียนรู้
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.30 น.	การสังเกตการจัดการเรียนรู้ (ต่อ) การเขียนรายงานผลการจัดการเรียนรู้

*****

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ผลงาน
และการอภิปรายสะท้อนผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

วันที่ 4 กันยายน 2547

ณ ห้องประชุมสิริราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 10.30 น.	การแสดงเพิ่มสะสมงาน ผลงาน
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	นำเสนอผลงานดีเด่นของผู้เข้ารับการอบรม
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	วิทยากรวิพากษ์ผลงาน ให้กำลังใจ เปิดโอกาสให้ซักถาม และให้ข้อเสนอแนะ
14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 16.30 น.	การอภิปรายสะท้อนผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการอภิปราย

*****

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

แบบประเมินที่ใช้ในโครงการ

กรอบการวิจัยระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครู

ขั้นตอนการวิจัย	ตัวบ่งชี้	วิธีการดำเนินการ	วิธีการติดตาม / ประเมินผล	ผลลัพธ์ / ผลกระทบ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1. ขั้นเตรียมการ 1.1 การปรับกระบวนการบันทึก เรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้	- มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้	- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- การสัมภาษณ์ - การสังเกตพฤติกรรม	ผลลัพธ์ - ผู้เข้ารับการประชุมสัมมนา ร้อยละ 90 มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ ผลกระทบ - ผู้เกี่ยวข้องต้องการพัฒนาตามบทบาท / หน้าที่ของตนมากขึ้น และมีความร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	- ผู้บริหาร - คณะกรรมการสถานศึกษา - คณะครู - ผู้ปกครอง - นักเรียน - คณะผู้วิจัย
1.2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนและการพัฒนาครู	- รู้และเข้าใจสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน	- ศึกษาจากเอกสาร - สัมภาษณ์ผู้บริหาร กรรมการวิจัยของโรงเรียน	- การวิเคราะห์จากเอกสาร	ผลลัพธ์ - ได้สภาพปัญหาที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา	- คณะผู้วิจัย - ผู้บริหาร - คณะครู - นักเรียน - ผู้ปกครอง

ขั้นตอนการวิจัย	ตัวบ่งชี้	วิธีการดำเนินการ	วิธีการติดตาม / ประเมินผล	ผลลัพธ์ / ผลกระทบ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1.2 การวิเคราะห์สภาพปัญหา และบริบทของโรงเรียนและการพัฒนาครู (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - รู้และเข้าใจสภาพ การพัฒนาครูใน โรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) - จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ 	บันทึกผลการประชุม กลุ่มและการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผลกระทบ <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารต้องการแก้ปัญหา เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาที่ ยั่งยืน - คณะครูยอมรับสภาพปัญหาที่มี ข้อจำกัด เนื่องจากมี บุคลากรน้อย แต่โรงเรียน เข้าร่วมโครงการพิเศษของ เขตพื้นที่ โดยเฉพาะการเป็น โรงเรียนในฝัน จึงต้องพัฒนา ครูทั้งโรงเรียน 	คณะกรรมการ สถานศึกษา
2. ขั้นตอนการออกแบบระบบ	<ul style="list-style-type: none"> - มีระบบและกลไก ในการพัฒนาครู โดยกำหนด aim + แผนพัฒนาครูด้าน การจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการ เรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะผู้วิจัยร่วมกัน ออกแบบระบบ - จัดประชุมวิพากษ์ แผนพัฒนา 	ตรวจสอบความ เหมาะสมและถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ + คณะผู้วิจัย	ผลลัพธ์ <ul style="list-style-type: none"> - ได้ระบบและกลไกในการ พัฒนาครู ติดตามประเมินผล ผลกระทบ <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยให้การ พัฒนาครูที่มีคุณภาพ และประเมินผล ซึ่งจะ เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา 	คณะผู้วิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏ + โรงเรียน คณะผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการวิจัย	ตัวบ่งชี้	วิธีการดำเนินการ	วิธีการติดตาม / ประเมินผล	ผลลัพธ์ / ผลกระทบ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1.2 การวิเคราะห์สภาพปัญหา และบริบทของ โรงเรียนและการพัฒนา (ต่อ)	และเข้าใจสภาพ การพัฒนาครูใน โรงเรียน	จัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) - จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้	- บันทึกผลการประชุม กลุ่มและการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ผลกระทบ - ผู้บริหารต้องการแก้ปัญหา เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาที่ยั่งยืน - คณะครูยอมรับสภาพปัญหาที่มีข้อจำกัด เนื่องจากมีบุคลากรน้อย แต่โรงเรียน เข้าร่วมโครงการพิเศษของเขตพื้นที่ โดยเฉพาะการเป็น โรงเรียนในฝัน จึงต้องพัฒนา ครูทั้งโรงเรียน	- คณะกรรมการสถานศึกษา
2. ขั้นตอนการออกแบบระบบ	- มีระบบและกลไก ในการพัฒนาครู โดยกำหนด aim + แผนพัฒนาครูต้น การจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิบัติ การเรียนรู้	- คณะผู้วิจัยร่วมกัน ออกแบบระบบ จัดประชุมวิพากษ์ แผนพัฒนา	- ตรีสอบความ เหมาะสมและถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ + คณะผู้วิจัย	ผลลัพธ์ - ได้ระบบและกลไกในการ พัฒนาการ คิดตามประเมินผล ผลกระทบ ช่วยให้การพัฒนาครูที่มีการ คิดตามและประเมินผล ซึ่งจะ เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา	- คณะผู้วิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏ + โรงเรียน - คณะผู้วิจัย - ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการวิจัย	ตัวบ่งชี้	วิธีการดำเนินการ	วิธีการติดตาม / ประเมินผล	ผลลัพธ์ / ผลกระทบ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. ขั้นตอนการดำเนินการ	<p>มีการดำเนินการพัฒนาครู มีความคิดตามและประเมินผลการพัฒนาอย่างเป็นระบบ</p>	<p>จัดอบรมครู เรื่อง การสอนขั้นต้น C.C และวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ การจัดทำโครงการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อติดตาม และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ</p> <p>- การจัดการเรียนรู้ เรื่อง C.C และวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้</p> <p>- การจัดทำโครงการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้</p> <p>- การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>- การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อติดตาม และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ</p> <p>- การจัดการเรียนรู้ เรื่อง C.C และวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้</p> <p>- การจัดทำโครงการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้</p> <p>- การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>- การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อติดตาม และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ</p>	<p>- สังเกตพฤติกรรม ขณะอบรม จากผลงาน ตรวจสอบ การจัดการ เช่น แผน การจัดการเรียนรู้ สื่อและ เครื่องมือ วัสดุ นวัตกรรม - สังเกตจัด การเรียนรู้</p> <p>- ตรวจสอบผลการจัด นวัตกรรมที่เพิ่มผลการทำงาน เสนอรายงาน ผลการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ผลลัพธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้าอบรม ร้อยละ 80 มีความเข้าใจการสอน C.C มากขึ้น แต่ยังไม่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้เป็นระบบ <p>ผลกระทบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะครูต้องการให้มีเวลาต่อเนื่องในการอบรมและได้รับความร่วมมือและติดตามอย่างเป็นระบบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สงคราม 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะผู้วิจัย - คณะครู + ผู้บริหาร - อาจารย์จากคณะครุศาสตร์ (ภาคหลักสูตร ฯ)

..... อย	ตัวบ่งชี้	วิธีการดำเนินการ	วิธีการติดตาม / ประเมินผล	ผลลัพธ์ / ผลกระทบ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. ขั้นการประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> 1. รวบรวมข้อมูลและสังเกตการณ์ 2. นำผลสรุปจากการตั้งกระทู้ถามวิพากษ์ 3. นำข้อมูลจาการประเมินมาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบเอกสารผลการวิจัยและสัมภาษณ์การวิจัย - บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก 	<p>ผลลัพธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้ระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนา <p>ผลกระทบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น คณะครูศาสตร์ / ศึกษา ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย / สกอ. / สพท. / โรงเรียน ได้ นำระบบไปใช้หรือพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตน 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะผู้วิจัย - สำนักงานกรรมการการอุดมศึกษา - คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิษณุโลก - เขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก

แบบประเมินการเขียนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ก. ลักษณะของผู้ประเมิน

- ประเมินตนเอง
- ผู้อื่นประเมิน
- ผู้บริหารโรงเรียน
- เพื่อนครู
- ศึกษานิเทศก์
- อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

ข. รายละเอียดของการประเมิน

1. การประเมินความสมบูรณ์และความชัดเจนของโครงการ

หัวข้อ	หัวข้อที่ปรากฏ ในโครงการ		รายละเอียด		ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
	มี	ไม่มี	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	
1. ชื่อโครงการ					
2. ผู้รับผิดชอบ					
3. หลักการและเหตุผล					
4. วัตถุประสงค์					
5. เป้าหมาย					
6. วิธีการดำเนินงานหรือ แผนงานย่อยหรือ กิจกรรมย่อย					
7. สถานที่ดำเนินการ					
8. งบประมาณ					
9. ผลประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ					
10. การประเมินผล โครงการ					

2. การประเมินความสอดคล้องระหว่างหัวข้อ

ความสอดคล้องระหว่าง ส่วนประกอบของโครงการ	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
1. ชื่อโครงการกับหลักการและเหตุผล			
2. หลักการและเหตุผลกับวัตถุประสงค์			
3. วัตถุประสงค์กับเป้าหมาย			
4. วัตถุประสงค์กับกิจกรรมในการดำเนินงาน			
5. กิจกรรมในการดำเนินงานกับการประเมินผล โครงการ			
6. กิจกรรมฯ กับงบประมาณที่ใช้			
7. กิจกรรมฯ กับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

.....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระ.....ระดับ.....หน่วยที่.....ชื่อหน่วย.....
 เรื่อง.....วัน / เวลาที่สอน.....จำนวน.....ชั่วโมง
 ผู้สอน .....

*****

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน พร้อมให้
 ข้อเสนอแนะความหมายของระดับพฤติกรรม

ดี มีค่าเท่ากับ 3 หมายถึง ความถูกต้องของสาระตามรายการประเมิน
 มีความเหมาะสมมาก

พอใช้ มีค่าเท่ากับ 2 หมายถึง ความถูกต้องของสาระตามรายการประเมิน
 มีความเหมาะสมปานกลาง

ควรปรับปรุง มีค่าเท่ากับ 1 หมายถึง ความถูกต้องของสาระตามรายการประเมิน
 มีความเหมาะสมน้อย

ข้อที่	พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ			ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
		ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	
1.	จุดประสงค์ 1.1 เขียนจุดประสงค์ได้ ถูกต้อง โดยใช้คำที่เป็น พฤติกรรม	.....	.....	.....	.....
	1.2 มีส่วนประกอบครบถ้วน	.....	.....	.....	.....
	1.3 จุดประสงค์สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของหน่วยการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
2.	สาระการเรียนรู้ 2.1 สาระสำคัญสอดคล้องกับ จุดประสงค์	.....	.....	.....	.....
	2.2 สาระการเรียนรู้ถูกต้องตรง ตามหลักสูตร เหมาะกับ ชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับคุณภาพ			ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
		ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	
3.	กิจกรรมการเรียนรู้				
	3.1 กำหนดวิธีสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์	.....	.....	.....	.....
	3.2 วิธีสอนสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
	3.3 ออกแบบกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของวิธีสอน	.....	.....	.....	.....
	3.4 ผู้เรียนกำหนดวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	.....	.....	.....	.....
	3.5 ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง	.....	.....	.....	.....
4.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้				
	4.1 แหล่งการเรียนรู้และสื่อตรงกับจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
	4.2 สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความหลากหลาย	.....	.....	.....	.....
	4.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	.....	.....	.....	.....
5.	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
	5.1 การประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์	.....	.....	.....	.....
	5.2 ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง(สังเกตพฤติกรรมนักเรียนการทำงานกลุ่ม ตรวจผลงาน และนำเสนอผลงาน ฯ)	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 38 – 45 = ดี

คะแนน 23 – 37 = พอใช้

คะแนน 15 – 22 = ควรปรับปรุง

สรุปผลการประเมิน ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

 ประเมินตนเอง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

*****

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

แบบประเมินการจัดการเรียนรู้

ผู้สอน.....โรงเรียน.....

ชั้น.....กลุ่มสาระ.....

เรื่อง.....สั / เวลา .....

ผู้ประเมินการจัดการเรียนรู้.....

*****

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู

ผู้สอนตามความคิดเห็นของท่านความหมายของระดับพฤติกรรม

ดี มีค่าเท่ากับ 3 หมายถึง พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ / หรือมีคุณภาพใน ระดับสูง

พอใช้ มีค่าเท่ากับ 2 หมายถึง พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และ / หรือมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ควรปรับปรุง มีค่าเท่ากับ 1 หมายถึง พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และ / หรือมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ข้อที่	พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม			ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
		ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	
1.	<u>ด้านผู้เรียน</u>				
	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้				
	1.1 การปฏิบัติกิจกรรม	.....	.....	.....	.....
	1.2 ฟังคิดในลักษณะต่าง ๆ	.....	.....	.....	.....
2.	<u>ด้านผู้สอน</u>				
	ผู้สอนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย				
	2.1 จัดกิจกรรม / สถานการณ์ / สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
	1.3 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม			ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
		ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	
3.	2.2 กระตุ้น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียน เสริมแรง ระหว่างทำกิจกรรม	.....	.....	.....	.....
	ด้านสาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้มีความถูกต้อง มีความหมาย และเหมาะสม				
	3.1 เนื้อหาถูกต้องตรงตาม หลักสูตรและแผน	.....	.....	.....	.....
4.	3.2 เหมาะสมกับระดับชั้นที่ สอน	.....	.....	.....	.....
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ				
	4.1 จัดกิจกรรมหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ ของผู้เรียน	.....	.....	.....	.....
5.	4.2 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้กระบวนการทำงาน ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม	.....	.....	.....	.....
	4.3 จัดกิจกรรมที่เน้นการ ปฏิบัติและสร้างความรู้ ด้วยตนเอง	.....	.....	.....	.....
	ด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อที่ผู้เรียนใช้ค้นคว้าและ สร้างความรู้				
	5.1 สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับ เนื้อหาและวัยของผู้เรียน สื่อและแหล่งการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม			ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
		ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	
6.	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรม และมีความหลากหลาย ด้านการวัดและประเมินผล	.....	.....	.....	.....
	เป็นการประเมินตามสภาพจริง				
	6.1 มีวิธีการประเมินผลที่ เหมาะสม	.....	.....	.....	.....
	6.2 ประเมินทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ	.....	.....	.....	.....
	6.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การประเมินผล

- คะแนน 38 – 45 = ดี
 คะแนน 23 – 37 = พอใช้
 คะแนน 15 – 22 = ควรปรับปรุง

สรุปผลการประเมิน

- ดี
 พอใช้
 ควรปรับปรุง

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)
 ...../...../.....

- ประเมินตนเอง   อาจารย์พี่เลี้ยง
 อาจารย์นิเทศก์   อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

*****

แบบประเมินเพิ่มสะสมงาน

เพิ่มสะสมงานของอาจารย์.....ตำแหน่ง.....

โรงเรียน.....อำเภอ.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต.....

*****

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคุณภาพในแต่ละรายการประเมินของ
เพิ่มสะสมงาน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดีมาก (3)	ดี (2)	พอใช้ (1)
1. ปกเพิ่มสะสมงานมีข้อมูลที่จำเป็นครบถ้วน			
2. โครงสร้างภายในเพิ่ม : จัดเรียงเป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ อย่างเหมาะสม สะอาด เรียบร้อย และสร้างสรรค์			
3. ข้อมูลในเพิ่ม : ครบถ้วนตามกิจกรรมพัฒนาการจัดการ การเรียนรู้และสะท้อนภาพการปฏิบัติงานของตนเอง			
4. หลักฐานอ้างอิงประกอบการนำเสนอข้อมูล : ถูกต้อง ครบถ้วน สอดคล้องกับข้อมูลที่นำเสนอ			
5. การสะท้อนความรู้ลึก ความคิดเห็นต่อกิจกรรม การพัฒนาการจัดการเรียนรู้			
รวม			

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 13 – 15 = ดีมาก

คะแนน 9 – 12 = ดี

คะแนน 5 – 8 = พอใช้

สรุปผลการประเมิน

ดีมาก

ดี

พอใช้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

อาจารย์ประเมินตนเอง

เพื่อนอาจารย์

ผู้บริหารโรงเรียน

อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดนิทรรศการแสดงผลงานการพัฒนากิจการศึกษาระียนรู้
 ของครูผู้สอนในโครงการวิจัยและพัฒนาครู ฯ
 วันเสาร์ ที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2547

ณ ห้องสิริราชภัฏ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านเข้าร่วมงานในฐานะใด

- ครูผู้เสนอผลงานเพิ่มสะสมงาน   อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นักศึกษาฝึกประสบการณ์   อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านเข้าร่วมงานในกิจกรรมใด (ตอบได้มากกว่า 1 รายการ)

- จัดนิทรรศการ
 ชมนิทรรศการ
 เป็นผู้แทนโรงเรียนนำเสนอผลงานโครงการบรรยายสรุป
 ฟังการอภิปรายของวิทยากร
 อภิปรายกลุ่มสะท้อนผลการพัฒนาครู

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงาน

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการจัดนิทรรศการ
แสดงผลงานครั้งนี้

(3 = ดี / เหมาะสมมาก 2 = พอใช้ / เหมาะสมปานกลาง 1 = ควรปรับปรุง / เหมาะสมน้อย)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	
1. กิจกรรมที่จัด				
1.1 นิทรรศการ	.....	.....	.....	
1.2 การบรรยายสรุปผลงาน	.....	.....	.....	
1.3 การอภิปรายของวิทยากร	.....	.....	.....	
1.4 การอภิปรายกลุ่มสะท้อนผลการพัฒนา	.....	.....	.....	
2. เอกสารประกอบ	.....	.....	.....	
3. สถานที่จัดงาน	.....	.....	.....	
4. ระยะเวลาที่จัดงาน (1 วัน)	.....	.....	.....	
5. อื่นๆ (ระบุ).....	.....	.....	.....	

ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
ภาพกิจกรรม

การเตรียมการวิจัย : กิจกรรมการปรับกระบวนการทัศนเกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้

7 สิงหาคม 2547

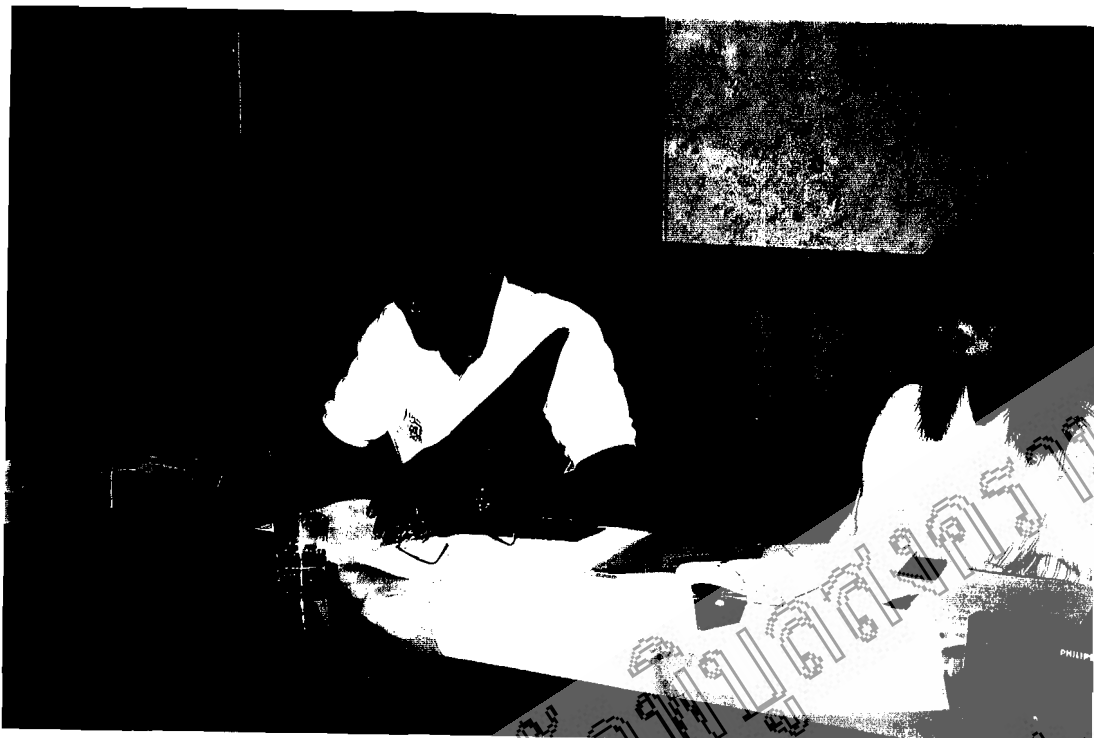

การเตรียมการวิจัย : กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7 สิงหาคม 2547

การออกแบบระบบ : วิศวกรระบบการพัฒนาและการติดตามประเมินผล

27 มีนาคม 2547

การดำเนินการ : กิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากร

22 พฤษภาคม 2547 - 18 สิงหาคม 2547

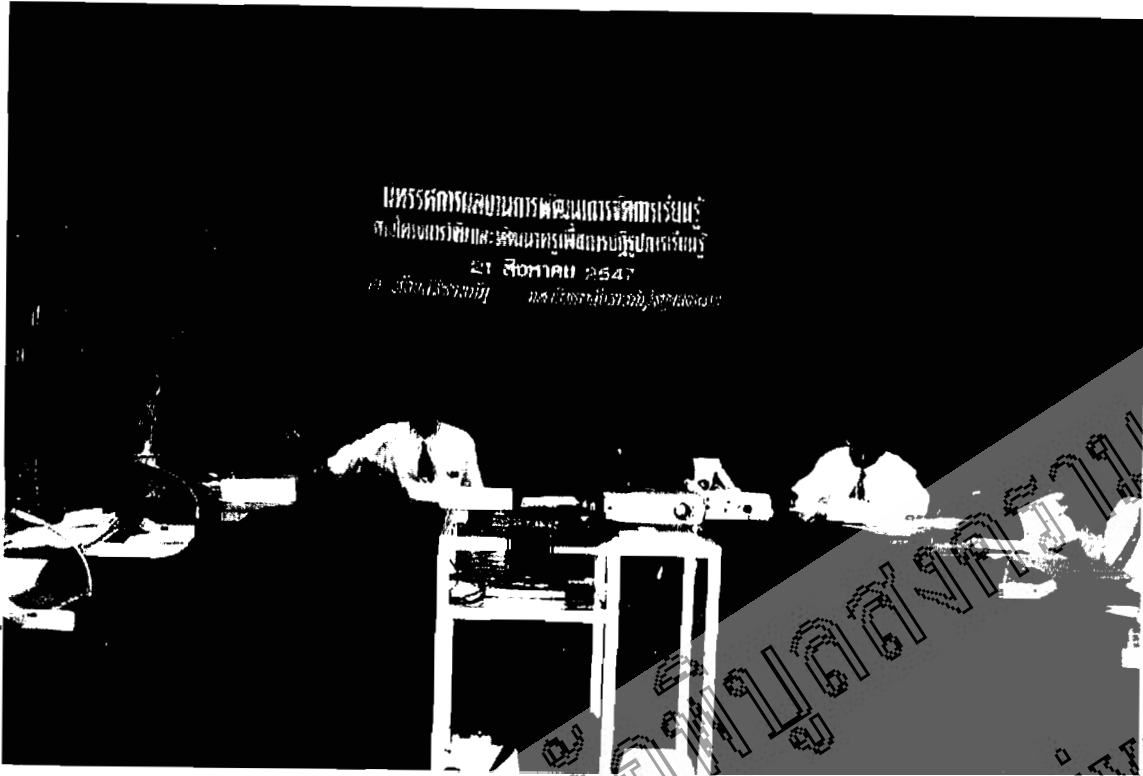

กิจกรรมการพัฒนาครูและติดตามประเมินผล

22 พฤษภาคม 2547 – 18 สิงหาคม 2547

การดำเนินการ : การนำเสนอผลงานการพัฒนาเพื่อการติดตามประเมินผล
21 สิงหาคม 2547

การดำเนินการ : การจัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
21 สิงหาคม 2547

การติดตามประเมินผล : การวิพากษ์ระบบติดตามประเมินผล

4 กันยายน 2547

ภาคผนวก จ

รายชื่อคณะกรรมการวิจัยและรายชื่อครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

คณะกรรมการวิจัย

โครงการวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในพื้นที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*****

โรงเรียนบ้านป่าสัก (เทศบาลนครณ์)

1. นายสุเชษฐ์	เรื่อนก้อน	ผู้อำนวยการ
2. นางจำนง	บุญจำ	ครูวิชาการฝ่ายประถมศึกษา
3. นางสาวระพีพร	ราชรองเมือง	ครูวิชาการฝ่ายมัธยมศึกษา
4. นางอุษณีย์	ด้วงบ้านยาง	หัวหน้าสายกลุ่มหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. รองศาสตราจารย์วิราพร	พงศ์อาจารย์	หัวหน้าโครงการ
6. นายเดือน	แพ่งวังทอง	รองหัวหน้าโครงการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์	ชาญวิชัย	กรรมการ
8. ดร. ศุภแก้ว	คำสอน	กรรมการ
9. นางชญาณิชฐ์	ศศิวิมล	กรรมการและเลขานุการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์	อิงคะตวนิชย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

*****

รายชื่อคณะครูโรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์)

*****

1.	นายสุเชษฐ์	เรื่อนก้อน
2.	นางวาสนา	ธีระเพ็ญแสง
3.	นางสาวระพีพร	ราชรองเมือง
4.	นายสุเทพ	ทองพาน
5.	นางกาญจนา	สดโพธิ์
6.	นางประมวล	ธรรมะ
7.	นางปัญญา	ทองพาน
8.	นางวลัยพร	แจ่มจ้อย
9.	นางจ้านง	บุญจำ
10.	นางประคอง	คันธมาลา
11.	นางสมจิตร	คำรักษ์
12.	นางรัชณี	ขยันกิจ
13.	นางอุษณีย์	คังบ้านยาง
14.	นายธีระชัย	มั่นคง
15.	นางสำเนียง	แคนดง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University